

basisprogramma

gemeenteraadsverkiezingen

2006

Colofon

Redactie: Stefan Colaes

Coördinatie: Johan Malcorps

Met medewerking van: Stefan Colaes, Johan Malcorps, Els Keytsman, Tinne Van der Straeten, Wouter De Vriendt, Dirk Geldof, Kurt De Meester, Jan Mertens

Met dank voor de vele waardevolle suggesties van lokale groepen en raadsleden.

Informatie en reactie: stefan.colaes@groen.be

Inleiding: groene steden en gemeenten: duurzaam, leefbaar, solidair en democratisch

0.1 Ecologische duurzaamheid

Ecologische duurzaamheid legt het accent op de grenzen die in een dichtbevolkt land met een zeer zware milieulast meer dan nodig zijn. Gemeenten en steden moeten ook voor zichzelf grenzen bepalen en mee rekening houden met de grenzen die voortspruiten uit de milieugebruiksruimte die voorhanden is op hogere niveaus, en uit voorzorg voor de toekomstige generaties.

Groene steden en gemeenten gaan daarom voor:

- leefbaarheid op elk niveau (straat, buurt, wijk en de hele gemeente of stad)
- een schaal op mensenmaat, aangepast aan de omgeving en het draagvlak van het gebied en de mensen
- een ecologisch ontwikkelingsmodel voor de gemeente
- een herverdelende solidariteit binnen de lokale gemeenschap
- solidariteit met het zuiden
- participatie en betrokkenheid van onderuit.

Op die manier zijn duurzame gemeenten en steden niet enkel gericht op de ontwikkeling van de eigen samenleving maar kaderen ze dat binnen een grotere aandacht op de uitwisseling met de geglobaliseerde wereld waar ze deel van uitmaken.

0.2 Leefbaarheid

De economie is er voor de mens en niet omgekeerd. Groen! wil een radicale keuze voor een gezond en kwalitatief leefklimaat, wil steden en gemeenten op mensenmaat, waar het aangenaam is om te leven. Daarom wijzen we de grootschalige 'city-marketing'-projecten, die de draagkracht van de stad te boven gaat, als motor voor ontwikkeling af.

Steden verenigen functies als wonen, werken, winkelen, naar school gaan en recreatie. Steden boeien door de geconcentreerde aanwezigheid van deze verschillende functies. Dat willen we koesteren. Zo vermijden we ook dat in landelijke gebieden nog meer open ruimte verloren gaat. Bruisende steden moeten tegelijk ook leefbare steden zijn, met voldoende buurt- en wijkgroen en aantrekkelijk publieke ruimte. Bezoekers mogen de bewoners niet naar het tweede plan verdringen.

Landbouw, natuur en recreatie maken samen met de dorpen de open ruimte en het landelijke gebied. Landelijke gebieden kunnen maar landelijk blijven als de functies van de open ruimte er elk hun kans krijgen en daarmee maken dat het buitengebied niet verder verstedelijkt. Landelijke gebieden zijn enkel leefbaar als we zorgen voor een basisaanbod aan voorzieningen in de dorpskernen, op maat van de lokale gemeenschap.

0.3 Herverdelende solidariteit

Groene gemeenten zijn solidair met al wie het moeilijk heeft. De gemeente gaat erop vooruit als de verschillen in de bestaande rijkdom/welvaart verkleinen en de ontwikkeling van de gemeente vooral de zwaksten vooruit helpt.

Groene gemeenten zijn solidair met het zuiden, omdat mondiaal bewustzijn lokaal begint.

Solidaire gemeenten hebben oog voor de verschillende generaties, culturen en levensstijlen, die er samen wonen. Groen! wil het samenleven bevorderen en de waaier aan levensstijlen ruimte geven voor zover die de grenzen respecteren en niet de mens en planeet bedreigen (aspect van ecologische duurzaamheid).

Duurzame gemeenten zijn daarom ook solidaire gemeenten. Solidair met de volgende generaties opdat ook zij nog kansen op een gezond en kwalitatief leefklimaat zouden krijgen.

0.4 Betrokkenheid van onderuit

Betrokken gemeenten bouwen het bestuur niet enkel op voor de burgers, maar met hun burgers. Ze beperken zich niet tot de klassieke inspraakinstrumenten, maar betrekken alle burgers (met of zonder stemrecht : ook jongeren, allochtonen,..) permanent en actief bij het beleid en durven hun ook verantwoordelijkheid geven.

0.5 Keuzen voor grenzen én kwaliteit

Groen! maakt daarom duidelijke keuzes

- voor groene en gezonde gemeenten, waar zuinig wordt omgesprongen met natuurlijke grondstoffen en energie, met aandacht voor natuur, milieu en gezondheid
- voor gemeenten waar open ruimte wordt gevrijwaard
- voor gemeenten waar nieuwe publieke en ontmoetingsruimte wordt gecreëerd
- voor gemeenten waar goed en betaalbaar kan worden gewoond
- voor gemeenten waar wordt gekozen voor nieuwe woonvormen, ecologische bouwwijzen en een inrichting van ruimte die betrokkenheid van bewoners stimuleert
- voor gemeenten waar de straat wordt teruggegeven aan de bewoners en waar je kan winkelen en werken op loop- of fietsafstand
- voor gemeenten waar alle mensen erbij horen en ieder die wil actief betrokken wordt bij het beleid.

Om dit alles mogelijk te maken willen we een lokale overheid die niet ondergaat of afwezig is, maar die kan sturen, en die daartoe van de hogere overheden de nodige instrumenten en middelen krijgt.

Gemeenten kunnen daarbij ook middenveldorganisaties inschakelen. Een aangepaste duurzaamheidsspiegel (een instrument dat in Vlaanderen is ontwikkeld door het Steunpunt Lokale Agenda 21) geeft het georganiseerde middenveld en de lokale overheden een unieke kans om hun stad of gemeente te screenen op hun beleid.

Ecologische duurzaamheid als groene draad

De (wereldwijde) ecologische problemen laten zich lokaal voelen. En op het lokale niveau kan ook in grote mate het politiek antwoord gegeven worden. Wij willen lokale gemeenschappen waar een groenere toekomst vorm krijgt. Groen! wil gemeenten die behoedzaam omgaan met menselijke energie, natuurlijke grondstoffen en publiek patrimonium. Gemeenten die kiezen voor een globaal duurzaamheidsbeleid en daarbij zelf het goede voorbeeld geven. Gemeenten met voldoende ruimte voor groen en water, waar het gezond om leven is. Afvalarme en energiezuinige gemeenten, waar milieuvriendelijk wonen gestimuleerd en beloond worden. Gemeenten die diervriendelijkheid hoog in het vaandel dragen. Kortom, gemeenten waar de leefkwaliteit hoog ligt.

Voorstellen

1. Een overkoepelend duurzaamheidsbeleid

- Gemeenten kiezen voor een globaal duurzaamheidsbeleid. De gemeente stelt meetbare doelstellingen voorop en rapporteert over de resultaat. Een aangepaste duurzaamheidsspiegel (een instrument dat in Vlaanderen is ontwikkeld door het Steunpunt Lokale Agenda 21) die alle criteria in rekening brengt, ook de negatieve, geeft het georganiseerde middenveld en de lokale overheden een unieke kans om hun stad of gemeente te screenen op hun beleid. Sterke punten kunnen in de verf worden gezet, hiaten kunnen worden aangepakt. Hierdoor wordt een proces gestart tussen burgers en beleidsmakers met als doel in dialoog te werken aan een duurzame en leefbare stad.
- Elke gemeente heeft een goed werkende gemeentelijke milieudienst. De gemeente stelt ook een duurzaamheidsambtenaar aan, die voldoende bevoegdheden krijgt om ook overkoepelend en integraal te kunnen werken.
- De gemeente neemt zelf het goede voorbeeld. Zij kiest voor energiebesparing en duurzame energie, duurzaam waterverbruik, duurzaam bouwen, reductie van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, afvalpreventie en een duurzaam aankoopbeleid: groene bestekken: milieuverantwoord, maar ook sociaal verantwoord, ook voor grote aankopen
- De gemeente ondertekent de samenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse overheid, bij voorkeur op het hoogste ambitieniveau (niveau 3).

2. Duurzame gemeenten betrekken burgers

Het betrekken van burgers is één van de pijlers van duurzaamheid:

- Gemeenten voeren een open, laagdrempelige informatiepolitiek rond milieu. De gemeente informeert haar burgers zelf actief en begrijpelijk, en helpt burgers die op zoek zijn naar informatie zo goed mogelijk.
- De gemeente werkt aan sensibilisering en speelt een rol inzake natuur- en milieu-educatie. De gemeente besteedt daarbij aandacht aan specifieke doelgroepen als jongeren. Nieuwe inwoners ontvangen een duurzaam verhuispakket met informatie en kortingen voor groene producten en diensten.
- Gemeenten betrekken burgers actief bij het milieubeleid. Adviesraden worden ernstig genomen, maar betrokkenheid stimuleren beperkt zich niet tot raden. De gemeente werkt actief aan andere vormen van betrokkenheid, zoals wijkbudgetten, klimaatwijken,...
- De gemeente steunt plaatselijke milieu- en natuurverenigingen.

3. Groen in je buurt

Groen! wil een offensief plan voor meer openbaar en duurzaam groen in elke gemeente.

3.1 Normen voor groene leefbaarheid

- Recht op basisgroen: ieder bewoner heeft recht op woongroen op max. 150 meter, op wijkgroen op max. 400 meter. Elke bewoner heeft op wijkniveau recht op 10 m² groen. Waar deze norm niet gehaald wordt, wordt een offensief groen-ontwikkelingsplan opgemaakt op wijkniveau. Begroeningspremies per vierkante meter voor gevelgroen, groene daken of het vergroenen van verharde voortuinen. Natuurvriendelijk tuinbeheer wordt gepromoot. Gemeenten werken mee aan bosbehoud en bosuitbreiding, zodat ten hoogste op fietsafstand een (stads)bos toegankelijk is, door zelf bos aan te planten, door op zoek te gaan naar locaties voor bosuitbreiding, door te verhinderen dat bestaande bossen verdwijnen of in het slechtste geval ontbossing te compenseren op het grondgebied van de eigen gemeente.

3.2 Een positieve zuurstofbalans per gemeente

- Hoeveel zuurstof produceren bomen en planten op het grondgebied van je gemeente, hoeveel vuil stof halen ze uit de lucht? Het plan voor meer openbaar groen in de gemeente wordt maximaal afgestemd op de gezondheid van de bewoners.
- De gemeente steunt haar inwoners om zoveel mogelijk verloren plekken te vergroenen. Tijdelijk braakliggende gronden kunnen gebruikt worden als bijvoorbeeld moestuintjes.
- Elke gemeente maakt een offensief groendaken-plan op voor de eigen gebouwen.
- Gezinnen die een groendak aanleggen, krijgen een zuurstof-premie (b.v. X aankoopbonnen voor tuincentra).

3.3 Groene vingers/groene verbindingswegen / blauwe aders

- De ambitie van elk GNOP dient te zijn de resterende plekken natuur in de gemeente te verbinden en maximaal te versterken. Door verharde wegen te ontharden, door beken uit rioolbuizen te halen. Dit kan perfect samengaan met de aanleg van vrijliggende wegen voor zachte weggebruikers, in de eerste plaats voor kinderen.

3.4 Soortenbescherming in elke gemeente

- Opmaak van lokale rode lijsten per gemeente en een actieplan om lokaal bedreigde soorten te beschermen of soorten die in de gemeente verdwenen zijn, terug uit te zetten (herintroductie van uitgestorven soorten). Dagvlinders en huismussen worden als testcase naar voren geschoven.

3.5 Vergroening van wijken in samenspraak met bewoners

- Vergroening van wijken in samenspraak met bewoners. Gemeenten duiden de wijken aan waar de nood hoog is en zetten een traject uit om tot meer duurzaam groen te komen in de wijk samen met de bewoners. Waar mogelijk mondt dit uit in buurtcontracten: burgers die zelf mee groen in hun buurt gaan beheren.

3.6 Meer natuurreservaten en natuurgebieden.

- Gemeenten kunnen eigen terreinen beheren als natuurgebied en laten erkennen als natuurreservaat, maar vooral ook verenigingen ondersteunen, bijvoorbeeld financieel, door materiaal ter beschikking te stellen, gronden in beheer te geven, te helpen bij inrichtingswerken om bestaande natuurgebieden toegankelijk te maken.

3.7 Natuur in landbouwgebieden, op bedrijventerreinen en in recreatiegebieden

- Gemeenten moedigen private eigenaars en grondgebruikers aan om de natuur ook op hun gronden kansen te geven (vergunningen, sensibilisering, specifieke subsidiereglementen, b.v. voor zwaluwnesten, knotten van wilgen,...)

4. Gemeenten waar het gezond leven is

Groen! wil gemeenten waar het gezond om leven is. Groen! kiest voor gemeenten waar onthaasting van het verkeer en het hele levensritme in de stad hand in hand gaat met meer levenskwaliteit en gezonde lucht, minder lawaai, minder stress.

4.1 Algemeen

- Een gezonde leefomgeving is een van de belangrijkste voorwaarden om te komen tot een leefbare wijk. Als nieuwe grote projecten worden gepland met impact op de buurt, is er nood aan een GES (gezondheidseffectscreening). In Vlaanderen kan deze taak in de logica

van het decreet preventieve gezondheidszorg toevertrouwd worden aan de LOGO's (LOGO = lokaal gezondheidsoverleg).

4.2 Zuivere lucht in mijn gemeente

- Gemeenten waar de luchtkwaliteit plaatselijk slecht is of Europese grenswaarden (b.v. voor fijn stof) overschreden worden, ondernemen extra acties om de plaatselijke luchtkwaliteit te verbeteren. Om het fijn stof te bekampen kunnen gemeenten snelheidsbeperkingen instellen, meer zones 30 voorzien, omleidingsroutes opleggen aan vrachtwagens, tram/bus en fiets promoten, eigen dienstwagens uitrusten met roetfilters, dieselwagens met roetfilters promoten. Gemeenten kunnen nog een stap verder gaan door groene longgebieden (*gebruikelijke term : lage emissiezones*) af te bakenen, dit zijn woonkernen waar zwaar en/of vervuilend verkeer geweerd wordt. De luchtkwaliteit in scholen aan drukke wegen moet gemeten worden.

4.3 Gifvrije gemeenten

- De gemeente bouwt zelf actief het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen af. Dit kan door te kiezen voor preventieve aanplantingen en mechanische bestrijding. Of door de natuurlijke vegetatie op een beheerde manier de ruimte te geven die ze verdient. Groen! wil alvast de deadline van 2014 voor het weren van pesticiden naar voor schuiven tot 2008. Ook rond het gebruik van andere chemische stoffen (b.v. reinigingsproducten in gemeentelijke of openbare gebouwen) wordt een soortgelijk voorzorgsbeleid toegepast.
- De gemeente stelt een actieplan op om het gebruik van pesticiden en andere milieuonvriendelijke, schadelijke en giftige stoffen door andere actoren (landbouw, industrie, particulieren) te verminderen.

4.4 Een schone bodem

- Gemeenten voeren een actief bodemsaneringsbeleid, met voorrang voor de blackpoints (meest vervuilde sites). Daarnaast wil Groen! bedrijventerreinen die door vervuiling braak blijven liggen (*brownfields*) saneren en weer bruikbaar maken. Zo benutten we de schaarse ruimte optimaal en kunnen we op andere plaatsen groene en open ruimte behouden.

4.5 Eerlijk, lekker en gezond eten

- Gemeenten maken in hun maaltijden (personeels- en schoolkantines, rusthuis, maaltijdbedeling) gebruik van ecologische producten (bioproducten, fair trade, streek-eigen producten,...) en bieden altijd minstens één vegetarische keuzemogelijkheid aan.
- Gemeenten sluiten zich aan bij de campagne voor GGO-vrije gemeenten.

4.6 Gemeenten met minder lawaai en minder stress

- Tegen 2008 moeten in alle gemeenten de Europese grenswaarden voor omgevingslawaai (vooral veroorzaakt door wegverkeer) gehaald worden. Strategische geluidskaarten zijn dan nodig en actieplannen als door verkeer overdag de limiet van 65 dB (A) of 's nachts van 55 dB(A) overschreden wordt. Groen! gaat voor gemeenten met minder lawaai en minder stress. Met geluidsschermen alleen komen we er lang niet. Minder verkeer, snelheidslimieten, stillere wegen, meer beplanting, dat alles kan tegelijk zorgen voor meer onthaasting en meer rust.

5. Gemeenten zonder afval, lokale productpolitiek

Het lokaal afvalbeleid kiest in de eerste plaats voor afvalpreventie. Daarnaast blijft sorteren slim.

- Stimuleren van meermalig gebruik (katoenen luiers, bekers, retourflessen) en thuiscompostering en ontmoedigen van alle overbodige verpakkingen en producten (ongeadresseerd reclaimedrukwerk)
- Invoering van een systeem waarbij mensen beloond worden in de winkel als ze meer retourverpakkingen of milieuvriendelijke producten kopen, zoals het "Retour-is-terug"-project in Zonhoven, bijvoorbeeld door spaarpunten of een winkeltas.
- Actieve samenwerking met en promotie van kringloopcentra.
- Selectieve huis-aan-huis-ophaling van de meest courante afvalfracties volgens een systeem van gedifferentieerde tarifiëring, afhankelijk van de hoeveelheid en de aard van de fractie

(hogere prijs voor restafval): wie afval vermijdt en slim sorteert, spaart geld. Een niet-vermijdbare hoeveelheid afval kan gratis of zeer goedkoop worden afgehaald, gefinancierd uit de algemene middelen.

- Het containerpark kan voor de meeste andere fracties gratis blijven: de grotere tijdsafstand tussen aankoop en aflevering voor bijvoorbeeld huishoudtoestellen maakt dat betalen op het containerpark minder effect op preventie zal hebben dan voor dagelijks afval. Bovendien is voor een aantal van deze producten reeds een recyclagebijdrage in de aankoopprijs verrekend.
- Actieve campagnes tegen sluikstorten
- Keuze voor milieuvriendelijke verwerkingstechnieken van restafval, zoals scheiden en vergisten.

6. Blauwe aders in je gemeente

Groen! wil dat gemeenten ook op plaatselijk vlak een integraal waterbeleid voeren:

- Door zelf te kiezen voor kleine waterzuiveringsinstallaties (KWZI's) en een actieve begeleiding van IBA's (IBA = individuele behandeling afvalwater) kunnen gemeenten een stuk de regie van het plaatselijk zuiveringsbeleid in eigen handen houden.
- Gemeenten kunnen een belangrijke rol spelen in het afkoppelingsbeleid, door gezinnen en bedrijven aan te zetten om regenwater en afvalwater maximaal te scheiden. Regenwater hoort thuis in grachten, niet in rioolpijpen. In het buitengebied is dat het eerste aandachtspunten. Ook in stedelijk gebied willen we een gescheiden stelsel, zeker bij alle nieuwe investeringen. De gemeente voert bovendien een aansluitingsbeleid om te garanderen dat het vuile water effectief de zuivering bereikt.
- Groen! is tegen verhoging van rioolheffingen zonder resultaatsverbintenis. Het is geen evidentie dat de rioolheffingen stijgen zolang we geen garanties hebben dat het water wel degelijk gezuiverd wordt.
- Gemeenten stimuleren zuinig watergebruik, zowel in eigen diensten, bij gezinnen als bij bedrijven. Regenwater kan opgevangen en opnieuw gebruikt worden om kostbaar leidingwater te sparen. De gemeente verleent subsidies voor water-audits.
- Gemeenten voorkomen wateroverlast en geven zo meer ruimte voor water én natuur:

- Gemeenten kunnen samen met lokale deskundigen (b.v. in de bekkencomités) een beleid uitzetten op het vlak van waterbeheer: de watertoets eindelijk echt toepassen (niet meer laten bouwen in overstromingsgebied), een grachtenstelsel uitbouwen, wadi's aanleggen in nieuwe wijken (wadi's = afglooiende straten met infiltratiegreppels in het midden), regenwaterputten subsidiëren, ... Op termijn zouden enkel nog zelfzuiverende nieuwbouwwijken mogen gebouwd worden, wijken die zelfstandig hun afvalwater opvangen en zuiveren en geen afvalwater meer lozen in de gemeentelijke riolen.
- **Maak je gemeente minder hard.** Het verminderden van de hoeveelheid verharde oppervlakte in de gemeente, b.v. via premies voor particulieren, instellingen, scholen om opritten, wegen, speelplaatsen te 'ontharden' of op zijn minst doorlaatbare materialen te gebruiken. Met een aanpassing van gemeentelijke heffingen voor bedrijven op basis van de hoeveelheid verharde oppervlakte (verharde parkeerplaatsen, ...). Groen! wil werk maken van bodemontsluiting: haal de aarde onder het asfalt uit - laat de grond weer ademen...
- **Meer blauw in je buurt.** Groen! wil meer natuurlijke afwatering en greppels. Beken en rivieren die vroeger ingebuisd werden, willen we terug boven de grond halen. Groen! wil blauwe aders doorheen de gemeente, als bron van rust, recreatie en natuurontwikkeling.

7. Een groene energierevolutie

Groene gemeenten trekken mee een groene energierevolutie op gang. Door maximaal te investeren in energie-efficiëntie, slim om te gaan met energieverbruik en resoluut te kiezen voor energievernieuwing besparen de gemeenten van de toekomst en hun inwoners naast energie vooral heel veel geld, terwijl het milieu er beter van wordt.

7.1 Lokaal Kyotoplan

- Alle acties om de Kyoto-doelstelling te realiseren binnen één legislatuur, worden gebundeld in het lokaal Kyotoplan. Dit actieplan wordt het instrument om de inspanningen van de lokale overheid te evalueren. Jaarlijks wordt aan de bevolking gerapporteerd over de vooruitgang.
- Voor elke gemeente wordt een klimaatscore opgemaakt die het gemiddelde gas en elektriciteitsverbruik per inwoner weergeeft. Op deze wijze kunnen de inwoners hun energieverbruik vergelijken met het gemiddelde en kunnen de beleidsverantwoordelijken “hun duurzaam energiebeleid” evalueren en waar nodig bijsturen.

7.2 De gemeente geeft het voorbeeld: energiezorg in eigen gemeente of stad

- De gemeente volgt haar energieverbruik nauwkeurig op door middel van een energieboekhouding. De gemeente stippelt een traject aan om de energieprestaties van de gebouwen te verbeteren. Via energie-audits gaat zij na met welke kosteneffectieve maatregelen zij energie kan besparen zonder comfortverlies. Derdepartijfinanciering wordt een beleidsinstrument om energiebesparing te realiseren. Er wordt een contract afgesloten met een firma die zich ertoe verbindt om over een bepaalde periode een bepaalde energiebesparing te realiseren.
- Openbare verlichting kan energiezuiniger door een goede inplanting van de verlichting, een goede oriëntatie van de lichtbundel en efficiënte armaturen met hoogrendementslampen. De lokale overheid kan effectiever omgaan met klemtoon-, monumenten- en feestverlichting en niet noodzakelijke verlichting als reclameverlichting en verlichting van bedrijven- en sportterreinen een gedeelte van de nacht doven.
- De bouw van lage energiekantoren met natuurlijke ventilatie, passieve zonne-energie,... en de bouw van lage-energiewoningen wordt als standaard bouwpraktijk naar voren geschoven. Ook voor nieuwe concepten zoals de passiefwoning of de nul-energie-woning wordt ruimte voorzien.
- Bij stadsvernieuwingprojecten worden maximaal voor zongerichte renovaties gekozen en waar mogelijk wijkverwarming op basis decentrale elektriciteitsopwekking met recuperatie van restwarmte (zogenaamde warmtekrachtkoppeling) toegepast.
- De gemeente promoot het gebruik van dienstfietsen en autodelen en vergroent het wagenpark: groene voertuigen niet enkel energiezuinig, ook zo weinig mogelijk vervuilend.
- De gemeente is wegbereider van hernieuwbare energie, en zoekt bijvoorbeeld actief locaties voor nieuwe windmolens. De gemeente stelt een zonnedakenplan op voor de eigen gebouwen.
- De gemeente schakelt over op groene stroom voor minstens 20% van het eigen verbruik.

7.3 Energiezuinig wonen en bouwen bij burgers en bedrijven stimuleren

- De gemeente zorgt voor informatie op maat. Waar mogelijk worden deze diensten bijeengebracht in een energieloket of energie/milieu- (voorbeeld)huis in de gemeente. Mensen en verenigingen kunnen er terecht voor kosteloos energie-advies bij renovatie en nieuwbouwprojecten, energie-audits, goedkope leningen voor energiebesparingsinvesteringen (in het geval van mensen met een laag inkomens zelfs renteloze leningen).
- De gemeente organiseert regelmatig (minstens éénmaal tijdens de maand van de energiebesparing) een uitgebreide informatiecampagne waarbij duurzame en betaalbare oplossingen voor energiezuinig wonen en bouwen in de kijker worden gezet voor een breed publiek. Zij helpt ook mensen om een ‘groene stroomleverancier’ te vinden.
- De gemeente subsidieert ‘energie-audits’ voor bestaande woning en energie-doorlichtingen voor (ver)nieuwbouw. Zij stimuleert de bouw van passiefhuizen of passief-plus-huizen (huizen die een stroomoverschot leveren aan het net).
- Gemeenten steunen initiatieven van burgers die energiezuiniger willen leven, zoals het project ‘Klimaatwijken’.
- Gemeenten stellen een zonnedakenplan op voor hun grondgebied, voor privé-woningen en andere gebouwen.

8. Duurzaam bouwen

- Gemeenten kiezen zelf voor duurzaam en gezond bouwen. De gemeente werkt met een duurzame checklist voor gemeentelijke bouwprojecten, maakt gebruik van hout met FSC-label, natuurverven, breekpuin met COPRO-keuring, zorgt voor gevelgroen, daktuinen en groendaken,...
- Gemeenten stimuleren duurzaam bouwen door hun inwoners via informatie en sensibilisering, via subsidies (b.v. voor gebruik van FSC-hout, natuurverven, isolatiematerialen uit nagroeibare grondstoffen) en via het vergunningsbeleid.
- Duurzaam bouwen gaat verder dan duurzame bouwmaterialen. Het gaat ook over zuinig omspringen met woon- en kavelruimte en een hoge benuttingsdichtheid. Slimme woonvormen, een woonlaag extra of kwalitatieve hoogbouw, betekenen minder aan te snijden kavels. Door meervoudig gebruik van ruimte en infrastructuur kan zeker in landelijke gemeenten in voldoende basisdiensten voorzien worden.

9. Dierenwelzijn

- De gemeente heeft actief aandacht voor dierenwelzijn. Instrumenten zijn onder andere het politiereglement, het vergunningsbeleid, sensibiliseringsacties en controle. De gemeente geeft een schepen expliciet de bevoegdheid over dierenwelzijn. Elke politiezone beschikt over minstens één politie-agent die zich specialiseert in dierenwelzijn.
- Circussen met wilde dieren worden niet toegelaten. Ook het bezit van wilde, exotische dieren door particulieren, de verkoop van gezelschapsdieren op markten, of het gebruik van dieren op kermis zijn niet wenselijk. Minimaal moet er een verzorgd grasveld of terrein voorzien worden waar dieren als pony's tijdens de sluitingsuren van de kermis kunnen rondlopen en dient er controle te zijn op de algemene verzorging.
- De gemeente werkt samen met dierenartsen en dierenwelzijnsorganisaties voor de opvang van zwerfdieren, zieke en gezonde dieren en voor een diervriendelijke aanpak bij problemen met overpopulaties. Dit kan onder andere door onder bepaalde voorwaarden steun te verlenen aan dierenopvang en -hulpcentra, door een sterilisatie- en vaccinatiecampagne voor zwerfkatten en -honden. door regulatie van het voedselaanbod en geboortebeperving door eimanipulatie bij duiven.
- De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid op en zorgt voor een goede regeling voor de rituele slachtingen zodat de wet op een correcte wijze kan worden toegepast.
- De gemeente verzet zich tegen de komst van nieuwe pelsdierhouderijen of uitbreiding van bestaande pelshouderijen.
- De gemeente stimuleert diervriendelijke veehouderij.
- Overlast door hondenpoep wordt bestreden met voldoende uitlaatplaatsen en plaatsen waar honden los kunnen lopen en door sensibilisering van de eigenaars (gebruik hondenpoepzakjes).
- Voor veel dieren is vuurwerk angstaanjagend. De gemeente sensibiliseert daarom de bevolking om de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen.

10. Leefkwaliteit

- Om de problemen met leefkwaliteit in stadswijken of dorpen aan te pakken, kan men het best uitgaan van een nulmeting om de problemen in kaart te brengen. Op basis van objectieve gegevens (kwaliteit woningen, aantal sluikstorten, meting luchtkwaliteit, bodemvervuiling, aantal decibels, ...) maar ook subjectieve gegevens (bevraging hindergevoelens bij de mensen zelf). Vervolgens kan via een open planproces met alle actoren in de wijk werk gemaakt worden van een integraal plan om de leefkwaliteit in de wijk op te trekken. Middelen van het federaal veiligheids- en grootstedenbeleid worden hiervoor ingezet.
- Milieubeleid staat of valt met een goede handhaving:
 - * De gemeentelijke milieudienst neemt actief haar controlefunctie op, ook preventief.
 - * Een klantvriendelijke en effectieve registratie en opvolging van klachten.
 - * Milieucriminaliteit als centraal aandacht voor de zonale politie.

Ruimte en wonen: een kwalitatieve woonomgeving

Behoorlijk wonen is een grondrecht. Behoorlijke huisvesting is veel meer dan louter een dak boven je hoofd, het betekent een kwaliteitsvolle woning in een behoorlijke woonomgeving tegen een betaalbare prijs en met voldoende woonzekerheid. Maar het vinden van een geschikte, betaalbare woning is voor heel wat gezinnen in Vlaanderen en Brussel een haast onmogelijke opdracht geworden. Daarnaast is het woningbestand niet of onvoldoende aangepast aan de huidige of toekomstige noden van bewoners (vergrijzing, nieuwe gezinstypes, andersvaliden,...). Last but not least staat de open ruimte onder steeds toenemende druk. De voorbije 20 jaar ging – alle ruimtelijke plannen ten spijt - gemiddeld 10 ha onbebouwde ruimte in Vlaanderen verloren **per dag**. Dat zijn 15 grote voetbalvelden... In 2003 was dat nog gemiddeld 7 ha per dag. Een dergelijk tempo van ruimteverbruik is niet duurzaam.

Het woonbeleid is een kerntaak voor steden en gemeenten. Zij zijn de regisseurs, coördinatoren én de belangrijkste uitvoerders van een duurzaam woonbeleid. De gewestelijke overheden moeten de steden en gemeenten erkennen en ondersteunen in die rol door duidelijke doelstellingen en meer middelen naar voor te schuiven. Zo dient bijvoorbeeld de financiële draagkracht van de sociale woningmaatschappijen versterkt te worden en het investeringsbudget voor sociale huisvesting verhoogd.

Groen! pleit voor een duurzaam gemeentelijk ruimtelijk en woonbeleid. Dat betekent zuinig omspringen met de ruimte. Het betekent ook het recht op wonen voorrang geven op het eigendomsrecht, dat voor een groot aantal gezinnen een utopie blijft. Tenslotte moet de overheid sociaal marktregulerend optreden: wonen is te belangrijk om alleen aan de vrije markt over te laten.

Voorstellen

1. Red de open ruimte

- Het ruimteverbruik moet op korte termijn minstens gehalveerd worden. Als we de duurzaamheidsnorm van het Duits milieuministerie toepassen moeten we tegen 2020 komen tot een reductie van het ruimteverbruik tot max. 1,5 ha/dag (2 voetbalvelden). En in feite zou het ruimteverbruik tot nul moeten herleid worden, gezien in Vlaanderen al meer dan een kwart van de ruimte bebouwd is... (Ter vergelijking: in Nederland is dat een goede 11%.)
- De klassieke ruimtelijke planningsinstrumenten hebben ruimschoots gefaald. Zij organiseren in de praktijk zelfs mee het ruimtelijk verval. De taakstelling in het kader van de structuurplanning moet in dit licht opnieuw bekeken worden. Als wonen of bedrijventerreinen in de praktijk steeds de bovenhand halen op groene of gele ruimten, dan moeten we daar ook besluiten uit durven trekken.
- Om de open ruimte te versterken, kiezen gemeenten voor inbreiding, kernversterking en compact wonen. Kiezen voor compact wonen in plaats van ruimteverslindend biedt net meer ruimte voor kwalitatieve publieke ruimte, buurtgroen en wijkgroen. Door uitpitting kan bijkomende ruimte gecreëerd worden waar publieke ruimte of groen nu schaars is.
- Verweving van functies als wonen, werken en winkelen is vaak een goed zaak, op voorwaarde dat het gaat om activiteiten op maat van de gemeente. Enkel hinderlijke bedrijven worden afgezonderd. Kantoren worden zoveel mogelijk geïntegreerd binnen het woongebied zonder het woonweefsel aan te tasten. Grootschalige kantoren kunnen enkel op strategische plaatsen. Bouwen op maat van de omgeving, zuinig ruimtegebruik en het enkel toelaten van activiteiten die veel volk aantrekken in de nabijheid van het openbaar vervoer, zijn noodzakelijk randvoorwaarden.
- Gezinnen of bedrijven die bij (ver)bouwen spaarzaam omspringen met grondbeslag willen we belonen: gedeeld of meervoudig gebruik van ruimte willen we fiscaal aantrekkelijk maken. Ook willen we gebruik maken van de bestaande gemeentelijke fiscale instrumenten om leegstand te bestrijden en onbebouwde percelen binnen bestaande verkavelingen op de markt te krijgen:

- de belasting op niet-bebouwde percelen en gronden, gelegen in een niet-vervallen verkaveling / gebieden bestemd voor wonen. Groen! kiest voor een progressieve heffing, die stijgt naarmate de grond langer onbebouwd wordt aangehouden.
- de belasting op leegstand en/of verwaarlozing van gebouwen en of woningen
- Groen! vraagt een lokaal ruimtelijk handavingsplan in elke gemeente. Het verlies aan open ruimte heeft ook te maken met het feit dat het handavingsbeleid ruimtelijke ordening de voorbije jaren stelselmatig uitgehold werd. Gemeenten kunnen de voortrekkers worden van een vernieuwd ruimtelijk handavingsbeleid, tegen een laks geworden Vlaamse overheid in. Groen! steunde de inspanningen om de fouten uit het verleden inzake zonevreemde woningen of weekendhuisjes op te lossen. Veel mensen waren daar ongewild het slachtoffer van geworden. Maar bewuste bouwovertredingen of illegale woningen en dan zeker in kwetsbare gebieden met de mantel der liefde blijven bedekken, is sociaal onrechtvaardig tegenover de mensen die de voorbije decennia wél de ruimtelijke wetgeving hebben gerespecteerd.

2. Duurzaam platteland

‘Het’ Vlaamse platteland bestaat niet, wel een verscheidenheid aan plattelandsgebieden die best niet verstedelijkt worden. Landelijke gemeenten voeren een bewust beleid om kernen te versterken en geen woonuitbreidingsgebieden of bedrijventerreinen meer aan te snijden.

Leefbare dorpen nemen zelf verantwoordelijkheid op voor hun basisvoorzieningen en –diensten. Het draagvlak van het dorp is de maat. Een polyvalente zaal is op maat van een dorp, een schouwburg is bovenmaats. Soms is mobiele dienstverlening een oplossing. Landelijke gemeenten kunnen zelf hun boontjes doppen. Steun dus voor de versterking van een eigentijdse dorpsamenleving of dorpsopbouw. Het platteland heeft voldoende economische troeven om uit te spelen:

- Veilig voedsel uit duurzame landbouw : transparantie van lokale producenten ten aanzien van de consumenten
- Nieuwe netwerken van diensteneconomie: een dienstencentrum per hoofddorp voor de eerstelijnszorg, (inter)gemeentelijke dienstenwinkels
- De verwevenheid van zachte recreatie (wandelen, fietsen, maar b.v. ook hoevetoerisme) en streekvoorzieningen. De cultuurhistorische schoonheid van het platteland moet behouden blijven en toeristisch uitgespeeld worden.
- Werk maken van milieu- en natuurwaarden door een offensief groenbeleid, door behoud van flora en fauna, door historische landschappen te vrijwaren,
- Kiezen voor de productie van groene energie: zonne-energie en energie uit water, wind, biomassa en warmtekrachtkoppeling.
- Groen! gaat ook voor GGO-vrije gemeenten die op hun grondgebied geen GGO-gewassen toelaten.

3. Reclaim the streets: publieke ruimte heroveren

Straten, pleinen en parken zijn het hart van onze steden en gemeenten. Groen! komt op voor het behoud van die publieke ruimte. Publieke ruimte is ruimte voor kwaliteit van leven, ontmoeting, diversiteit, democratie, publiek debat en samenspraak.

- Groen! verzet zich tegen de privatisering van delen van het openbaar domein of de vervanging van publieke door commerciële ruimten. Groen! ijvert voor een reclame-arm publiek domein in plaats van een steeds grotere commercialisering van onze leefomgeving.
- Groen! wil terug meer publieke ruimte creëren. De gemeente kan hiervoor gebruik maken van verloren hoeken in de gemeente, tijdelijk braakliggende gronden of leegstaande gebouwen. Pleinen die verworpen zijn tot parkeerruimten willen we heroveren op de auto. Groen! wil straten, pleinen, openbare gebouwen die voor iedereen toegankelijk zijn, bijv. ook voor mensen in een rolstoel, doven, slecht zienden.

- Groen! wil geen ‘gated communities’. Grote bouwblokken en kantoorcomplexen mogen geen obstakels tussen buurten vormen. Dergelijke bouwblokken willen we doorwandelaarbaar maken en we willen de publieke functie gelijkvloers steeds vrijwaren.
- Speelplaatsen van scholen of parkings die leegstaan na school- en kantooruren kunnen ingezet worden als speelplaatsen of ontmoetingsruimten. Er kan gewerkt worden met buurtcontracten en ‘buurtpeters’ om het toezicht op deze plekken te verzekeren. De overheid stimuleert scholen en bedrijven om hieraan mee te werken.
- Groen! komt op voor voldoende publieke voorzieningen (rustpunten – zitbanken – uurwerken – toiletten - postbussen).
- De stedelijke overheid moet een sterker grond- en pandenbeleid ontwikkelen om de markt (bij) te sturen. Daarom mogen autonome gemeentebedrijven, die betrokken worden bij stadsontwikkeling en/of vernieuwing en bij het grond- en pandenbeleid van de gemeente, enkel vertrekken van het openbaar belang en zich niet inlaten met speculatieve particuliere ontwikkelingen. PPS-constructies kunnen enkel in functie van het sneller realiseren van sociale voorzieningen, sociale huisvesting en/of stadsvernieuwing. Openbaarheid van besluitvorming over het beleid in zake stedelijke ontwikkeling en toezicht door gemeenteraadsleden op belangrijke beslissingen moeten gegarandeerd blijven.
- Gezinnen of bedrijven die bij (ver)bouwen spaarzaam omspringen met grondbeslag willen we belonen: gedeeld of meervoudig gebruik van ruimte willen we stimuleren.
- Groen! vindt dat kinderen en jongeren in elke stad, wijk of dorp onbekommerd en veilig hun ding moeten kunnen doen: spelen, voetballen, fietsen, skaten, ‘rondhangen’, enzovoort. Natuurlijk met respect voor de andere burgers, maar aan de toenemende onverdraagzaamheid moet een halt worden toegeeroepen.

4. Maximumfactuur voor huur

Gemeenten zorgen mee voor betaalbaar wonen. Dit wil zeggen dat er meer sociale woningen moeten komen voor de laagste inkomens, maar ook dat er geïnvesteerd wordt in de private huurmarkt. De verschillende overheden samen moeten minstens evenveel investeren in de betaalbaarheid van de huurmarkt, als ze nu investeren in eigendomsondersteunende maatregelen.

4.1 Renovatie actief steunen

- Gemeentelijke renovatiepremies. De gemeente kan als aanvulling op premies van hogere overheden ook eigen renovatiepremies uitkeren (b.v. gevelverfraaiingspremie, saneringscontracten).
- Renovatiepremies voorfinancieren. Ook voor eigenaars-bewoners is de woonkost een grote hap uit hun budget. Vaak hebben zij niet meer de middelen die nodig zijn om renovaties uit te voeren waardoor de woonkwaliteit vermindert. Een systeem van renteloze leningen of een voorfinancieringsfonds kan ervoor zorgen dat ook lage inkomensgroepen gebruik kunnen maken van premies.
- Renovatiepremies in de strijd tegen speculatie. Wie beroep doet op een renovatiepremie mag zijn huis gedurende 5 jaar niet verkopen. Eigenaars-verhuurders die een premie krijgen moeten nadien hun woning verhuren aan de richthuurprijs¹ of laten verhuren door een sociaal verhuurkantoor.

4.2 Actief aanwenden van het woonpatrimonium van de gemeente

- Gemeenten met een eigen woonpatrimonium kunnen op lokaal vlak marktregulerend optreden door hun woningen te verhuren aan richthuurprijzen.
- De lokale overheid (gemeente, OCMW, sociale huisvestingsmaatschappijen) maakt actief gebruik van het voorkooprecht.

4.3 Meer sociale woningen

- Drastische uitbreiding van het aantal sociale woningen. Groen! wil het aanbod van kwalitatieve sociale huisvesting verhogen en de wachtlijsten verminderen, met nadruk op

¹ Groen! heeft een voorstel voor het vastleggen van een richthuurprijs op gewestelijk niveau. In afwachting/ bij gebrek daaraan, kan de gemeente zelf een alternatief voorstellen: zo kan in Antwerpen een saneringscontract enkel toegekend worden aan particulieren die hun woning verhuren aan een huurprijs die maximum vijf keer het geïndexeerde kadastraal inkomen mag bedragen met een maximum van 400 euro per jaar.

kleinschalige wijkprojecten. Alle gemeenten moeten hierbij hun verantwoordelijkheid opnemen. Het kan niet dat bepaalde, vooral rijkere, gemeenten nog niet of amper over sociale woningen beschikken.

- Bij nieuwe woonprojecten waarborgen gemeenten een gezonde mix van normale kavels, sociale kavels en sociale huur/koopwoningen op.

4.4 Het aanbod van sociale verhuurkantoren vergroten en verbeteren

Sociale verhuurkantoren huren woningen op de private huurmarkt en verhuren die dan door aan sociaal kwetsbare huurders. Sociale verhuurkantoren zorgen er dus voor dat lage inkomensgroepen een betaalbare woning vinden op de privé huurmarkt.

- Een sensibiliseringscampagne om eigenaars aan te zetten hun woning te verhuren via een sociaal verhuurkantoor.
- Eigenaars die hun woning verhuren via een sociaal verhuurkantoor willen, we aanmoedigen door middel van renovatiepremies. Op deze manier werkt de gemeente tegelijk aan de kwaliteit en de betaalbaarheid van de private huurmarkt.

4.5 Een gemeentelijk woonloket, dat mee de leegstand aanpakt

- In elke gemeente komt een toegankelijk en laagdrempelig woonloket dat elke vraag van burgers over wonen beantwoordt. Mensen kunnen er terecht voor advies, premies, en uitleen van materiaal.
- Het woonloket monitort ook de leegstand in elke gemeente en adviseert de gemeente om deze leegstand aan te pakken en coördineert zo de kordate aanpak van ongezonde en leegstaande woningen.
- Om de leegstand te bestrijden, int de gemeente een heffing op leegstand, verwaarlozing en verkrotting.

4.6 Huursubsidies

- Naast de gewestelijke huursubsidies komen OCMW's nu al in bepaalde gevallen tegemoet in de huurwaarborg van lage inkomens. Groen! wil aanvullend gemeentelijke huursubsidies om de private huurmarkt toegankelijk te maken voor lage inkomens. Een noodzakelijke voorwaarde is dat er tegelijk werk gemaakt wordt van een uitbreiding van het aantal sociale woningen en investeringen in de betaalbaarheid en kwaliteit van de private huurmarkt. Een huursubsidie moet een hulp zijn voor de huurder met een laag inkomen, maar mag geen subsidie van eigenaars zijn. Daarom wil Groen! als voorwaarde opleggen dat de woning gehuurd wordt via een sociaal verhuurkantoor of aan de richthuurprijs.²

4.7 Aandacht voor precare woonsituaties

Groepen die bewust kiezen voor alternatieve woonvormen moeten een volwaardige plaats krijgen in het woonbeleid. We denken aan woonwagenbewoners, zowel op een vaste plaats als rondtrekkers. Personen die echter noodgedwongen in een dergelijke woonsituatie terecht komen moeten uitzicht krijgen op een andere woning.

- In de eerste plaats is er een forse verhoging nodig van het aantal sociale woningen. In Vlaanderen zijn er 5000 caravanbewoners, waarvan 90% in aanmerking komt voor een sociale woning.
- Er moet een hechte samenwerking komen tussen woon- en welzijnsbeleid wat betreft de opvang van thuislozen, asielzoekers, mensen zonder papieren, ...
- Lokale opvanginitiatieven voor asielzoekers moeten aan minimale kwaliteitseisen beantwoorden.
- Sociale verhuurkantoren moeten ook openstaan voor deze doelgroep. Daarom wil Groen! dat zij 10% van hun panden kunnen verhuren aan personen die hun inkomsten niet kunnen bewijzen zonder dat ze daarvoor subsidies verliezen.
- Gemeenten (zeker de grotere steden) nemen mee hun verantwoordelijkheid op in de thuislozenzorg, bijvoorbeeld door ruimte te voorzien voor vormen van nachtasiel, door voldoende publieke voorzieningen (b.v. sanitair).

4.8 Racisme en uitsluiting tegengaan

Groen! pleit voor een duidelijk beleid dat racisme en uitsluiting op de huurmarkt tegen gaat. Personen van een andere origine, personen met een precair verblijfsstatuut, mensen zonder

² Zie voetnoot 1

papieren of personen met een vervangingsinkomen worden vaak geweigerd en worden makkelijker slachtoffer van huisjesmelkerij.

- Kandidaat-huurders worden onder andere via het gemeentelijk woonloket worden over hun rechten, eigenaars moeten aangesproken worden op hun plichten.
- Er is nood aan strikte maatregelen tegen huisjesmelkerij.
- De werking van sociale verhuurkantoren wordt uitgebreid (zie 4.4).

5. Duurzaam wonen – duurzaam bouwen - duurzaam verbruiken

Duurzame woningen zijn woningen met een lage ecologische voetafdruk, ze verbruiken en vervuilen weinig.

5.1 Sociale woningen = lage energiewoningen

Groen! wil de energiekosten van sociale huurders drastisch verlagen:

- Alle nieuwe sociale woningen moeten minstens lage energiewoningen zijn.
- Bestaande sociale woningen worden energievriendelijk gerenoveerd.
- Alle nieuwe sociale woningen doen maximaal beroep op hernieuwbare energie, zoals zonne-energie.
- De daken van sociale woningbouwcomplexen zijn ideale plaatsen om zonnecollectoren te installeren. Bij elke verandering van verwarmingssysteem en bij elk nieuwbouwproject moet er systematisch gekozen worden voor zonneboilers.

5.2 Duurzaam bouwen stimuleren

- Gemeenten kiezen zelf voor duurzaam en gezond bouwen. De gemeente werkt met een duurzame checklist voor gemeentelijke bouwprojecten, maakt gebruik van hout met FSC-label, natuurverven, breekpuin met COPRO-keuring, zorgt voor gevelgroen, daktuinen en groendaken,...
- Gemeenten stimuleren duurzaam bouwen door hun inwoners via informatie en sensibilisering, via subsidies (b.v. voor gebruik van FSC-hout, natuurverven, isolatiematerialen uit nagroeibare grondstoffen) en via het vergunningsbeleid.
- Duurzaam bouwen gaat verder dan duurzame bouwmaterialen. Het gaat ook over zuinig omspringen met woon- en kavelruimte en een hoge benuttingsdichtheid. Slimme woonvormen, een woonlaag extra of kwalitatieve hoogbouw, betekenen minder aan te snijden kavels. Door meervoudig gebruik van ruimte en infrastructuur kan zeker in landelijke gemeenten in voldoende basisdiensten voorzien worden.

6. Terug investeren in sociale wijkvernieuwing

In de jaren 70 was er veel aandacht voor sociale stadsvernieuwing. Met de opgang van het neoliberale denken in de jaren 80, kregen de privé-ontwikkelaars meer armslag. Sociale stadsvernieuwing moest wijken voor (prestige)projecten van economische stadsontwikkeling. Grote en kleine steden kiezen nu dikwijls voor “city marketing”. De stad wordt een product dat men aantrekkelijk wil maken voor toeristen, shoppers, mogelijk nieuwe bewoners met veel koopkracht en bezoekers van evenementen. Dikwijls gaat dit ten koste van de bewoners zelf, of worden andere delen van de stad achterop gesteld.

6.1 Sociale wijkvernieuwing ten gunste van de bewoners

Groen! pleit voor projecten van ambitieuze sociale wijkvernieuwing die de bewoners zelf ten goede komen. Wijkontwikkelingscontracten moeten opgezet worden met alle partners: de lokale overheid, sociale huisvestingsmaatschappijen, en vooral met de bewoners. Hiermee willen we werken aan kwaliteit in de wijk: aantrekkelijk groen met veel ontmoetingsruimte, verkeersluw en met inzet van duurzame materialen. Wijken met betaalbare, energiezuinige en een veelzijdig aanbod van goede woningen. Niet enkel nieuwe appartementen, maar ook rijwoningen voor jonge gezinnen. Groen! wil wijken die open staan voor veelzijdigheid, diversiteit, solidariteit, waarin bewoners een stem hebben in de ontwikkeling van hun wijk.

Voor achtergestelde gebieden kunnen herwaarderingsprojecten opgezet worden om de woon- en ruimtelijke kwaliteit fors te verbeteren. Bij de uitwerking van deze projecten moet er bijzondere aandacht gaan om elitaire “verlofting” en sociale verdringing te vermijden.

Deze herwaarderingsprogramma’s combineren minstens 4 maatregelen: het realiseren van sociale huurwoningen, het steunen van renovatie voor eigenaars-bewoners en eigenaars-verhuurders, vernieuwing van panden die te slecht zijn om te renoveren, het streng aanpakken van leegstand en verkrotting door afbraak van de slechtste panden.

6.2 Verbeteren van de buurtinfrastructuur voor meer kwaliteit in de wijk

Gemeenschapsvoorzieningen zijn essentieel voor elke woonbuurt. Zij zorgen voor een sociale dynamiek en maken zo de stad leefbaar. Zij hebben een belangrijke ontmoetingsfunctie en versterken de sociale cohesie. Het gaat hier om scholen, buurtdiensten, buurthuizen, bibliotheken, politieantennes, sportzalen, verenigingslokalen, feestzalen, winkels, medische centra, cafés, theehuizen, bankautomaten, ...

- Openbare buurtuitrusting moet een zichtbare ereplaats krijgen in de woonomgeving. Architecturaal moet gestreefd worden naar een hoge stedelijke kwaliteit van internationaal niveau.
- Sociale, culturele én economische (gediversifieerde keuze van buurtwinkels) buurtinfrastructuur moet opgewaarderd worden.
- Scholen moeten aangemoedigd worden een buurtfunctie te ontplooiën buiten de lesuren
- Buurtdiensten moeten worden gestimuleerd omdat zij kunnen ingaan op de behoeften in de buurt en tegelijkertijd werkgelegenheid en opleiding kunnen voorzien voor de laaggeschoolde en werkloze bewoners.

7. Veelzijdig wonen in de wijk: nieuwe woonvormen duurzaam integreren

Gezinnen met kinderen moeten ook in de stad kunnen wonen, er moet ook plaats zijn voor sociale woningen in gemeenten. Dit betekent een diversiteit aan woningen in het straatbeeld. Wijkontwikkelingsprojecten moeten de kwaliteit in de wijk centraal moeten stellen: aantrekkelijk groen, met veel ontmoetingsruimte, maar ook verkeersluw met inzet van duurzame materialen. Er moet aandacht zijn voor nieuwe woonmodellen en nieuwe woonvormen waar betrokkenheid en solidariteit centraal staan.

Door steun aan nieuwe woonvormen willen we inspelen op de wooncultuur van de 21ste eeuw. Sommige mensen willen terug in gemeenschap wonen, in oude en nieuwe zorgverbanden. Andere mensen willen gemeenschappelijke woonprojecten zelf realiseren.

7.1 Nieuwe, creatieve woonvormen ondersteunen

- Experimenten zoals cirkelwonen het wonen rondom open pleinen of binnenhoven als nieuw woonmodel, waarbij bewoners meer betrokken zijn op elkaar, promoten. Tegelijk kan er nieuwe vrije ruimte komen door auto’s te hergroeperen in compacte buurtparkings, door het vergroenen van binnenruimtes van bouwblokken, door koterijen en binnengebouwen te slopen of tuinmuren te verwijderen of te vervangen door hagen.
- De gemeente zet een pilootproject kangoeroewonen op (woonvorm waarbij verschillende generaties, niet noodzakelijk familie van elkaar, apart maar onder één dak wonen en elkaar helpen).

7.2 Levenslang wonen

De vergrijzing is een uitdaging voor de woonmarkt. Veel ouderen overwegen een andere woonvorm. Hun huis is bijvoorbeeld te groot geworden. Of ze hebben nood aan extra zorg of aanpassingen in hun huis. Door aangepaste woningen en woonvormen wordt het mogelijk dat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en/of zelfstandig kunnen blijven leven.

- Steden en gemeenten moeten mensen bijstaan (informatie, subsidies) bij het aanpassen van hun woningen met het oog op levenslang wonen.
- Gemeenten investeren in projecten van groepswoonen voor ouderen, bestaande uit zelfstandige woningen met tenminste 1 gemeenschappelijke ruimte, met gezamenlijke activiteiten en wederzijdse hulp.
- Optimaal aansluiten van zorg, wonen en welzijn in woonzorgzones en zorgkruispunten. Een woonzorgzone is een gewone wijk of dorp met een centraal zorgkruispunt, dat de

zorg in de wijk op elkaar afstemt en coördineert. In een woonzorgzone zijn ook woonvormen waar bewoners intensieve zorg kan worden geboden.

Een duurzaam lokaal economisch en werkgelegenheidsbeleid

Groen! wil dat de verschillende overheden kiezen voor een sociaal en ecologisch duurzame economie. Ecologisch duurzaam heeft onder meer te maken met een drastische vermindering van de hoeveelheid gebruikte grondstoffen en energie in de productie en het economisch verkeer. Een economisch systeem dat zich ontwikkelt binnen de ecologische grenzen, en zo geen ecologische schuld doorschuift naar de andere kant van de wereld of de toekomstige generaties is duurzaam. Sociaal duurzaam heeft onder meer te maken met het gelijkwaardig betrekken van alle groepen van de maatschappij in het economisch gebeuren. Overheden hebben een actieve rol te spelen in het garanderen van sociale rechtvaardigheid in het economisch gebeuren.

Lokale besturen kunnen binnen de mogelijkheden die zij hebben heel wat keuzes maken die een sociaal-ecologisch duurzame economie bevorderen. Zo kunnen zij bijdragen aan het verminderen van de ecologische impact van het lokaal economisch gebeuren, aan het stimuleren van kleinere economische kringlopen en aan het versterken van de positie van kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt.

Voorstellen

1. Duurzame bedrijven

Duurzame bedrijven vinden het niet alleen belangrijk om aan omzet of winst te denken, maar hebben ook oog voor hun werknemers, klanten en omgeving. Maatschappelijk verantwoord ondernemen kan gestimuleerd worden door het afsluiten van 'duurzaamheidscontracten'. De gemeente kan lintbebouwing, winkelcentra aan de rand, leeglopende stadscentra, leegstaande winkelruimten tegengaan door de beschikbare bedrijventerreinen zo zuinig en zo compact mogelijk aan te snijden. Bij het aanwijzen van bedrijventerreinen moeten duurzaamheidsprincipes worden gehanteerd.

1.1 Duurzaamheidscontracten tussen de gemeente en grotere bedrijven uit de gemeente

- Als eerste concrete stap naar maatschappelijk verantwoord ondernemen sluit de gemeente 'duurzaamheidscontracten' af met de grotere bedrijven op haar grondgebied, in de eerste plaats met nieuwe bedrijven die zich komen vestigen in de gemeente. Dit contract kan gekoppeld worden aan het in concessie geven van gronden op bedrijventerreinen. In geval van bovenlokale bedrijventerreinen kan de lokale overheid op zijn minst op een soortgelijke regeling aandringen bij hogere overheden.

Een duurzaamheidscontract wordt opgesteld volgens volgende criteria:

- het sociaal nut van de productie, waarbij ook rekening gehouden wordt met de gevolgen op langere termijn (garanties op lokale werkgelegenheid niet enkel op korte, maar ook op langere termijn; de afstemming van de bedrijvigheid op de behoeftes en het arbeidspotentieel binnen de lokale gemeenschap)
- een ecologisch verantwoorde productiewijze: t.a.v. eigen werknemers, consumenten, omwonenden, het natuurlijk milieu.
- sociale en democratische werkvoorwaarden – recrutering (in de mate van het mogelijke) van werknemers uit de directe omgeving en uit specifieke doelgroepen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt (b.v. allochtonen, jongeren, personen met een handicap)
- een bedrijfsvervoerplan waarin de mobiliteitsdruk door het woon-werk-verkeer en het transport van goederen, zo laag mogelijk gehouden wordt en zoveel mogelijk gebeurt via milieuvriendelijke vervoerswijzen
- de bereidheid een bijdrage te leveren aan de versterking van de lokale economie (b.v. via een engagement in een stuurgroep lokale economie of in een gemeentelijk ontwikkelingsbedrijf).

1.2 Extra steun voor duurzame bedrijven

- De gemeente ondersteunt in het bijzonder bedrijven die hun maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen en maximaal mens- en milieuvriendelijk willen ondernemen (zoals de MEMO-bedrijven).

1.3 Een sterk grond- en pandenbeleid

- De lokale diensteneconomie versterken kan door actieve steun aan buurt(beheer)bedrijven en een sterk grond- en pandenbeleid. Dat kan door werk te maken van wijkontwikkeling, door leegstand en verkrotting tegen te gaan en door bij te dragen aan het herontwikkelen van verouderde kantoren of bedrijven of het saneren van vervuilde sites. Zo kunnen we ruimte maken in de stad om te werken en te ondernemen zonder voortdurend nieuwe ruimte aan te snijden. Dat werkt bindend voor het sociaal weefsel van een gemeenschap. Bovendien is het absurd om alsmaar meer baanwinkels en shoppingcentra te bouwen met onze vergrijzende bevolking.

1.4 Beurzen voor samenaankoop van bedrijfsruimte door KMO's

- In eerste instantie worden leegstaande bedrijfsruimten herbruikt.
- Naar analogie met beurzen voor de aankoop van leegstaande gebouwen, kunnen ook beurzen georganiseerd worden waarbij KMO's of zelfstandigen de mogelijkheid krijgen om samen een groter bedrijfsgebouw te kopen of te huren. Voor grote projecten kan dit het best via een gemeentelijk ontwikkelingsbedrijf of een PPS-constructie.
- De gemeente kan verder voorzien in een aanbod van sociale winkelpanden naar analogie met sociale woningen.

1.5 Versnelde sanering van vervuilde bedrijfsgronden

- De gemeente stuurt aan op een snelle sanering van vervuilde bedrijfsgronden, zodat deze opnieuw in gebruik genomen kunnen worden (brownfields). De gemeente kan steunen via toelagen of kan zelf mee het initiatief nemen om in samenwerking met de OVAM en de privésector gronden te saneren en terug op de markt te brengen.

1.6 Duurzame bedrijventerreinen

- Voor de duurzame ontwikkeling van bedrijventerreinen zijn in de eerste plaats een goede planning en een goed parkmanagement nodig. Daarnaast gaat het om ingrepen op het terrein, zoals bouwen in meerdere lagen, boven- en ondergronds, het beperken van parkings en ruimtes tussen bedrijven, het uitbouwen van gemeenschappelijke voorzieningen, het onderling uitwisselen van reststromen en restwarmte, terreinoverkoepelende bedrijfsvervoerplannen (pendelbussen, gezamenlijk woon-werkverkeer,...), samenaankoop van goederen en diensten (b.v. elektriciteit), ophalen van KGA.
- De lokale overheid stelt voorwaarden aan alle bedrijventerreinen inzake zuinig ruimtegebruik. De gemeente kan voorzien in subsidies voor de opmaak van collectieve vervoersplannen, de opzet van gemeenschappelijke diensten op bedrijfsterreinen (clustering) of rationeel energiegebruik.
- De gemeente kan een sociaal-ecologisch bedrijventerrein (eco-park of memo-park) inrichten voor bedrijven die maximaal willen voldoen aan sociale en ecologische criteria. Dit centrum kan door de gemeente mee ecologisch beheerd worden en dienst doen als voorbeeldproject.

2. Lokaal winkelen

Buurtwinkels zorgen voor werkgelegenheid en hoge arbeidsintensiviteit. Handelaars en handelsverenigingen vormen mee het cement van wijken en buurten. Buurtwinkels, vooral gevestigd in dorpskernen en wijken van stedelijke gebieden buiten de handelskern, hebben een belangrijke sociale functie en een buurtverzorgend karakter. Door hun ondersteuning van diverse initiatieven houden ze het verenigingleven in stand. Ze fungeren als ontmoetingsplaats en vervullen een sociale controlefunctie.

De voorbije vijf jaar verdween één derde van alle buurtwinkels in Vlaanderen. De Ikea-wet stimuleert grote winkelcentra buiten de kernen. Gemeenten kunnen daar tegen ingaan en de winkelstraten in hun kernen bewust beschermen.

- Steden spelen de nabijheid (verwevenheid) van de ruimtelijke functies wonen, winkelen, werken meer als troef uit om een halt toe te roepen aan het weglekken van vitale economische functies uit de stad. Hiervoor is nood aan een ruimtelijk beleid met visie: kiezen voor het versterken van de kernen, sturen van het vestigingsbeleid van winkels, herwaardering van winkelstraten (winkelcentra) in kernen, ontraden van baanwinkels en shoppingcentra buiten de kernen.
- Bij aanvragen voor nieuwe handelscentra of belangrijke uitbreidingen van bestaande handelscentra houdt de gemeente rekening met de optimale synergie tussen de nieuwe of uit te breiden handelsinplanting en de bestaande handelszaken. De plaatselijke handelaars worden optimaal geïnformeerd en betrokken bij het voorafgaande beslissingsproces. De gemeente houdt rekening met hun advies over de aanvragen, en beslist over de aanvragen binnen de wettelijk voorziene termijnen.
- Daarnaast kiest een stad beter voor meer compacte handelskernen en winkelstraten via winkelstraatmanagement. Soms kunnen herwaarderingsinspanningen beter op bepaalde delen van winkelstraten of –kernen geconcentreerd worden. Voor andere delen kan een opwaardering van de woonfunctie zinvoller zijn. Er komen financiële stimuli voor wonen boven winkels.
- De gemeente kan een strategisch commercieel plan opmaken waarbij de detailhandel en in het bijzonder de buurtwinkel een plaats krijgen. Bij stadsvernieuwingsprojecten of bij woonontwikkelingsprojecten neemt de gemeente ook expliciet voorzieningen voor buurtverzorgende handel op. Zo worden jongere ondernemers gestimuleerd om een eigen zaak te beginnen, en is voor lokale bewoners een basisaanbod van buurtvoorzieningen gegarandeerd.
- De gemeente stimuleert winkelen in eigen buurt door promotie van plaatselijke winkels via een promotiecampagne, renovatiepremies, vestigingssubsidie voor jonge handelaars die een leegstand handelspand omvormen tot buurtwinkel, een stadsspaarkaart, of met waardebonnen om (nieuwe) buurtbewoners aan te zetten te shoppen in eigen buurt. Groen! wil geen afbouw van de openbare diensten. Buurtwinkels kunnen ook een aantal diensten van de Post, de Lijn of de NMBS opnieuw opnemen en zo als een ‘service-punt’ fungeren.
- De gemeente kan ook een sociale rol spelen in de lokale distributie, door stimuli te geven voor boodschappendiensten of – omgekeerd – door dienstverlening, leveringen aan huis (de postbode, de melkboer, de kruidenier) aan te moedigen.
- Ook markten boeren steeds meer achteruit. Groen! wil markten juist stimuleren omwille van hun belangrijke sociale functie. Daarbij hebben we in het bijzonder aandacht voor biomarkten. Via lokale bio-boerenmarkten en hoeveproducten, wil Groen! lokale landbouwproducten via korte ketens stimuleren. Zo’n producten leggen minder kilometers af, de boer krijgt een eerlijke inkomen en de band tussen producent en consument wordt hersteld.
- De gemeente profileert zich als een “Fair Trade”-gemeente.

3. Landbouw als volwaardige economische sector

Productie van lekker en gezond voedsel is de kerntaak is van de landbouw, zeker in een dicht bebouwd land als Vlaanderen. De landbouw moet echter ook kunnen inspelen op de nieuwe trends die zich in Europa en Vlaanderen voordoen. Een diversificatie maakt de boer bovendien minder conjunctuurafhankelijk. En die diversificatie is nodig, want het gemiddeld inkomen van de landbouwer daalt:

- De boer als natuur- en landschapsbeheerder. Boeren moeten nog meer gestimuleerd worden om - eventueel samen met natuurverenigingen - aan agrarisch natuurbeheer te doen. De gemeente moet boeren financieel aanmoedigen om over te schakelen naar biologische landbouw, zeker in kwetsbare gebieden.
- De boer als schakel in de toeristische ontwikkeling van een streek. Zeker nu de toekomst van de intensieve landbouw door Europa in vraag gesteld wordt, zijn alternatieve vormen van inkomen noodzakelijk om de landbouwsector te laten overleven. Naarmate de kwaliteit van het landschap toeneemt, nemen ook de mogelijkheden van het toerisme toe, via het opzetten van een netwerk van boerderijverblijven of het promoten van streekproducten.

4. Lokaal aan het werk

De grote uitdaging voor veel lokale besturen is om vraag en aanbod op de lokale werkgelegenheidsmarkt beter op elkaar af te stemmen.

Stad en/of streek worden de regisseur van het arbeidsmarktbeleid en zo erkend als dé partner voor de Vlaamse en federale overheid. Elke stad/streek heeft haar eigen arbeidsmarkt met haar eigen problemen. De ene streek heeft grote tekorten aan werkzoekenden tout court. De andere stad heeft een probleem van mobiliteit. VDAB, lokaal bestuur en middenveld werken gezamenlijk op lokaal niveau en met de nodige middelen om de drempel op de arbeidsmarkt weg te werken.

4.1 Lokale werkwinkels

- Een voldoende aanbod aan lokale werkwinkels is nodig. De werkwinkels worden verder uitgebouwd als het éne loket waar alle werkvragen van werkzoekenden, werkgevers en werkenden samenkomen. Er is een onmiddellijke en gerichte doorverwijzing. De werkwinkel vervult een regisseursrol: (nieuwe) lokale dienstenwerkgelegenheid wordt aangestuurd en georganiseerd.
- In een lokale werkwinkel kan elke werkzoekende terecht, ook werkzoekenden zonder uitkering en bijstandstrekkers. Het OCMW wordt volwaardig bij de werking van de lokale werkwinkels betrokken. De lokale overheid speelt hier een sturende rol spelen en sluit overeenkomsten met de grote institutionele partners (VDAB en RVA).
- Werkwijzers en PWA's werken meer samen en specialiseren zich als consultants voor moeilijke doelgroepen. De werkwinkel biedt alle informatie aan startende of bestaande ondernemingen in verband met de mogelijkheid om kansengroepen in te schakelen (regeling invoegbedrijven of invoegafdelingen).

4.2 Lokale tewerkstelling en economisch initiatief stimuleren

- Mensen met een laag inkomen, werkzoekenden of leefloners, worden gesteund bij het opzetten van een eigen onderneming. Startende ondernemers worden individueel begeleid tijdens het eerste bedrijfsjaar. Begeleiding door methodische en praktijkgerichte steun te bieden bij alle aspecten van bedrijfsvoering; opstellen ondernemingplan, administratieve verplichtingen, communicatie- en marketingplan, boekhouding, de noodzakelijke vergunningen enzovoort. Ondernemen met anderen, bijvoorbeeld in het kader van een ondernemingscoöperatieve, naast het inzetten van peterschapsformules – waarin meer ervaren ondernemers de starters adviseren- worden gestimuleerd.
- Via invoegbanen worden zoveel mogelijk laaggeschoolden naar de beschikbare jobs geleid.
- De gemeente moet aandacht hebben voor jeugdwerkloosheid.
- De gemeente dient de regie op te nemen van buurt- en nabijheidsdiensten. Vormen van thuishulp en buurtbeheer kunnen lokale sociale en ecologische noden helpen invullen.
- Een ecologische renovatie van woningen, leegstaande kantoorgebouwen of fabriekspanden in plaats van het volbouwen van groene zones is goed voor het milieu en voor de lokale werkgelegenheid.
- Elke gemeente duidt een schepen bevoegd voor lokale economie en tewerkstelling aan. Het gemeentebestuur neemt een tewerkstellingscoördinator in dienst. Voor kleine gemeenten kan de tewerkstellingscoördinator in dienst staan van meerdere gemeenten, of het zorggebied van de lokale werkwinkel bestrijken.

4.3 Alloctonen: een verrijking voor de lokale arbeidsmarkt

De discriminatie van jonge alloctonen legt een sociale bom onder de hele lokale samenleving en dient door overheid en privé samen te worden aangepakt.

- Als uitgangspunt voor het beleid geldt het principe van de evenredige deelname: alloctonen participeren aan opleidingen en aan betaalde arbeid, in verhouding tot hun aandeel in de beroepsbevolking. Dit veronderstelt onder meer een voldoende aanbod aan lessen Nederland, de inschakeling van jobmakelaars voor alloctonen en de versterking van het etnisch ondernemerschap.
- Kleinere ondernemingen aarzelen nog meer dan grote om alloctonen in dienst te nemen. De bestaande overheidsinstrumenten om meer alloctonen aan het werk te krijgen zijn te sterk gericht op de grotere ondernemingen. De gemeente kan vooroordelen bij KMO's wegwerken door meer informatie, begeleiding en coaching op maat van de onderneming.

- De gemeente start een project 'telewerken' voor allochtone vrouwen die om culturele motieven een geringe mobiliteit kennen. De vrouwen mogen aanvankelijk thuis werken, maar het doel is hen door te laten stromen naar werk buitenshuis.
- De gemeente kan via haar eigen personeelsbeleid kansen scheppen voor moeilijk bemiddelbare werkzoekenden en onder andere door het hanteren van quota voor allochtonen in eigen diensten een voorbeeldfunctie vervullen in het diversiteitsbeleid.
- De lokale overheid responsabiliseert de privé-werkgevers wat het beleid inzake diversiteit betreft.
- Etnisch ondernemerschap
Ondernemingen uitgebaat door allochtonen kunnen een verrijking betekenen voor straten en wijken. Allochtonen kunnen meer dan een pittabar of nachtwinkel uitbaten. Maar meer aandacht van de gemeente, kamers van koophandel en ondernemersnetwerken is nodig, want de allochtone ondernemer kampt met problemen die ook te maken hebben met problemen specifiek voor de allochtone groep: communicatieproblemen, beperkt netwerk, informatieproblemen (niet goed op de hoogte van regelgeving), weinig gebruikmaken van voorzieningen:
 - De gemeente voorziet in ondersteunende vormings- en coachinginitiatieven voor allochtone ondernemers. Een lokaal adviesbureau allochtoon ondernemen kan doorverwijzen naar andere diensten voor bedrijfsadvies op maat van allochtone ondernemers, intensieve trajectbegeleiding, vorming en begeleiding, informatie over wetgeving, bedrijfsbeheer. Kamers van koophandel, middenstandsorganisaties, scholen en integratiediensten werken samen op bovenlokaal niveau voor de organisatie van een bedrijvennetwerk van allochtonen.
 - Uiteraard dient elke onderneming de bestaande wetgeving te respecteren. Hierop dient de gemeente strikt toe te zien. Bijkomende regels zijn niet nodig, maar de gemeente kan wel een spreidingsbeleid ten aanzien van nacht- of belwinkels instellen.

5. De gemeente regisseert het beleid en betreft alle belanghebbenden

De gemeente moet de ambitie hebben om een eigen beleid te voeren inzake lokale economie en werk, uiteraard in overleg met de andere overheden, maar vanuit een eigen visie op noden en doelgroepen:

- Via een Masterplan Lokale Diensteneconomie legt de gemeente accenten inzake maatschappelijke noden, kansengroepen, dienstverlening in bepaalde buurten. Verder bundelt de gemeente de middelen die kunnen worden ingezet voor een lokaal werkgelegenheidsbeleid in een Werkgelegenheidsfonds.
- De gemeente valoriseert de beschikbare federale en gewestelijke steun om te komen tot een maximale integratie van de inspanningen van lokale werkwinkels, PWA's en de inzet van dienstencheques. Ze sluit hiervoor een partnerschapsverdrag lokaal werkgelegenheidsbeleid.
- De gemeente steunt de start van projecten sociale economie in overleg met de regionale incubatiecentra voor sociale economie en een van de vier adviesbureaus in de sociale economie. De gemeente dient waar mogelijk dossiers voor het aantrekken van risicokapitaal in bij het Vlaams Participatiefonds voor de Sociale Economie (Trividend) of bij het Kringloopfonds.
- In vele regio's bestaan heel wat initiatieven gericht naar KMO's, stuk voor stuk goedbedoeld, maar voor de doelgroep onduidelijk en onoverzichtelijk. Groen! pleit voor de oprichting van een Regionaal Economisch en Sociaal Overlegcomité (RESOC) als coördinatiecel voor bestaande ondersteuningsinitiatieven. Zo'n permanente ondersteuningscel begeleidt KMO's bij het zoeken naar technologische verbeteringen, vermindering van de milieulast, energiebesparing, gezamenlijk transport, uitbouwen van gezamenlijke voorzieningen. De gemeente betreft de belangrijkste actoren op lokaal en op streekniveau bij het regionaal sociaal-economisch overleg, in het kader van RESOC. Het gemeentebestuur maakt werk van de structurele opname van deze actoren in het overleg.
- Een essentiële voorwaarde voor een gedragen en kwaliteitsvol beleid rond lokale economie is de participatie van de belangrijkste actoren: werkgevers, vakbonden, middenstand, milieubeweging, hogere overheden zoals provincie of VDAB. De bewoners worden veel nauwer bij het beleid betrokken. Dat kan via een Stuurgroep Lokale

Economie of Buurteconomie, naargelang de schaal waarop men het overleg wenst te organiseren.

- Intergemeentelijke samenwerking is nodig om te komen tot een eenvormig beleid, zeker wat betreft ondernemingen die zich op de gemeentegrens bevinden.

Duurzaam mobiel: geef de straat terug aan de bewoners

Groen! wil de straat teruggeven aan de bewoners. Te vaak blijft bereikbaarheid per auto het uitgangspunt en zijn leefkwaliteit, verkeersveiligheid, de belangen van de zachte weggebruikers en de uitbouw van het openbaar vervoer daaraan ondergeschikt. Groen! plaatst niet de auto, maar de leefkwaliteit van steden en gemeenten centraal.

Groen! kiest voor aangename steden en gemeenten met een hoge leefkwaliteit. Groen! wil een lokale mobiliteit op maat van de bewoners en de zachte weggebruikers. Groen! wil steden en gemeenten waar de auto minder prominent aanwezig is, met autovrije centra en voorrang voor fietsers en openbaar vervoer in de hele kern. Met ruimte en ondersteuning voor autodelen en autovrij wonen. Groen! gaat voor maximaal beveiligde wegen waar kinderen en senioren veilig en zelfstandig op hun bestemming raken. Dat vereist méér dan wat vandaag gebeurt.

Voorstellen

1. Nabijheid is de beste basismobiliteit

Er is geen goed mobiliteitsbeleid mogelijk zonder een goed ruimtelijk beleid. Wonen, werken, school lopen, winkelen, recreëren willen we dicht bij elkaar brengen, zodat minder (auto)verplaatsingen nodig zijn.

- De verkeersimpact van een project moet altijd vooraf centraal staan bij de inplanting van nieuwe functies. Nog te vaak plant men bijvoorbeeld eerst een industrieterrein of shoppingcenter in, en zoekt men dan naar oplossingen voor de ontsluiting., of is een nieuwe fuifzaal amper bereikbaar voor jongeren zonder auto. Een mobiliteitseffectenrapport voor alle belangrijke verkeersgenererende projecten is nodig.
- Kiezen voor (verantwoorde) inbreiding in bestaande woonkernen.
- Centrum-wonen (ook financieel) aantrekkelijker maken. Wonen in centra van steden en gemeenten is vaak duurder voor particulieren, hoewel de kosten voor de gemeenschap op een aantal vlakken (aanleg van infrastructuur, mobiliteit) duidelijk lager liggen.
- Groen! kiest voor versterking van de kleinhandel in centra van steden en gemeenten in plaats van winkelcentra in de rand.
- In wijken en kleinere dorpen willen we een basisaanbod aan diensten verzekeren door een actieplan voor buurtwinkels en het bevorderen van combinatiewinkels en samenwerking met de overheid.
- Bevorderen van dienstverlening aan huis en in verdeelpunten in de onmiddellijke buurt.
- Vlotte bereikbaarheid van kleine zelfstandigen te voet, per fiets en met het openbare vervoer.
- Versterking van de lokale economie, waarbij productie en distributie ook letterlijk dicht bij elkaar liggen.
- Voor scholen is nabijheid en een verkeersveilige ligging essentieel, binnen voet- of fietsafstand voor lager onderwijs, binnen fietsafstand of gemakkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer voor middelbaar en hoger onderwijs.
- Goede doordachte vormen van telewerken en thuiswerken kunnen het aantal woonwerkverplaatsingen verminderen en de combinatie werk-gezin vereenvoudigen. Vooral gecombineerde formules (b.v. één of enkele dagen per week thuis, de rest van de tijd op kantoor) geven mensen kansen om van de voordelen te genieten en de nadelen (zoals minder informeel contact met de collega's) te beperken. De gemeente kan een voorbeeldrol opnemen of logistieke ondersteuning bieden (b.v. als partner bij het inrichten van ruimtes voor telewerk). Groen! wil ook het wonen vlakbij de werkplaats aanmoedigen, bijvoorbeeld met een verhuispremie voor wie in zijn/haar werkgemeente wil komen wonen.
- Bevordering van dienstverlening aan huis en in verdeelpunten in de onmiddellijke buurt.

2. Geef de straat terug aan de bewoners

Te vaak nemen we het hebben van een eigen auto als norm. Nochtans bezitten heel wat mensen geen wagen en zorgt een teveel aan auto's voor veel overlast en gezondheidsproblemen. Groen! wil straten en pleinen heroveren op de auto.

- Een groter gedeelte van de binnensteden en dorpscentra kan echt autovrij. Doorgaand verkeer past zich aan aan het leven in de straat en niet omgekeerd. Ambitieuze zone 30's en duidelijk bewegwijzerde lussensystemen ontraden doorgaand verkeer in woonbuurten. 30 km/u moet de regel zijn in de bebouwde kom. Binnen de bebouwde kom kan enkel in verbindingsstraten nog 50 km/u gereden worden, op gemeentewegen buiten de bebouwde kom nooit meer dan 70 km/u.
- Geef de straat terug aan de bewoners. Wijkbewoners moeten ervoor kunnen kiezen om hun straat, een deel van een wijk of zelfs een hele wijk op bepaalde momenten of permanent autovrij te maken. Speelstraten moeten ook mogelijk zijn buiten de vakanties en kunnen uitgroeien tot echte buurtstraten (actie "stoel op straat").
- Groen! wil bij (her)aanleg van woonwijken systematischer kiezen voor woonerven (max. 20 km/u en voetganger heeft altijd voorrang).
- Groen! wil experimenteren met projecten van autovrij wonen. Bij de ontwikkeling van het project wordt slechts een zeer klein aantal parkeerplaatsen voorzien (b.v. een norm van 0,1 of 0,2 plaatsen per wooneenheid). De voorziene parkeerplaatsen worden ingevuld door een project van autodelen, met enkele plaatsen voor mensen met een handicap en voor bezoekers. Aan mensen die in het project stappen, kan als bonus een goedkoop abonnement openbaar vervoer worden gegeven. Een speciaal tarief voor autodeeldiensten wordt eveneens voorzien. Er worden ruime, comfortabele en veilige fietsvoorzieningen geïntegreerd. Faciliteiten als een boodschappendienst en kinderopvang kunnen worden voorzien. Het uitgespaarde geld (en ruimte!) kan worden geïnvesteerd in een betere leefomgeving, met meer groen, gemeenschapsvoorzieningen en veilige routes onder meer voor kinderen.
- Stimuleren van autodelen, ook door de gemeente (voorzien van vlot bereikbare parkeerplaats en fietsenstalling, groene mobiliteitskaart, informatie, samenbrengen geïnteresseerden,...)
- Een 'groene mobiliteitskaart' voor bewoners zonder auto of autodelers (als alternatief voor de bewonersparkeerkaart). Bewoners kunnen deze kaart gebruiken voor groene mobiliteitsdiensten, zoals fietsherstellingen, korting op het openbaar vervoer,...
- Geen auto's die lucht vervoeren: aanmoedigen van carpoolen.
- Auto's worden opgevangen in parkings aan de rand van de stad, met vlotte overstapmogelijkheden op openbaar vervoer en fiets. In stadscentra worden P-routes met indicatie van vrije parkeerplaatsen uitgewerkt. Het aantal parkeerplaatsen in de kern van steden en gemeenten wordt beperkt en staat in hoofdzaak ten dienste van de bewoners. Betaalparkings kunnen geheel of gedeeltelijk omgevormd worden tot bewonersparkings. Parkeerplaatsen voor de deur kunnen op vraag van bewoners ook omgevormd worden tot ruimten met andere bestemmingen. Om ruimte uit te sparen wordt meervoudig parkeergebruik gestimuleerd (b.v. in bedrijvzones, door winkelparkings buiten de openingsuren voor andere activiteiten open te stellen) en genieten voor bewoners compacte buurtparkings de voorkeur. Vrachtwagens parkeren best niet in de bebouwde kom, maar in afgebakende parkeerzones in industriezones.
- Uitbouw van volwaardig mobilitieitsmanagement, onder andere via mobilitieitswinkels die particulieren, bedrijven en organisaties ondersteunen bij het maken van duurzame mobiliteitskeuzes.
- Groen mobiliteitspakket voor nieuwe inwoners. Dit pakket bevat niet alleen informatie over milieuvriendelijke verplaatsingsmogelijkheden in de gemeente, maar ook stimuli voor het gebruik van groene vervoerwijzen.
- Zwaar en/of doorgaand vrachtvervoer hoort zo weinig mogelijk thuis in de kernen van steden en gemeenten. Modellen van *city logistics* kunnen de kernen ontlasten van overtollig zwaar vervoer. Laden en lossen in kernen kan best niet gebeuren met grote vrachtwagens: waar mogelijk schakelt men over op kleinere voertuigen. Sluipverkeer van zowel vracht- als personenwagens kan bijkomend aangepakt worden door een andere verkeerscirculatie die auto en vrachtverkeer op de hoofdwegen en autosnelwegen brengt en aangepaste GPS-systemen, zodat woonstraten niet als alternatieve doorgangsroutes aangegeven worden. Ook infrastructuur die aangepast is aan de (verblijfs)functie van de straat, ontmoedigt sluipverkeer.

3. Voetganger en fietser op de eerste plaats

Te voet en met de fiets blijven de milieuvriendelijkste verplaatsingswijzen, en ze zijn nog gezond ook. Groen! wil daarom te voet gaan en fietsen aantrekkelijk maken door de voetganger en fietser consequent op de eerste plaats te zetten:

- Kinderen, ouderen, mensen met een handicap,...vormen de norm bij de (her)aanleg van infrastructuur. Een voetpad moet ook voor mensen met een rolstoel of kinderwagen breed en comfortabel genoeg zijn, een kruispunt ook voor kinderen overzichtelijk en ook oversteekbaar voor ouderen, verkeersborden moeten ook voor kinderen duidelijk zichtbaar zijn.
- Een consequente keuze voor fiets- en voetgangervriendelijke infrastructuur. (...). Eerst dient men de behoeften van de zachte weggebruiker na te gaan, dan het openbaar vervoer en dan pas het autoverkeer. Het Vademecum Voetgangervoorzieningen en het vademecum Fietsvoorzieningen wordt consequent nageleefd. Groen! kiest onder andere voor:
 - ruime obstakelvrije wandelruimte;
 - een fijnmazig netwerk van comfortabele, vlot bereidbare fietsroutes, ook en vooral voor woon-werkverkeer. Afhankelijk van de snelheid van het gemotoriseerd verkeer kiest de gemeente voor gemengd verkeer, een aanliggend of een van de rijbaan gescheiden fietspad (bij voorkeur enkelrichtingsfietspaden in asfalt).
 - verkeerslichten op maat van de zachte weggebruiker, met 3 seconden “fietsgroen” op kruispunten zodat fietsers veilig voor de auto’s kunnen vertrekken,
 - voet- en fietspaden die minder onderbroken worden door zijstraten maar gewoon doorlopen, zodat de auto het voet- of fietspad moet oversteken, niet omgekeerd;
 - regelmatig onderhoud;
 - specifieke bewegwijzering, niet enkel voor vrijetijd routes maar ook voor woon-werkverkeer, woon-schoolverkeer, woon-winkelverkeer
- Inrichting van fietsstraten, waar de fietser en niet de automobilist de norm is.
- Kindlinten als duidelijk afgebakende, veilige, kindvriendelijke routes die kinderbestemmingen (school, speelterrein,...) met elkaar en de woonplaats verbinden.
- Kindlinten en fietsstraten mogen echter geen eindpunt zijn, maar vormen een eerste stap op weg naar steden en gemeenten waar voetgangers en fietsers zich overal veilig en comfortabel kunnen bewegen. Prioritair blijft hoe dan ook dat alle knelpunten op het vlak van verkeersveiligheid voor fietser en voetganger een voor een worden aangepakt.
- Fietsen en te voet gaan wordt des te aantrekkelijker als je een kortere weg kunt nemen, bijvoorbeeld door het opnieuw in gebruik nemen van Trage Wegen (verbindingen of paden voor niet-gemotoriseerd verkeer, zoals oude buurtwegen). Gemeenten stellen een inventaris en een herwaarderingsplan op. Bij het ontwerp van nieuwe woonwijken gaat aandacht en voorrang naar Trage Wegen.
- De mogelijkheid om fietsers in beide richtingen te laten rijden in eenrichtingsstraten wordt maximaal toegepast.
- Uitleendienst van fietsen, niet enkel in steden, maar ook in kleinere gemeenten (b.v. aan stations).
- Integratie van voorzieningen voor mensen met een handicap bij alle werkzaamheden. Wat goed is voor hen, is goed voor iedereen.
- Een vlottere combinatie met het openbaar vervoer (zie **4. Ruim baan voor openbaar vervoer**)
- Een gemeentelijk antifietsdiefstalbeleid: een ruim aanbod aan kwaliteitsvolle, diefstalveilige fietsstallingen, fietsgraveeracties, actieve controle, handhaving en opsporing, zodat gestolen fietsen aan de rechtmatige eigenaar bezorgd kunnen worden. Een makkelijk bereikbare en veilige fietsstalling geldt als voorwaarde voor bouwvergunningen van appartementen en andere grote complexen (kantoorgebouwen, sport- en cultuurinfrastructuur, bedrijven,...)
- Aanmoedigen van bedrijfsfietsen, zodat elk bedrijf een minimum aantal fietsen ter beschikking stelt van de werknemers voor verplaatsingen tijdens de diensturen en woon-werkverkeer.
- De gemeente speelt zelf een voorbeeldrol door zoveel mogelijk zachte vervoermiddelen te gebruiken en te stimuleren (premies en goede fietsvoorzieningen voor het personeel, bedrijfsfietsen,...), en door een vervoersplan voor het eigen personeel op te stellen.

Politiepatrouilles op de fiets zijn niet alleen goed voor het contact met de bevolking, maar maken de politie ook gevoeliger voor de situatie van de zachte weggebruiker.

- De gemeente voert actief campagne voor alternatieven voor de auto, bijvoorbeeld via campagnes als Met Belgerinkel naar de Winkel (liefst het hele jaar door) door de organisatie van autoloze zondagen.
- Gratis fietscontroles voor jongeren bij het begin van het schooljaar.
- De gemeente betreft actief organisaties die de belangen van zachte wegegebruikers verdedigen (Voetgangersbeweging, Fietsersbond, maar bij uitbreiding ook kwetsbare groepen als personen met een handicap, ouderen, jongeren,...)

4. Ruim baan voor openbaar vervoer

Meer en beter openbaar vervoer is de basis van elk duurzaam mobiliteitsbeleid. Groen! wil dat mensen waar ook in Vlaanderen minder afhankelijk van de auto kunnen worden. Daarom moet zowel in de steden als op het platteland meer dan ooit geïnvesteerd worden in het openbaar vervoer:

- Toename van het aanbod. Meer trams, bussen en treinen zorgen voor kortere wachttijden, betere verbindingen en meer reiscomfort:
 - De uitbouw van een fijnmazig net van tram- en buslijnen in elke grote stad. De frequentie moet gevoelig worden opgevoerd. Streefdoel is zes minuten op de hoofdlijnen en twaalf minuten op de andere. Even prioritair zijn vlotte verbindingen tussen rand en binnenstad. Trams genieten daarbij de voorkeur.
 - Ook in kleinere steden en op het platteland moet het aanbod gevoelig worden opgedreven.
 - Een versnelde uitvoering van het Pegasus-plan van De Lijn voor de Vlaamse Ruit. Ook buiten de Vlaamse Ruit is investeren in een hoger aanbod van openbaar vervoer nodig.
- Vlotte doorstroming is cruciaal: van busbanen, parkeerhandhaving en lichtenbeïnvloeding tot totale ontvlechting waar nodig: de absolute scheiding van auto- en vervoersnetwerken waardoor een file nooit het openbaar vervoer lamlegt.
- Vergroten van het comfort: moderne en propere rijtuigen, meer personeel aan boord, verbetering van de reisinformatie (b.v. systematische elektronische aankondiging van reële wachttijden).
- Goedkoop openbaar vervoer, met extra aantrekkelijke tarieven voor de trouwe reiziger.
- Aanmoedigen van bedrijfsbussen en ontraden van bedrijfswagens, onder andere via afspraken in bedrijfsvervoerplannen. Bedrijven op één bedrijventerrein of in elkaars buurt kunnen hierin samenwerken.
- Goede afspraken met taximaatschappijen voor plaatsen en tijdstippen waar het gewone openbaar vervoer en de belbussen onvoldoende oplossingen kunnen bieden.
- Maximale toegankelijkheid en vervoer op maat voor wie minder mobiel is: toegankelijk openbaar vervoer, uitbreiding van de mindermobielen centrales, invoering van seniorenboodschappendiensten voor en door bewoners,...
- Ook uitgaan moet veilig kunnen. Groen! wil daarom een voldoende aanbod van laatavond- en nachtelijk openbaar vervoer van en naar uitgaanscentra, eventueel met specifieke pendeldiensten.
- Het openbaar vervoer is vaak maar een schakel in de verplaatsingsketen. De combinatie met andere, vooral zachte vervoermodi, moet gemakkelijker gemaakt worden: vereenvoudigen van het meenemen van fiets op tram, trein en bus, comfortabele fietsenstallingen, openbaar vervoer-fietsen naar Nederlands model voor naverplaatsingen, zoals verplaatsingen van station naar bedrijf,... Ook een betere afstemming van aanbod, dienstregeling en tarieven tussen bus, tram en trein is noodzakelijk. Stations beter bereikbaar maken hoeft dus niet noodzakelijk door het creëren van grote autoparkings aan de stations, zeker niet in steden. Waar mogelijk kiezen we voor een spinnenwebmodel, waarbij parkeer- en rijvoorzieningen zoveel mogelijk gespreid worden.
- Kiezen voor openbaar vervoer is tegelijk kiezen voor de zachte weggebruiker. Meer openbaar vervoer en minder auto's zorgen immers tegelijk voor meer ruimte voor de zachte weggebruiker, zeker als we kiezen voor openbaar vervoer op maat (b.v. compactere bussen in stadscentra, vertramming van bepaalde drukke buslijnen).

5. Schone en veilige auto's

Ook als men de nood aan verplaatsingen vermindert en alternatieven uitbouwt, zal de auto een belangrijke rol blijven spelen. Daarom willen wij schonere en veiligere auto's

- Voertuigtechnologie ten dienste van milieu, gezondheid en verkeersveiligheid (ISA, voetgangervriendelijkheid, dieselroetfilters, LPG, hybride wagens,...). (Lokale) overheden hebben hierin zelf een voorbeeldfunctie middels hun eigen (vracht)wagenvoerpark en het sensibiliseren van hun inwoners.
- Auto's op maat van de omgeving. Te veel zware (vracht)wagens tasten de veiligheid in het verkeer en de leefbaarheid van woonwijken aan.

6. Verkeersveiligheid? Een evidentie

Een keuze voor mobiliteit op maat van bewoners en zachte weggebruikers is automatisch een keuze voor veilig verkeer, al is het tegelijk veel meer dan dat.

Groen! vertrekt van een 'zero visie' op verkeersveiligheid: elk slachtoffer is er één te veel.

Mensenlevens en gezondheid komen op de eerste plaats. Overheid, autofabrikanten, wegenbouwers en weggebruikers dragen elk mee verantwoordelijkheid. Mensen zijn geen machines, maar maken fouten. Het verkeerssysteem moet daarmee rekening houden:

- Aangepaste infrastructuur. Wegen moeten zo ingericht zijn dat geanticipeerd wordt op mogelijke fouten van weggebruikers. Doel is te voorkomen dat menselijke fouten, vergissingen of onwetendheid leiden tot ernstige ongevallen. Verkeersveiligheidsaudits na ongevallen, maar ook preventief zijn daartoe een belangrijk instrument.
- Veilige voertuigen. Groen! pleit onder andere voor de veralgemening van ISA (Intelligente Snelheids Aanpassing). Investeren in veilige voertuigen betekent niet alleen investeren in veiligheid van inzittenden, maar vooral ook meer aandacht voor de veiligheid van andere weggebruikers die het slachtoffer kunnen worden van een ongeval.
- Een controle- en handhavingsbeleid. De nadruk ligt op het verhogen van de pakkans en een snelle afhandeling van PV's. Prioritaire aandacht gaat naar overtredingen die de veiligheid ernstig in het gedrang brengen.
- Een betere opvang en begeleiding van verkeersslachtoffers en hun na- en naastbestaanden.

Solidaire steden en gemeenten: burgers betrekken bij elkaar en bij hun buurt

Groen! wil de betrokkenheid van mensen stimuleren: betrokken bij hun buurt, hun gemeente of hun stad, maar vooral ook betrokken bij elkaar. Betrokken burgers zijn tegelijk het doel én het middel van een sterker lokaal sociaal beleid. Betrokkenheid is een voorwaarde voor een duurzaam lokaal sociaal beleid.

Betrokkenheid betekent ook duurzaam erbij horen. De sociale grondrechten – zoals opgenomen in artikel 23 van de grondwet - vormen daarvoor een absoluut minimum. Steden en gemeenten moeten het kader scheppen om deze sociale grondrechten voor iedereen te garanderen. Daarom wil Groen! uitsluiting en armoede ook lokaal actiever bestrijden. Maar betrokkenheid betekent ook burgers stimulansen geven om zelf meer verantwoordelijkheid op te nemen voor elkaar, voor hun straat of voor hun wijk.

Groen! kiest voor warme wijken, gemeenten en steden voor iedereen. Dat is ons antwoord op de voortschrijdende dualisering in vele steden en gemeenten. De buurten en wijken zijn de plaatsen bij uitstek waar mensen samenleven. Een sterker sociaal beleid kan daarom niet zonder de steden en gemeenten: mensen wonen, werken en leven er.

Voorstellen

1. Sociale grondrechten voor iedereen garanderen

1.1 Sociale grondrechten lokaal mee realiseren

Groen! wil in iedere gemeente voor alle inwoners de sociale grondrechten garanderen. Het recht op een menswaardig bestaan, op een inkomen, op arbeid, sociale zekerheid, gezondheid, behoorlijke huisvesting, onderwijs, bescherming van een gezond leefmilieu en culturele en maatschappelijke ontplooiing: het zijn basisrechten die iedere lokaal bestuur mee moet garanderen.

- Sociale grondrechten vormen het uitgangspunt van een sterk lokaal sociaal beleid. Dat vereist structurele maatregelen om te investeren in sociale infrastructuur. Het vereist goed werkende diensten om mensen die hulp vragen ook echt te helpen. En het vraagt voldoende middelen, meer dan men vandaag inzet.
- Vele mensen die leven in achterstelling kennen hun rechten en mogelijkheden vaak onvoldoende. Groen! pleit daarom voor een rechtenonderzoek van iedere OCMW-cliënt, en bij alle groepen met minder behartigde belangen, waarbij men actief zoekt hoe men mensen kan bijstaan om samen de grondrechten te realiseren.
- Om de grondrechten te garanderen, kiest Groen! voor een aanpak die vertrekt van de mogelijkheden van hulpbehoevenden en die hen stimuleert en helpt om geleidelijk zelf opnieuw greep op hun situatie te krijgen. Empowerment is het sleutelwoord. Vertrekken van de mogelijkheden van mensen betekent ook hen aanspreken op hun rechten én plichten.

1.2 Iedereen heeft recht op een menswaardig bestaan

Een menswaardig bestaan garanderen is een (wettelijke) basistaak voor het OCMW.

- Dat vereist degelijke financiële bijstand. Waar nodig vult aanvullende steun het te lage bedrag van het leefloon aan.
- Steeds meer mensen hebben schulden gemaakt in onze consumptiemaatschappij: schulden om te overleven, om de schoolrekening van hun kinderen te kunnen betalen, maar soms ook schulden omdat ze zich lieten verleiden om toch maar weer op krediet te kopen. Actieve schuldbemiddeling door het OCMW of door particuliere welzijnsorganisaties moet mensen bijstaan om schulden af te bouwen of kwijt te schelden wanneer ze slachtoffer zijn van agressieve verkoopstechnieken. Groen! wil ook de opbouw van schulden voorkomen door structurele maatregelen. Iedere gemeente kan

afspraken maken met scholen over een beperking van de schoolkosten of energie-audits aanbieden om de energiekost van armere gezinnen te doen dalen.

1.3 Iedereen heeft recht op energie

De toenemende onzekerheid op de internationale energiemarkten en de toenemende schaarste van fossiele brandstoffen zal de energieprijzen verder doen toenemen. De eerste slachtoffers zijn mensen met een laag inkomen die meestal niet over de middelen beschikken om hun energiefactuur via blijvende energiebesparingsmaatregelen te verminderen.

- Iedereen heeft recht op een minimum aan energie voor de verlichting en verwarming van haar of zijn woonst.
- Lokale besturen moeten mensen niet alleen helpen energieschulden af te betalen. Ze moeten vooral helpen om de energiekosten te doen dalen, zeker bij gezinnen met lage inkomens en/of met een uitkering, die bovendien vaak in slecht geïsoleerde huizen wonen. Het oplossen van energie-armoede vraagt een grondige aanpak van de vele slechte woningen door sociale stadsvernieuwing en grondige renovatie. Distributienetbeheerders hebben als sociale leverancier de opdracht om de rationele energieverbruikprogramma's uit te voeren. Gemeente en/of OCMW moeten samen met de LAC's gezinnen actief begeleiden om hun energiefactuur te doen dalen. Dat kan door eenvoudige energie-audits, isolatie voor lage inkomensgezinnen en door de leasing van energiezuinige toestellen als alternatief voor dure energielokoppen als elektrische verwarmingstoestellen. Sociale huisvestingsmaatschappijen moeten de opdracht en de mogelijkheden krijgen om woningen energiezuinig te maken, zodat sociale huurders minder voor hun energieverbruik betalen. Sociale huisvestingsmaatschappijen en OCMW's kunnen ook goedkopere tarieven onderhandelen bij energieleveranciers door de aankoop van energie voor mensen met een laag inkomen te bundelen. Mensen met een laag inkomen moeten bovendien veel makkelijker terecht kunnen bij de 'ombudsman van de energiewinkel' die hen in dit hele proces kan bijstaan met raad en daad.

1.4 Iedereen heeft recht op een betaalbare en gezonde woonst in eigen gemeente

Stijgende huisvestingskosten nemen een steeds groter deel in van een gemiddeld gezinsbudget. Zeker voor wie huurt of moet rondkomen met een lager inkomen is dit een probleem. Te veel mensen staan op de wachtlijst voor een betaalbare sociale woning.

- Groen! wil meer (kleinschalige) sociale huisvesting door een inbreidingsbeleid.
- Groen! wil ook sociale huisvesting in iedere gemeente. Het kan niet langer dat gemeenten armere gezinnen buiten de gemeentegrenzen willen houden door weinig of geen sociale huisvesting aan te bieden en door een ruimtelijk beleid dat alleen in grote kavels voorziet.
- Lokale besturen investeren actief mee in ondersteuning van sociale verhuurkantoren en van begeleid wonen.
- Tenslotte wil Groen! een actieve bestrijding van leegstand, speculatie, verkrotting en huisjesmelkers in de gemeente.

1.5 Ieder kind heeft recht op goed onderwijs

Goed onderwijs moet ieder kind of jongere, in iedere gemeente, een perspectief op de toekomst geven. Dat recht op onderwijs moeten we kunnen garanderen, ongeacht de gezinssituatie, de financiële positie of de etniciteit van de kinderen. Omdat voor vele kinderen het onderwijs hun ongelijke startpositie nog versterkt, zijn extra inspanningen nodig. Het lokale onderwijsbeleid moet een cruciale pijler vormen van een lokaal sociaal beleid.

- Een goed lokaal onderwijsbeleid kan alleen door samenwerking tussen de scholen van alle netten. De schepen van onderwijs staat ten dienste van alle scholen en moet overleg en samenwerking over netten heen stimuleren
- Er komt een afsprakennota tussen gemeente, OCMW en alle scholen over een beperking van de schoolkosten voor de ouders.
- Extra investeringen in mensen en infrastructuur voor die scholen met meer kinderen uit arme gezinnen of uit allochtone gezinnen. De omvorming van zogenaamde concentratiescholen tot magneetscholen voor iedereen in de buurt moet een hefboom zijn voor een verbetering van de onderwijskansen van de leerlingen.
- De betrokkenheid van alle ouders bij de school willen we maximaal stimuleren, van ouderparticipatie tot schoolopbouwwerk.

(Zie ook het hoofdstuk onderwijs voor verdere uitwerking van de voorstellen)

1.6 Iedereen heeft recht op werk

De werkloosheid kun je lokaal niet oplossen. Toch kunnen veel steden, gemeenten en OCMW's meer dan vandaag.

- Activering van mensen die aankloppen bij het OCMW moet altijd vertrekken van de draagkracht en mogelijkheden van die mensen. Activering mag niet als een controle- of schorsingsmechanisme dienen. Sociale activering is veel meer dan mensen laten doorstromen naar de arbeidsmarkt. Het omvat ook stimuleren van vrijwilligerswerk, opleiding, ...
- Samen met de zogenaamde 'derden' uit het werkveld kan het lokale bestuur mee investeren in de uitbouw van vormen van sociale economie. Dit omvat sociale werkplaatsen, buurtbeheerbedrijven, werkervaringsplaatsen, arbeidszorgprojecten, werkplaatsen voor art. 60'ers, ...
- De uitbouw van lokale duurzame diensteneconomie kan nieuwe banen scheppen. Lokale dienstenbedrijven betekenen een meerwaarde voor werkzoekenden, werkenden én buurtbewoners. Het gaat ondermeer om strijkateliers, tuinonderhoud, buurtbeheer voor het onderhoud van parken, plantsoenen, begraafplaatsen, ... Groen! wil garanties dat de dienstenjobs ook arbeidskwaliteit, sociale contacten en opleiding bieden aan de betrokkenen.

1.7 Investeren in een sterker lokaal sociaal beleid om rechten te realiseren en betrokkenheid te stimuleren

In iedere gemeente wil Groen! een sterkere samenwerking tussen de gemeente, het OCMW en de particuliere welzijnsorganisaties. Die samenwerking vertrekt van een gemeenschappelijke beleidsvisie en van goede afspraken over wie wat doet.

- Een sterker lokaal sociaal beleid vertrekt van een bereidheid om samen sociale rechten te garanderen voor de inwoners. Het vereist voldoende middelen en goede taakafspraken.
- Het sociaal huis is de brede noemer waarin dat sociale beleid vorm krijgt voor de inwoners. Gemeente én OCMW werken binnen dit kader sterker samen dan vandaag. Sociale huizen kunnen buurtgerichte, laagdrempelige centra zijn, maar kunnen ook betere samenwerkingsakkoorden zijn tussen bestaande diensten.
- Zeker in kleinere gemeenten is het zinvol met omliggende gemeenten samen te werken en projecten op te starten, bijvoorbeeld bij de uitbouw van arbeidszorgprojecten of andere vormen van sociale tewerkstelling.
- Iedere gemeente heeft de verantwoordelijkheid om een einde te maken aan sociale dumping over de gemeentegrenzen. Iedere gemeente moet daarom – indien nodig in samenwerking met omliggende steden en gemeenten – een voldoende sterke sociale infrastructuur ontwikkelen. Een versterking van het lokaal sociaal beleid in iedere gemeente is een hefboom om armoede te verminderen én om de concentratie ervan in de steden af te bouwen. Te vaak immers moeten mensen in sociale problemen naar de stad verhuizen, omdat ze in de eigen gemeente geen betaalbare woning of onvoldoende hulpverlening vinden.

1.8 Een duurzaam lokaal sociaal beleid voer je in dialoog

- Groen! wil niet alleen een nauwe samenwerking tussen de gemeente en het OCMW, maar ook met de particuliere welzijnsorganisaties. Gemeenten erkennen de rol van het maatschappelijk middenveld in het welzijnsbeleid en trachten niet de plaats van het middenveld in te nemen.
- Gemeenten kiezen in het bijzonder voor een volwaardige dialoog met en participatie van sociaal kwetsbare groepen, waaronder verenigingen waar armen het woord nemen, asielzoekers, ouderen, gehandicapten, cliënten, patiënten, bewoners van aandachtsbuurten, ... Hun (ervarings)deskundigheid kan het lokale beleid versterken én verdiepen.

1.9 Een lokaal sociaal beleid bestuur je samen

- In te veel gemeenten werken de gemeente en het OCMW nog teveel naast elkaar. Groen! wil meer samenwerking tussen beide, en meer samenwerking met de particuliere welzijnsorganisaties. In het lokaal sociaal beleidsplan moet samenwerking het uitgangspunt zijn.
- Daarom willen we dat de OCMW-voorzitter volwaardig lid wordt van het schepencollege vanaf 2007.
- Daarom vragen we minstens tweemaal per jaar een gemeenschappelijke vergadering van de OCMW-raad en de gemeenteraadcommissie voor sociale zaken/lokaal sociaal beleid.

2. Zorgen voor zorg

Iedereen heeft recht op kwalitatieve, toegankelijke en betaalbare zorg. Lokale overheden spelen hierin een tweevoudige rol: enerzijds als regisseur, anderzijds als organisator van een aantal eigen voorzieningen.

2.1 De gemeente, actor en regisseur

- De gemeente zorgt dat haar eigen zorgvoorzieningen kwalitatief, toegankelijk en betaalbaar zijn. Gemeentelijke zorg staat open voor iedereen, ongeacht inkomen, handicap, afkomst, levensbeschouwing, cultuur, geslacht of seksuele geaardheid.
- De weg naar de juiste zorg vinden is niet altijd eenvoudig. Een gemeentelijk welzijnsloket, indien mogelijk met antennes op wijk- of buurniveau, zorgt voor informatie of efficiënte doorverwijzing op maat.
- In het lokale gezondheidsbeleid staan preventie en eerstelijnsgezondheidszorg centraal. De gemeente werkt hiervoor samen met de LOGO (lokaal gezondheidsoverleg, een overlegorgaan op streekniveau), huisartsenkringen, de gemeentelijke welzijns- of gezondheidsraad, gezondheidswerkers en –voorzieningen, welzijnssector, preventieve diensten en geïnteresseerde burgers. Aanbieden en promoten van gezonde voeding en een tabakspreventiebeleid in eigen voorzieningen en een actief beleid rond milieu en gezondheid zijn mogelijk aandachtspunten. Gemeenten kunnen ook wijkgezondheidscentra ondersteunen, bijvoorbeeld door infrastructuur ter beschikking te stellen.
- De gemeente besteedt uitdrukkelijk aandacht aan maatschappelijk kwetsbare groepen.

2.2 Zorg vanuit de buurt

De gemeente bouwt de thuiszorg verder uit (huishoudhulp, warme maaltijden, verzorging,...). Zowel eigen dienstverlening, thuiszorgorganisaties als burgers spelen hier een belangrijke rol:

- De gemeente stimuleert en ondersteunt zowel individuele burgers als familiale of buurtgebonden zorgnetwerken om zorg te dragen over zorgbehoevende bejaarden, langdurig zieken of personen met een handicap (mantelzorgpremie, logistieke ondersteuning, promotiecampagnes,...).
- De gemeente brengt alle thuiszorgorganisaties samen om een thuiszorgbeleid te ontwikkelen en uit te voeren en neemt waar nodig zelf initiatief.
- Daarnaast stimuleert en/of organiseert de gemeente tussenvoorzieningen zoals kortverblijf en dag- of nachtopvang.

2.3 Meer aandacht voor psychisch welzijn

We leven in een doorholeconomie, waar de behoefte aan psycho-sociale hulp hand over hand groeit. Prestatiedruk, stress, onzekerheid en zware crisissen treffen meer mensen dan we denken. De gevolgen treffen steeds meer mensen: depressies, burn-outs, zelfmoordgedachten, verslaving aan alcohol, drugs of medicijnen, ... Vaak blijven deze problemen nog in de taboesfeer. Daardoor zien we de wachtlijsten in de hulpverlening ook onvoldoende.

- Groen! wil dat het lokale bestuur samen met het particuliere welzijnswerk het recht op (psychische) hulp voor iedereen mee mogelijk maakt. Naast een verruiming van het hulpverleningsaanbod vraagt dit een betere bekendmaking ervan bij de inwoners. Tenslotte wil Groen! een actiever preventiebeleid.

2.4 Kinderopvang

- De gemeente neemt haar rol op als coördinator door het lokaal overleg te sturen en te stimuleren van alle partners in de buitenschoolse en dagopvang. De gemeente kan bovendien een actieve rol spelen door zelf kinderopvang op te zetten en de financiële inbreng in bestaande initiatieven.
- Er wordt gestreefd naar een voldoende groot als kwalitatief hoogstaand aanbod,
- Bijzondere aandacht gaat naar de groeiende vraag naar flexibele opvang (zieke kinderen, heel vroeg of heel laat), met als uitgangspunt de draagkracht van het kind.
- De gemeente besteedt extra aandacht aan de toegankelijkheid van de kinderopvang voor kansarme en allochtone gezinnen. De gemeente neemt in haar eigen voorzieningen een voorbeeldrol op via informatie op maat en begeleiding van de gezinnen.

3. Een gemeente die betrokken is bij alle bevolkingsgroepen

Leeftijd, geslacht, afkomst, religie, seksuele voorkeur, handicap of gezondheidstoestand, ... geen twee mensen zijn gelijk. Zeker in onze steden, maar ook in gemeenten, wordt diversiteit alsmear beter zichtbaar. Die verscheidenheid geeft onze maatschappij meer kleur, ook al is samenleven in verscheidenheid soms niet eenvoudig. Groen! pleit voor een interculturele maatschappij, die samenleven tussen mensen bevordert met oog voor verschillen en ieders eigenheid. Een beleid van diversiteit zorgt dat alle mensen volwaardig en evenwaardig kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven.

3.1 Een lokaal diversiteitsbeleid

- Gemeenten voeren een overkoepelend diversiteitsbeleid, met het oog op het zichtbaar en aanvaardbaar maken van diversiteit in de samenleving. Aandachtspunten zijn onder andere geslacht, etnische afkomst, seksuele voorkeur, gezinsvorm, leeftijd en handicap.
- De gemeenten houden op alle domeinen rekening met verschillen tussen mensen. Alle relevante beleidsdomeinen en –instrumenten worden daartoe getoetst op hun effecten via een lokaal emancipatie-effectenrapport. Naast algemene aandacht voor diversiteit kunnen zeker voor kwetsbare groepen specifieke acties nodig zijn.
- De gemeente werkt haar diversiteitsbeleid uit in nauw overleg met de diverse doelgroepen.
- De gemeente schrapt of wijzigt alle bepalingen die direct of indirect discriminerend werken.
- De gemeente vervult een voorbeeldfunctie in haar personeelsbestand – en beleid.
- Personeel van gemeente, OCMW en politiek worden begeleid om in hun werk vlot om te gaan met diversiteit.

3.2 Samenleven tussen culturen moet je mee sturen

Niet alleen in grote steden, maar in meer en meer Vlaamse steden en gemeenten stijgt het aantal inwoners van een andere herkomst. We leven in een interculturele samenleving waar nog steeds nieuwkomers toekomen. Groen! wil geen achterhoedegevechten over de wenselijkheid van meer nationaliteiten en culturen in de buurt. Groen! wil investeren in een goed samenlevingsklimaat, dat iedereen kansen geeft, personen van een andere herkomst actief betreft en dat (samenlevings)problemen aanpakt.

- De werkloosheid bij allochtonen ligt vaak hoger dan bij de rest van de bevolking. Naast laaggeschooldheid zijn nationaliteit en etniciteit vaak bijkomende handicaps op de arbeidsmarkt. De gemeente heeft als werkgever een voorbeeldfunctie. Elke gemeente ontwikkelt een diversiteitsplan voor tewerkstelling van etnisch-culturele minderheden in haar eigen diensten met als streefcijfer een evenredige participatie van etnisch-culturele minderheden.
- Openbare functies worden toegankelijk gemaakt voor mensen met een vreemde nationaliteit. Een rondzendbrief van de Minister van Binnenlandse Zaken van 1990 stelt openbare functies in regionale en lokale besturen open voor niet – EU burgers. Groen! vraagt dat gemeentebesturen hun gemeentereglementen hieraan aanpassen.
- In het arbeidsreglement van het gemeentepersoneel wordt een anti-discriminatie clausule opgenomen. Die is bedoeld voor de personeelsleden onderling, maar ook voor de relaties tussen personeel en gebruikers van de gemeentelijke diensten.
- Elke gemeente betreft actief de verenigingen van etnisch-culturele minderheden en beschouwt hen als volwaardige gesprekspartners. Zij zijn immers partners bij emancipatie en integratie. De gemeente maakt voldoende middelen vrij om deze verenigingen te ondersteunen in hun werking. Samenwerking gebeurt met respect voor eigenheid en autonomie.
- Groen! is voorstander van een discriminatiemeldpunt in elke gemeente. Het meldpunt organiseert ook sensibilisatiecampagnes rond discriminatie en om verdraagzaamheid te promoten. De gemeente voert een communicatiebeleid waaruit blijkt dat alle burgers evenwaardige burgers zijn.
- Groen! wil een onthaaldienst voor nieuwkomers in de gemeente. Het OCMW voert een actief beleid om asielzoekers binnen de gemeente op te vangen. Daarbij moet respect zijn

voor vrije woonstkeuze. Het actief doorverwijzen naar de steden willen we vermijden. Het OCMW zorgt voor kwalitatieve huisvesting, begeleiding en onthaal.

- Communicatie met mensen en medeburgers is belangrijk en onontbeerlijk om te zorgen dat iedereen zich thuis voelt in de gemeente. Daarom wil Groen alle mogelijkheden, zoals taalonderwijs, opleidingsmogelijkheden,... van mensen stimuleren. Nieuwkomers worden aangemoedigd om de taal te leren. De kennis van het Nederlands mag echter nooit als uitsluitingscriterium gebruikt worden bij huisvesting of tewerkstelling.
- Groen! wil ook aandacht voor de situatie van mensen zonder papieren in de gemeente. Voor deze mensen moeten een aantal basisrechten gegarandeerd worden, zoals het recht op medische hulpverlening. De gemeente werkt hier een aantal initiatieven voor uit. In plaats van haar ogen te sluiten voor de realiteit, de vooral in grotere steden belangrijke aanwezigheid van niet-ingeschreven inwoners, moet de overheid de "verborgen stad" zo een plaats geven in het beleid.
- Groen! wil kleurrijke scholen die extra inspanningen doen om kinderen van kansarme ouders (zowel allochtone als autochtone) alle kansen te geven om deel te nemen aan kwalitatief goed onderwijs (Zie ook het hoofdstuk onderwijs voor verdere uitwerking van de voorstellen)
- Een actief jeugdbeleid moet in iedere gemeente een evidentie zijn. Waar nodig wil Groen! extra inspanningen voor buurten met veel allochtone jongeren. Vaak is in deze buurten een schrijnend gebrek aan sportinfrastructuur en jeugdcentra.
- Groen! wil een lokale overheid die actief investeert in een goed samenlevingsklimaat. Dat vereist een meersporenbeleid: sociale grondrechten garanderen, dialoog organiseren en indien nodig overlast voorkomen en bestrijden. De reële problemen in de wijken moeten het uitgangspunt zijn van een evenwichtig beleid zonder taboes. Welzijnsbeleid en veiligheidsbeleid kunnen elkaar versterken, maar alleen wanneer het sociaal beleid minstens even sterk is uitgebouwd als overlastbestrijding of de investering in veiligheid. Buurtwerkers en straathoekwerkers spelen daarbij een belangrijke rol en moeten voldoende ondersteund worden. Groen! pleit voor een strikte scheiding tussen sociaal beleid en ordehandhaving. Personen die bijstand en hulp verlenen aan vluchtelingen, nieuwkomers, ... kunnen niet ingezet worden voor controleacties of als hulp voor politieoptredens. Groen! wil een cel diversiteit bij elke lokale politiedienst van de steden.

3.3 levenskwaliteit, een leven lang

Meer mensen leven vandaag langer. Die vergrijzing vraagt van de lokale besturen een actief lokaal ouderenbeleid, niet alleen voor, maar ook in overleg met ouderen. De verschillende generaties moeten niet tegen en tegenover elkaar geplaatst worden. Integendeel, ze moeten samen bouwen aan een toekomst waar het voor iedereen goed is te leven. De noden en behoeften van hun kinderen en kleinkinderen liggen ouderen nauw aan het hart.

Groen! kiest voor een ouderenbeleid dat inspeelt op de kracht van actieve ouderen. 95% van del ouderen zijn nog gezond, fit, zelfstandig, zelfredzaam is en leveren nog een grote bijdrage aan het functioneren van onze maatschappij. Het is voor de toekomst van onze maatschappij van zeer groot belang om dit zelfstandig en zelfredzaam functioneren van de ouderen zolang mogelijk te behouden en te bevorderen. Ook hier is voorkomen beter – en goedkoper – dan genezen. Veroudering is eerder een uitdaging dan een probleem!

Daarnaast moet er ook voldoende aandacht zijn voor de kwetsbare groepen zoals de niet meer zo mobiele oudere, de zorgbehoevende, ... Met andere woorden, we dienen voldoende oog te hebben voor de veroudering binnen de veroudering. Groen! wil daarom een woon- en zorgaanbod op maat wanneer ondersteuning nodig is.

Groen! kiest daarom voor een lokaal ouderenbeleid met de volgende uitgangspunten:

- Ouderenbeleid is niet louter een vakje apart: beleidsmaatregelen die goed zijn voor ouderen, komen iedereen ten goede. Dat bredere ouderenbeleid wordt in een Ouderenbeleidsplan uitgewerkt, zoals voorgesteld door de ouderenorganisaties die samenwerken in de (op initiatief van Groen!) pas opgerichte Vlaamse Ouderenraad.
- Groen! vertrekt voor een lokaal ouderenbeleid van de kracht en dynamiek van de groeiende groep ouderen. Hun betrokkenheid bij de buurt en bij het bestuur moet ruimte krijgen, van inspraak over activiteiten tot ondersteuning van vrijwilligerswerk en mantelzorg. Maatschappelijke participatie en inspraak houdt het recht in op volwaardige betrokkenheid bij alle beslissingen binnen eigen leefomgeving en leefgewoonten. De lokale ouderenadviesraad bepaalt als bevoorrechte gesprekspartner mee de prioriteiten

- van het gemeentelijk ouderenbeleid. Immers, mee (kunnen) doen is meetellen! Daarom is ook de aanwezigheid van ouderen in gemeentelijke beleidsorganen belangrijk.
- Mensen hebben het recht om oud te worden in hun buurt of wijk. Groen! wil mensen de kans geven zo lang als mogelijk thuis of zelfstandig te blijven wanneer ze dit willen.
 - Een Sociaal Huis komt tegemoet aan de nood aan een laagdrempelige, doorzichtige, toegankelijke, betaalbare sociale dienstverlening.
 - Gemeente en OCMW maken met alle betrokken organisaties afspraken in een lokaal sociaal beleidsplan om te komen tot een voldoende aanbod aan thuishulp (huishoudhulp, warme maaltijden, verzorging, ...) in samenwerking met al wie op dit terrein actie is.
 - Tegelijk ondersteunt de gemeente ook familiale of buurtgebonden zorgnetwerken.
 - Aanvullend aan de bestaande initiatieven van ouderenzorg willen Groen! experimenteren met nieuwe initiatieven binnen de reeds bestaande ouderenzorg, zoals
 - Zorgboerderijen
 - Welkomstgezinnen in stad of dorp (het ouderen-equivalent van onthaalouders, die ouderen op regelmatige basis opvangen zodat de mantelzorgers tijd vrij hebben voor boodschappen, een avond alleen, ...)
 - Vakantie-opvang voor ouderen. Ook mantelzorgers hebben recht op vakantie. Daartoe willen we het concept van vakantie-opvang invoeren : een vrijwilliger komt enkele dagen op voorhand al meedraaien met het gezin, zodat eens het gezin op vakantie vertrekt, de routine voor de oudere door kan draaien.
 - Het stimuleren van nachtopvang. Al te vaak betekent opvang dagopvang. Groen! pleit ervoor dat ouderen overdag in hun eigen omgeving en hun eigen sociaal netwerk kunnen vertoeven en 's nachts ofwel een inslapende vrijwilliger als gezelschap krijgen, ofwel terecht kunnen in een kortverblijf.
 - Naast een voldoende aanbod van goede en betaalbare bejaardenhuizen en serviceflats wil Groen! een breder aanbod van vernieuwende woonvormen voor ouderen. We denken hier aan kangoeroewoningen, waarbij een jong gezin boven of onder een oudere woont. Zorgwoonwijken bieden ruimte voor zelfstandig wonen mét ondersteuning. De gemeente ondersteunt ouderen bij aanpassingen aan hun woning die hen toelaten om zolang mogelijk zelfstandig in de vertrouwde omgeving te blijven. Zo wordt levenslang wonen mogelijk.
 - Ouderen hebben recht op veilige mobiliteit omwille van het recht op deelname aan het sociale leven en het vrijwaren van een sociaal netwerk. Groen! wil straten, pleinen en openbare vervoer op maat van ouderen: voldoende brede en comfortabele voetpaden, kruispunten die veilig over te steken zijn, banken om te rusten, trams en bussen met lage drempels,...
 - Ouderen hebben recht op een aangename en gezonde leefomgeving. Dit houdt het recht in om onbezorgd te kunnen ademen, het recht op een gezond leefklimaat zowel binnen (gebruik van gezonde bouwmaterialen en milieuvriendelijke verven) als buitenshuis. Longpatiënten én ouderen zijn de voornaamste slachtoffers van luchtvervuiling door uitlaatgassen, fijn stof,... Ouderen hebben ook recht op veilig en gezond voedsel en water zonder schadelijke resten, op een verkwikkende slaap, op een parkje met bomen binnen loopafstand...
 - Ook ouderen hebben recht op levenslang leren. Dit houdt in dat ouderen toegang blijven hebben tot allerlei vormen van opleiding en ontspanning zoals deelname aan het deeltijds kunstonderwijs. Meer specifiek is het van belang dat ouderen toegang krijgen tot de moderne vormen van communicatie. Moderne technologieën zijn heel belangrijk geworden om geïnformeerd te zijn, om mee te kunnen. We kunnen leren aan en van mekaar, ook over de generaties heen. Initiatie- en opvolgingscursussen dienen opgezet om ouderen op het digitale spoor te zetten. Groen! wil investeren in digitale wijken, met gerichte vorming inzake computergebruik voor senioren die dit wensen. Maar ook de traditionele informatiekanaalen blijven belangrijk
 - Ouderen hebben recht op een aanbod op maat op het vlak van cultuur en sport omwille van het recht op gezondheidspreventie, sociaal contact, persoonlijke groei.
 - Meer nog dan voor andere groepen in de maatschappij is toegankelijkheid van publieke diensten als post en openbaar vervoer cruciaal, zowel letterlijk (bereikbaarheid) als figuurlijk (informatie en dienstverlening op maat).
 - Ook binnen de groep van ouderen verdient diversiteit aandacht (allochtonen, mensen met een handicap, holebi's,...). Zo is de opvang door familie ook bij allochtone ouderen

minder vanzelfsprekend geworden door de gewijzigde levenssituatie van de kinderen. Om te zorgen dat ook allochtone ouderen op alle vlakken van een waardevolle oude dag kunnen genieten, zijn specifieke inspanningen en extra informatie noodzakelijk. In de zorgsector (b.v. rusthuizen) moet men rekening houden met hun specifieke cultuur.

- Ouderen kunnen zelf ook verantwoordelijkheden opnemen. Groen! wil solidariteit stimuleren: Solidariteit van ouderen met elkaar – intragenerationele – en solidariteit met de anderen – intergenerationele - solidariteit. Binnen hun mogelijkheden nemen fitte senioren een deel van de zorg voor zorgbehoevenden op zich en ook de zorg voor de eigen (klein)kinderen en voor die van anderen. Want mensen hebben mensen nodig! Daarom stelt de stad/gemeente in verschillende buurten ruimte ter beschikking voor ontmoeting, een babbel, nuttige informatie, ... Een drankje wordt er geserveerd door eigen vrijwilligers. Zeker voor mensen met een laag inkomen is zo'n ruimte het beste middel tegen de toenemende vereenzaming en kwetsbaarheid. Uiteraard vinden ook allochtone ouderen hier een plek.

3.4 Drempels wegwerken voor mensen met een handicap

Het beleid ten aanzien van mensen met een handicap past in het bredere gemeentelijke diversiteitsbeleid. Gelijke kansen, toegankelijkheid, non-discriminatie en dienstverlening die voor iedereen bereikbaar is, staan centraal.

- Toegankelijkheid van alle openbare gebouwen voor mensen met een handicap lijkt zo evident. Toch blijven er op vele plaatsen drempels, te smalle deuren, ontoegankelijke liften, ... Groen! vraagt bijzondere aandacht van het lokale bestuur voor een toegankelijkheidsbeleid. Ook in het huisvestingsbeleid is toegankelijkheid een belangrijk aandachtspunt, zowel in de sociale woningen als op de particuliere markt (premies).
- Niet enkel de gebouwen, maar ook de gemeentelijke dienstverlening in het algemeen moet toegankelijk zijn voor mensen met een handicap (b.v. website toegankelijk voor personen met een visuele handicap, informatie op maat,..). Vorming van het personeel is hiertoe cruciaal.
- De moeilijkste drempels zijn niet enkel fysiek, maar zitten ook vaak in het hoofd. In het eigen personeelsbeleid, in het onderwijsbeleid, in het werkgelegenheidsbeleid, in de kinderopvang, in het sportbeleid, in het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid. Op al deze domeinen streven we naar een maximale toegankelijkheid en inclusie van mensen met een (lichamelijke of psychische) handicap. Gemeenten steunen hiertoe ook het verengingsleven.
- Een beleid dat in overleg met de betrokkenen tot stand komt, vraagt niet enkel aparte adviesraden, maar ook het betrekken van mensen met een handicap bij andere overlegmomenten- en organen.

Betrokkenheid stimuleren in steden en gemeenten

Betrokken burgers zijn de dragers van de (lokale) democratie. Iedere dag zetten mensen zich in: in hun straat, in de school van de kinderen, in de sportclub, in de wereldwinkel, in het ontmoetingscentrum voor ouderen, in het buurthuis of in een vzw. Groen! wil lokale besturen die deze actieve burgers in hun engagement ondersteunen en die zo betrokkenheid stimuleren. We willen ruimte scheppen voor mensen die mee verantwoordelijkheid willen opnemen voor hun vereniging, straat of wijk. Voor mensen die speelstraten, wijkfeesten, straatbarbecues of andere evenementen organiseren. Voor mensen die de handen uit de mouwen steken voor hun bureaus. Dat vereist een andere bestuursstijl. Groen! wil alle burgers meer bieden dan inspreken in voorgeprogrammeerde besluitvormingsprocessen van de politiek. Groen! wil ruimte voor betrokkenheid scheppen.

Voor Groen! is lokale democratie meer dan eenmalige inspraak. De lokale democratie werd de voorbije jaren – mee onder druk van Groen! - open getrokken: openbaarheid van vergaderingen, informatieambtenaren, hoorzittingen, Maar te veel inspraak wordt van bovenuit georganiseerd, binnen een logica en volgens een agenda gestuurd door het bestuur. De stem van de burger wordt pas gehoord op een moment dat alles al lang ‘bedisseld’ is of lijkt. Sommigen stellen zelfs dat een teveel (aan slecht gemanagede) inspraak leidt tot meer verzuring onder burgers.

Voor Groen! moeten de inwoners de dragers zijn van het beleid in steden en gemeenten. Een goed bestuur kan niet zonder betrokken burgers. Daarom kiest Groen! radicaal voor een democratisering van het lokaal beleid. We willen geen bestuur ‘voor de mensen’, maar mét de inwoners. Daarom wil Groen! een bijsturing en uitdieping van de bestaande inspraakprocessen.

Voorstellen

1. Lokale democratie meer dan goed management

Iedere burger heeft recht op een goede dienstverlening in zijn of haar stad of gemeente. De noodzakelijke verbetering van de dienstverlening is op vele plaatsen echter doorgeslagen naar een eenzijdige vermanaging van het lokale bestuur. Als politiek bestuur verwordt tot management van de gemeente(diensten) volgens een bedrijfslogica, dan leidt dit tot de uitholling van politiek als democratisch debat.

- Groen! wil dat politici en ambtenaren meer zijn dan goede ‘managers’, die inwoners vooral als ‘consumenten’ benaderen. Groen! kiest voor lokale besturen die inspelen op het engagement van hun inwoners, die de betrokkenheid van alle burgers willen stimuleren en ondersteunen en die samen met de bevolking het lokale beleid willen maken.
- De lokale ambtenaar speelt een sleutelrol. Groen! wil het lokale personeel ten volle waarderen door hen actief te betrekken, voldoende scholings- en opleidingsmogelijkheden te geven en spreekrecht en meldingsplicht te voorzien. Groen! kiest ook voor een integriteitsbeleid met en voor ambtenaren en politici.

2. Betrokken burgers als co-producenten van het lokale beleid

Groen! wil mensen meer betrekken bij het bestuur. Maar Groen! wil vooral ook het bestuur meer betrekken bij de mensen. Om die wederzijdse betrokkenheid te laten groeien, kiezen we voor een andere bestuursstijl: niet van boven naar onder, maar samen waar mogelijk, ieder vanuit zijn eigen kracht, inbreng en positie.

- Groen! kiest daarom voor een interactieve democratie. Deze vertrekt van de betrokkenheid van burgers. Ze wil burgers prikkelen om mee verantwoordelijkheid op te nemen voor hun omgeving en voor elkaar. Ze wil prikkelen om mee beleid te willen maken en niet alleen het beleid te consumeren.
- Groen! ziet de burger als co-producent van het beleid. Dat vraagt een voortdurende wisselwerking tussen politici, ambtenaren en burgers. Een interactieve democratie kiest

daarom voor zorgvuldig opgezette processen om mensen te betrekken: tijdig, met volledige openheid en met een gegarandeerde terugkoppeling vanwege het bestuur. Als er geen automatische feedback komt van bewoners, gaat de overheid zelf op zoek naar weerwerk, interactie. Het is immers de taak van de overheid om actief burgerschap mogelijk te maken, bewoners te activeren.

3. Van eenmalige inspraak naar blijvende dialoog, buurtcontracten en wijkbudgetten

Groen! wil meer verantwoordelijkheid geven aan bewoners die zich inzetten voor hun buurt. We willen meer ruimte voor initiatieven van bewoners. Hun betrokkenheid stimuleren vraagt openheid en vertrouwen. Te veel steden en gemeenten willen alles regisseren wat er gebeurt, ook op buurtniveau. De overheid neemt door burgers gestarte initiatieven graag over, in eigen regie, in plaats van de zelfsturing van buurtinitiatieven te respecteren:

- Groen! wil lokale initiatieven stimuleren door materiaal, middelen maar vooral ondersteuning ter beschikking te stellen. De mogelijkheid om speelstraten of straatfeesten te organiseren is vaak een eerste stap. In wijken waar niemand het voortouw neemt, kunnen buurt- en opbouwwerk of professioneel wijkoverleg projecten stimuleren om betrokkenheid te bevorderen (b.v. buurt-aan-de-beurt-acties) of om (interculturele) bewonersnetwerken van de grond te krijgen (cf. het werk van Wijkalliantie in Nederland).
- Groen! wil dat lokale besturen doorgroeien van eenmalige hoorzittingen of inspraakvergaderingen achteraf naar een structureel overleg met bewoners in buurten en wijken. Betrokkenheid vraagt om geregelde dialoog. Deze kan tot stand komen in vormen van structureel wijkoverleg. Zowel bewoners als het bestuur kunnen hier punten agenderen en samen naar oplossingen zoeken. Groen! wil daarbij een goede organisatie die inspanningen doet om alle bewoners te bereiken, niet allen de supermondigen. Daarvoor zijn nieuwe werkmodellen inzetbaar. Een participatiecharter tussen bestuur en wijk kan de wederzijdse afspraken en engagementen vastleggen.
- Buurt- of wijkcontracten zijn een ideaal instrument om niet alleen burgers te betrekken bij de besluitvorming, maar om inwoners ruimte te geven voor gezamenlijk initiatief en voor betrokkenheid bij de uitvoering. In enkele steden (cf. Antwerpen, Brussel) werd al ervaring opgedaan met buurtcontracten rond het beheer van een stuk openbaar domein. De contracten leggen de taken vast van enerzijds de bewoners en anderzijds de gemeente. Buurt- of wijkcontracten kunnen afspraken vastleggen over de vergroening van de straat, de inrichting van braakliggende terreinen, het beheer van speeltuigen of speelruimte voor kinderen, het scheppen van ontmoetingsruimte in de buurt, ...
- Wijkoverleg en buurtcontracten kunnen een opstap zijn naar ruimere contracten met de wijk of zelfs echte wijkbudgetten waarbij bewoners(groepen) mee beleid gaan maken en uitvoeren. Burgers direct laten mee beslissen over grotere budgetten of projecten kan binnen een duidelijk kader. (zie b.v. het Berlijns model van evenwichtig samengestelde burgerjury's die beslissen over de besteding van een fonds voor wijkontwikkeling of het model van een leken-planningscel die mee beslist over grote projecten in naam van alle (huidige en toekomstige) bewoners. Het meest verregaand is **het Porto Allegre -Model van de "burgerbegroting"** waarbij burgers na een grondige informatieronde mee betrokken worden bij besluitvorming over de gehele gemeentebegroting.

4. Betrokkenheid vraagt een actief informatiebeleid

De openbaarheid van bestuur moet een evidentie zijn, net zoals spreekrecht voor ambtenaren. Informatierecht van burgers is de basisvoorwaarde om tot een interactieve democratie te komen. Recht op informatie betekent niet alleen toegang tot genomen bestuurlijke beslissingen, maar ook openheid over de overwegingen en afgewogen belangen om tot die beslissing te komen. Maar Groen! wil meer. Betrokkenheid van burgers stimuleren betekent een actief informatiebeleid van stad en gemeente. Lokale besturen moeten niet wachten tot mensen achteraf info vragen. Ze moeten zelf informatie geven en actief communiceren. Ook voor beslissingen vallen, over de alternatieven, de motieven en de procedure.

- Vlot bereikbare overheden: stuur burgers niet van het kastje naar de muur: Groen! wil dat burgers met al hun vragen zoveel mogelijk bij één loket terecht kunnen, waar ze

rechtstreeks bediend worden of onmiddellijk naar het juiste contact doorverwezen worden.

- Lokale overheden dicht bij de burger. Zeker in grotere gemeenten zorgen overheden ook voor eerstelijnsdienstverlening op niveau van wijk of deelgemeente. Dit kan de vorm aannemen van een overheidswinkel, waar ook andere al dan niet met de overheid verwante diensten een plaats krijgen (openbaar vervoer, post,...).
- Maximale uitbouw van elektronische communicatie, zonder dat dit ten koste gaat van wie minder met het internet vertrouwd is of er geen toegang toe heeft.
- Elke gemeente beschikt over een informatieambtenaar, die op een objectieve en neutrale wijze informatie over het beleid verschaft.
- Elke gemeente heeft een klachtenregistratie, die actief gebruikt wordt om de kwaliteit van de dienstverlening te evalueren. Grotere gemeenten kiezen voor een volwaardige ombudsdienst, voor kleinere gemeenten wordt, bij voorkeur in samenwerking met de provincie, een intergemeentelijke ombudsdienst opgericht.
- Gebruikersrechten geven gebruikers meer stem. Gebruikers moeten hun ervaringen en wensen kunnen inbrengen. Dit vereist een gestructureerd overleg met verbruikersvertegenwoordigers, bijvoorbeeld via gebruikersraden.
- Het herwaarderen van actieve lokale media (wijkgazetten, wijken op het web, lokale radio's) moet bijdragen om het informatierecht van de bewoners te versterken.

5. Adviesraden waarderen, maar ook herbekijken en dynamiseren

In vele gemeenten staan thematische of doelgroepgerichte adviesraden onder druk. Omdat het bestuur onvoldoende inspeelt op de adviezen, omdat de adviesraad teveel achter de schermen werkt of omdat engagementen afbrokkelen, vaak zien we een terugval in de werking. Groen! wil kritisch bekijken welke adviesraden een functie houden en deze versterken en opengooien.

- Te vaak volgen adviesraden enkel de agenda van het bestuur. Zo versterken ze de gerichtheid van de burgers op overheidsplannen, terwijl het omgekeerde sterker zou moeten werken. Adviesraden moeten zelf meer initiatieven kunnen nemen en het bestuur vragen zich daarover uit te spreken. Adviesraden hebben maar zin als ze bijdragen tot meer interactie met de bevolking, als ze niet achter de schermen werken, maar mee de dialoog en het debat met de inwoners vorm geven. Groen! wil raden alle ruimte geven, zodat ze open en dynamisch kunnen werken en de participatie van verschillende doelgroepen op een eigen(zinnige) manier kunnen invullen.
- Te vaak werken adviesraden en thematische gemeenteraadscommissie naast elkaar, zonder dialoog. Groen! pleit ervoor om adviesraden sterker te betrekken bij gemeenteraadscommissies en om hen de mogelijkheid te geven om hun advies daar toe te lichten. Op termijn kan dit zelfs structureel ingebouwd worden, b.v. een raadscommissie voor ruimtelijke ordening waarbij steeds de Gecoro (gemeentelijke commissie ruimtelijke ordening) betrokken is.

6. Het middenveld speelt mee

Samen met het engagement van betrokken burgers vormt het lokale verenigingsleven het sociale kapitaal van de lokale democratie in onze steden en gemeenten. Deze verenigingen brengen mensen samen en organiseren activiteiten voor hun leden en voor de lokale gemeenschap. Groen! kiest voor lokale besturen die de kracht van het verenigingsleven en vrijwilligerswerk waarderen en ondersteunen en hun rol in de lokale democratie naar waarde schatten. Lokale besturen moeten dit verenigingsleven ruimte geven voor initiatief, hen daarbij stimuleren en waar noodzakelijk en mogelijk ook ondersteunen:

- Ondersteuning van verenigingen bij de nieuwe verplichtingen uit de wetgeving op het vrijwilligerswerk (informatie, mogelijkheid tot afsluiten van een gezamenlijke verzekering,...)
- Opzetten van een lokale vrijwilligersdatabank: de gemeente zamelt bij instellingen en verenigingen "vacatures" in voor vrijwilligers, om zo een overzicht te kunnen bieden aan wie zich wil engageren.
- De gemeente kan een stap verder zetten bepaalde vormen van vrijwilligerswerk coördineren (bijvoorbeeld buurgebonden zorgnetwerken).

7. Versterking van de gemeenteraad

Betrokkenheid van burgers stimuleren en een interactieve democratie organiseren betekent niet dat de politici geen verantwoordelijkheid meer hebben, integendeel zelfs. De gemeenteraad moet de eindverantwoordelijke blijven voor het lokale bestuur. Zij moeten niet alleen de ruimte scheppen voor betrokkenheid en de dialoog organiseren. De gemeenteraad moet ook het algemeen belang invulling geven en knopen doorhakken als er tegengestelde belangen zijn. De rol van de verkozen mandatarissen is daarbij essentieel.

- Om burgers meer te betrekken, is een sterkere gemeenteraad nodig, die vanuit een duidelijke beleidsvisie in dialoog wil gaan. Voor Groen! moet de gemeenteraad een open forum zijn, een 'politieke markt' (agora) waar de dialoog de bevolking uiteindelijk in beslissingen en beleid wordt vertaald. De gemeenteraad speelt zo zijn rol als het scharnierpunt van de lokale democratie. Daar worden de grote lijnen van het beleid uitgestippeld die uitgevoerd worden door het schepencollege en de administratie. Dat gebeurt na consultatie en advisering van verenigingen, diensten en betrokken burgers in commissies.
- Dat vraagt een modernisering van de besluitvorming. Gemeenteraden vandaag zijn te vaak een eindeloze reeks administratieve beslissingen en bekrachtigen van collegebesluiten, die ver staan van de realiteit van de burger. Groen! wil louter administratieve beslissingen meer overlaten aan het college, enkel als B-punt agenderen (punten waarover op de gemeenteraad niet meer wordt gedebatteerd tenzij iemand na een commissie het vraagt) of via een modern e-bestuur tussen gemeenteraadsleden te laten verlopen. Groen! wil zo meer ruimte op de gemeenteraad voor strategische keuzes, evaluatie van beleidlijnen en besluitvorming die voortvloeit uit dialoog met en onder bewoners.
- Om hun mandaat, zeker in moeilijke en zeer technische dossiers, versterkt te kunnen uitoefenen moeten er betere randvoorwaarden worden aangeboden aan de gemeenteraadsleden b.v. via internetbeschikbaarheid, betere commissiewerking, kunnen raadplegen van deskundigen, ...
- Herwaardering van de gemeenteraad betekent ook dat schepenen hun mandaat volwaardig opnemen, en bijvoorbeeld niet cumuleren met nationale mandaten.
- Het opnemen van de externe verantwoordelijkheid voor beslissingen op een beleidsdomein wordt sterker bij de bevoegde schepenen gelegd. Zo antwoordt de bevoegde schepenen op interpellaties over zijn of haar beleidsdomein en niet de burgemeester of andere schepenen. Zo geeft de bevoegde schepenen en niet de burgemeester elk jaar tijdens de begrotingsbespreking een overzicht van de vooruitgang in elk beleidsplan.
- Geen achterkamertjespolitiek: intergemeentelijke samenwerking biedt kansen op dienstverlening die gemeenten niet apart kunnen dragen, en bepaalde vormen van lokale verzelfstandiging kunnen ook een meerwaarde hebben. Maar er blijft voldoende ruimte nodig voor het publieke debat rond fundamentele politieke keuzes., die in de eerste plaats in de gemeenteraad gemaakt horen te worden.

8. Lokale referenda

Groen! blijft geloven in lokale referenda, mits ze het sluitstuk zijn van een heel proces van informatie en betrokkenheid van burgers. Vormen van peilingendemocratie of 'televoting-democratie' zonder afdoende voorbereiding of actieve inbreng van geëngageerde burgers dreigen het democratisch niveau eerder omlaag te halen.

Onderwijs

Sommigen verengen onderwijs tot kennisvergarig of tot een loutere voorbereiding op de latere loopbaan. Voor Groen! is onderwijs een voorbereiding op het dagelijkse leven in de maatschappelijke werkelijkheid. Daarnaast is het een van de belangrijkste middelen om kansarmoede tegen te gaan. Een versterking van het lokaal onderwijsbeleid moet de greep van het economische denken op onderwijs doorbreken.

Een lokaal onderwijsbeleid moet alle lerenden (kinderen, jongeren, jongvolwassenen en volwassenen) uit de gemeente zoveel mogelijk de kans bieden zich optimaal te ontplooiën.

Bewust spreken we over een lokaal onderwijsbeleid, en niet over gemeentelijk onderwijsbeleid. Er zijn immers verschillende partijen bij het lokaal onderwijsbeleid betrokken. De belangrijkste zijn het gemeentebestuur en de schoolbesturen. Zij zijn gelijkwaardige partners, die elkaar ieder vanuit een eigen identiteit en verantwoordelijkheid aanvullen, ondersteunen en - waar nodig - corrigeren. De gemeente moet in dit lokaal onderwijsbeleid een regiefunctie opnemen.

Voorstellen

1. Gemeenten als regisseurs van een lokaal onderwijsbeleid

- Lokale samenwerking met andere scholen over de onderwijsnetten heen is noodzakelijk om te komen tot een afbouw van concentratiescholen, een goed doelgroepenbeleid, een goed uitgebouwd buitenschools opvangsysteem, een gemeenschappelijk infrastructuurbeleid en een school die ingebed is in de wijk. De lokale overheid brengt hiertoe de verschillende lokale partners samen: inrichtende machten, schooldirecties, oudercomités en schoolraden, allochtonenorganisaties, de vierdewereldbeweging, vertegenwoordigers van particuliere en openbare buitenschoolse opvang en het opbouwwerk. De schepen van onderwijs staat ten dienste van alle scholen en stimuleert overleg en samenwerking over netten heen.
- Gemeenten beperken zich daarbij niet tot het basis en secundair onderwijs, maar geven in hun beleid ook een plaats aan hogescholen of universiteiten, als die op hun grondgebied, aanwezig zijn. Studenten maken immers deel uit van het maatschappelijk weefsel van een gemeente. De gemeente werkt daarbij ook actief aan de betrokkenheid en het welbevinden van de studenten en bevordert de samenwerking tussen de hoger onderwijsinstellingen en hun voorzieningen overheen de associaties.
- De samenwerking tussen de gemeente en de Centra voor Volwassenenonderwijs en de basiseducatie wordt verder uitgebouwd en ondersteund. Deze ondersteuning past niet alleen in het kader van het inburgeringsbeleid of het aanleren van de Nederlandse taal maar is noodzakelijk omwille van de sociale dimensie van het volwassenenonderwijs en het verhogen van de zelfredzaamheid van de burgers. De gemeente moet als ondersteuner een actieve rol spelen in kader van het levenslang en levensbreed leren.
- Onderwijsconsulent in elke gemeente als spil van de regiefunctie
- Lokaal fonds voor schoolgebouwen: gemeente is eigenaar/beheert/onderhoudt op basis van lokale noden Er komt in overleg met onderwijsinstellingen een meerjarig investeringsplan voor onderhoud van schoolgebouwen

2. Scholen ingebed in wijken

- Het concept van de zogenaamde Brede School/Wijkschool wordt verder uitgebouwd en ontwikkeld.
- De scholen worden sterker ingebed in de buurt/wijk. Groen! wil de schoolgebouwen en de ICT-, sport- en speelinfrastructuur buiten de schooluren beschikbaar stellen voor de wijk. Dat voorkomt dubbele investeringen en het verlaagt de drempel naar onderwijs en vorming. De gemeente sluit een “openschoolovereenkomst” af met de betrokken scholen en wijken, waarbij de gemeente zorgt voor het toezicht en onderhoud of herstelling van de opengestelde schoolinfrastructuur.

3. Meer betrokkenheid dankzij een versterkt onderwijsopbouwwerk

- Kinderen worden van jongsaf aan aangemoedigd om te participeren, om hun eigen mening te uiten en om andere kinderrechten (bijvoorbeeld recht op spel) in de school maar ook in de gemeente te realiseren. De school hanteert daarvoor verschillende participatiemethoden.
- Ook ouderparticipatie krijgt een centrale plaats. Gemeenten kiezen opnieuw resoluut om het onderwijsopbouwwerk uit te bouwen. Het ondersteunt daarmee kansarme en allochtone ouders, kinderen en jongeren zodat zij binnen afzienbare tijd zelfstandig voor hun belangen kunnen opkomen in de school en in de onderwijsstructuren. Ouders, kinderen en jongeren verwerven onder meer inzicht in het belang van onderwijs als kanaal van sociale mobiliteit en in hun eigen probleemoplossend vermogen. Scholen zetten actief stappen om de relatie met de ouders te verbeteren, ontwikkelen vaardigheden om de kloof tussen thuismilieu en school te verkleinen en doen inspanningen om de samenwerking met allochtone en kansarme ouders te verbeteren. Brugfiguren tussen ouders, kinderen, jongeren en de school kunnen hierbij helpen.
- Er komt een afsprakennota tussen gemeente, OCMW en alle scholen over een beperking van de schoolkost voor de ouders.
- De gemeente gaat scholen en het lokale bedrijfsleven met elkaar in contact te brengen om stage/leerplekken voor (vroegtijdige) schoolverlaters te creëren. De gemeente kiest er ook voor om de resultaten van deze samenwerkingsprojecten een zichtbare plaats te geven in de gemeente, bijv. kunstwerk in de buurt, verfraaien van een blinde muur, speelpleininrichting, ...
- Voor Groen! is een kwaliteitsvolle voor- en naschoolse opvang essentieel. Deze moet bereikbaar en betaalbaar zijn.

4. Kleurrijke scholen

- Het onderwijs moet voor Groen! blijf geven van respect voor andere culturen. Er wordt extra ondersteuning gegeven aan scholen met veel kansarme autochtone en allochtone leerlingen. Groen! pleit voor multiculturele of kleurrijke scholen. Het basisonderwijs wordt geënt op het multiculturele karakter van de betrokken wijken. Bestaande concentratiescholen worden daarom afgebouwd. Daarnaast komen er meer middelen en een betere ondersteuning. Groen! pleit voor extra inspanningen om kinderen van kansarme ouders (zowel allochtone als autochtone) alle kansen te geven om deel te nemen aan een kwalitatief goed onderwijs.
- Taalvaardigheid is de sleutel tot emancipatie en participatie in het onderwijs en de samenleving. In Vlaanderen kunnen gemeenten een belangrijke partner worden bij het ontwikkelen van taalstimulerende activiteiten. In het kleur- en taalrijke Brussel is het belangrijk dat de experimenten met andere talen in de vorm van taal- en taakgericht onderwijs definitief worden erkend. Deze projecten hebben tot doel de taal- en onderwijsachterstand van kansarme (allochtone, maar ook autochtone) leerlingen weg te werken.
- Een belangrijke prioriteit is de opvang van de anderstalige kinderen van asielzoekers. Voor hen komen er in het basisonderwijs opvangmodules die niet alleen zorgen voor een taalbad, maar ook aandacht hebben voor de sociaal-emotionele problematiek van de vluchtelingenkinderen. In de aanvangsfase worden de kinderen opgevangen in afzonderlijke klassen. Kinderen die geen kans hebben om hier te blijven krijgen in dergelijke klassen de meest geschikte opvang.

5. Duurzame en verkeersveilige scholen

- De gemeente stimuleert scholen tot duurzame ontwikkeling. Binnen één bestuurstermijn schakelen ze over op bioproducten. Er komen drinkwaterfonteinen. Milieugevaarlijke stoffen worden geweerd (pesticiden, milieuschadelijke en giftige onderhoudsproducten).
- De gemeente biedt oplossingen voor de huidige verkeersonveilige situatie naar/van en rond scholen. De veiligheid van de onmiddellijke schoolomgeving wordt niet alleen gegarandeerd met een bordje 'zone 30'. De schoolomgeving moet daarvoor ook veilig en herkenbaar heringericht worden, schoolwandeleilanden behoren tot de mogelijkheden. Voorts wordt bekeken of het aanbod van het openbaar vervoer moet worden verhoogd en worden er autovrije of autoluwe kindlinten naar en van elke school uitgestippeld.

Cultuur doet steden en gemeenten bruisen

Cultuur kan verrassen, stimuleren en inspireren. Cultuur daagt de samenleving uit en houdt deze spiegels voor. Kunst en cultuur geven de samenleving een eigen identiteit.

Bij een moderne en progressieve samenleving hoort ook een sterk cultureel klimaat. Om zo'n klimaat tot stand te kunnen brengen en te kunnen behouden, is een rijk cultureel aanbod essentieel en moet men waar mogelijk de bereikbaarheid en participatie vergroten. Dit wil Groen! bereiken door het goede te behouden en vernieuwende kunst- en cultuuruitingen te stimuleren.

Gemeenten moeten daarom een eigentijds cultuurbeleid voeren. De overheid kiest voor een breed cultureel leven, waarin ze zich inhoudelijk niet mengt, maar dat ze wel ondersteunt door een goede infrastructuur en de inzet van voldoende middelen.

Groen! streeft naar een organisch multicultureel kunstbeleid. Dit betekent dat een verscheidenheid aan culturele stromingen zichtbaar moet kunnen zijn in het cultureel aanbod in de gemeente. Groen! zal niet alleen strijden voor een gedifferentieerd aanbod met een grote verscheidenheid van kunstdisciplines, maar ook voor een goed werkklimaat voor de kunstenaars. Dit laatste kan door middel van het betaalbaar houden en beschikbaar stellen van werkplaatsen/ateliers/broedplaatsen/vrijplaatsen/oefenruimtes voor alle kunstdisciplines.

We vinden het belangrijk dat zoveel mogelijk mensen kennis kunnen nemen van, en plezier kunnen beleven aan cultuur. Dit betekent dat wij ons zullen inzetten om kunst voor iedereen bereikbaar te maken.

Groen! streeft naar stimulering en intensivering van kunsteducatie. Hierbij is onder andere de versterking van de afstemming tussen steunfuncties en het onderwijs in gemeenten van belang. Verder wil Groen! afstemming tussen amateurkunst en kunsteducatie. Dit is van belang zowel voor de toekomstige doorstroming binnen de amateurkunst als voor het stimuleren van culturele interesses bij de jeugd. Groen! pleit voor respect en voor samenwerking, maar tegelijkertijd voor confrontatie tussen verschillende leeftijdsgroepen en leefstijlen. Elke culturele ruimte is dus een open ontmoetingsplaats en geen gesloten vesting van één groep of één leefstijl.

Voorstellen:

1. Een waaier aan cultuur bevorderen

- Groen! wil dat het cultureel verenigingsleven en onder andere het jeugdwerk, de samenlevingsopbouw en de volwasseneneducatie geen eilandjes zonder wederzijds contact vormen. Tevens komt er een intensere samenwerking tussen culturele instellingen zoals bibliotheken, culturele centra, educatieve centra, jeugd- en oudercentra. Voor dit doel worden specifieke aanmoedigingsbijdragen beschikbaar gesteld.
- De culturele basisinfrastructuur is gespreid over de gemeente en de regio op basis van een gemeentelijk en een regionaal plan ter zake. Groen! kiest voor een cultuuraanbod op maat van de gemeente en uitgebouwde culturele netwerken. Cultuur heeft een plaats in elke gemeente, maar niet alle gemeenten kunnen of moeten of hetzelfde doen. Een centrumstad heeft andere culturele functies dan een kleine gemeente. Groen! wil ook oog voor het specifieke culturele profiel van gemeenten
- Door het tijdelijk beschikbaar stellen van lege gemeentelijke panden en bedrijf- en winkelruimte kan een grote impuls worden gegeven aan culturele bedrijvigheid. Naast de bestaande cultuuruitingen stimuleren we ook nieuwe culturele uitingen, waarbij toegankelijkheid voor iedereen het uitgangspunt is. Gemeente geven tijdelijke subsidies voor nieuwe vormen van cultuur.
- Privé-financiering wordt structureel benaderd. Een mogelijk instrument hiervoor is een gemeentelijk (of provinciaal) cultuurfonds, waarin sleutelfiguren uit de lokale cultuurwereld en enkele gemeente- of provincieraadsleden een plaats krijgen. Het fonds streeft naar naambekendheid om financiële middelen aan te trekken. Dit moet

voorkomen dat men te pas en ten onpas moet gaan bedelen om sponsorgeld. De werking van het fonds moet uiteraard kaderen in het lokaal cultuurbeleidsplan.

- Cultuur kan niet herleid worden tot een instrument voor citymarketing. Uiteraard vormt cultuur een deel van de aantrekkingskracht van een stad voor toeristen. Maar een goed lokaal cultuurbeleid beschouwt cultuur als waardevol op zich, en vertrekt niet van dienstbaarheid aan andere (commerciële) belangen.

2. Culturele participatie verbreden

- De gemeente draagt bij om de culturele participatie van haar inwoners mee te verbreden. Bij verhuis maar ook naar aanleiding van een feest (geboorte, huwelijk, jubileum, etc.) ontvangen inwoners een minicultuurabonnement van de gemeente. Groen! pleit voor het opengooien van generale repetities. Vele generale repetities zijn nu enkel via het vrienden circuit bij te wonen. 1/2 van de ticketten van de generales zou moeten gaan naar b.v. jeugdhuisen, bejaardeninstellingen, OCMW's,
- Lokaal cultuurbeleid is ook spreidingsbeleid, volgens het adagium: “goeie dingen populair maken, en populaire dingen goed maken”. Dit betekent dat men zich niet enkel op de aantallen moet richten. Het is nodig om voortdurend in de achteruitkijkspiegel te kijken, en na grote en kleine evenementen, te focussen op kwalitatief onderzoek. Hoe hebben de mensen het gebodene ervaren, wat hebben ze beleefd en wat dragen ze ervan mee?
- Bibliotheken vervullen een belangrijke culturele rol. De openbare bibliotheek is de plaats waar cultuur het dichtst bij de mensen staat. Niet alleen literatuur, maar alle kunstuitingen staan daar in de vorm van boeken, cd's, video's, partituren, ... ter beschikking van de gebruikers. Naast cultuur is de bibliotheek ook dé basisvoorziening bij uitstek voor zelfeducatie, ontspanning en (gemeenschaps)informatie. We ondersteunen bibliotheken bij het aanbieden van cursussen, leescafé voorstellingen voor scholen en multimediatoepassingen. Daarmee wordt de bibliotheek een laagdrempelige ontmoetingsplaats dicht bij mensen in de buurt.
- Musea kampen soms nog teveel met het stereotype van maffe plaatsen. Een museum moet niet alleen een plaats zijn om kunst te bewonderen, maar ook een plaats die aanzet tot eigen creativiteit. Gemeentelijke musea worden minimaal één dag per week gratis opengesteld. Om nieuwe doelgroepen aan te trekken, moet de gemeente durven experimenteren met nieuwe cultuurformules: late openingen, thema-avonden met een mix van traditionele en nieuwe cultuurvormen, (film, poëzie, dj-sets, ...), activiteiten op laagdrempelige plaatsen. De infrastructuur met de laagste drempel is het café. Ook hier zijn er tal van mogelijkheden om aan gratis cultuur-programmatie te doen.

3. Cultuur op straat en in het straatbeeld

- Cultuur kan je niet opsluiten tussen 4 muren. We vragen ook een grote tolerantie t.o.v. straatartiesten. Zij brengen cultureel leven op straat.
- Bij stads- en buurtvernieuwing of -opwaardering wordt ook ruimte gecreëerd voor kunst en cultuur. Zo zorg je dat kunst en cultuur zichtbaar zijn in het straatbeeld. Blinde muren in de stad worden omgevormd tot open expositieruimte voor kunst of poëzie.
- Groen! pleit voor een actief beleid met betrekking tot het beheer, behoud en presentatie van de cultuurhistorische elementen in een gemeente, zodat het rijke patrimoniumpotentieel of erfgoed maximaal wordt benut en ontsloten. De architectuur van de stad is een belangrijke uiting van en drager van haar cultuur. De stad zal eerst en vooral zelf het goede voorbeeld geven, en verder via haar regelende bevoegdheid aan vernieuwende, esthetisch waardevolle, en tegelijkertijd op duurzaamheid en ergonomie gerichte gebouwen de voorkeur geven. Aandacht voor cultuurhistorische elementen is meer dan alleen aandacht voor architectuur: ook het immateriële erfgoed en cultuurhistorische landschappen verdienen aandacht. De gemeente (en het OCMW) zorgt ook voor een volwaardige archiefdienst.
- Feesten is fijn. Groen! moedigt het houden van buurtfeesten, de organisatie van stoeten, kunstmanifestaties op openbare plekken, braderieën, en jongeren- of spelmanifestaties aan. Organisatoren kan een duidelijke handleiding ter beschikking gesteld worden, die hen helpt zo goed mogelijk met de stadsdiensten samen te werken, zodat deze feestelijkheden voor feestvierders en de omwonenden zo plezierig mogelijk kunnen verlopen. Specifiek voor de stedelijke assistentie bij kleinere events komt er een feestambtenaar.

Sport is maatschappelijk goud waard

Sport draagt bij aan de gezondheid en leefbaarheid van de gemeente, in fysiek, sociaal en mentaal opzicht. Dat zie je dagelijks terug op het sportveld, op school en in de wijk. Mensen sporten met heel veel plezier en blijven fit, ontmoeten anderen, leren omgaan met spelregels, ontwikkelen respect en raken negatieve energie kwijt. Deze maatschappelijke waarden van sport zijn goud waard.

Voorstellen

1. Sportaccommodaties en ruimte: bereikbaar, multifunctioneel en betaalbaar

- Sportaccommodaties vormen het hoofdbestanddeel van de gemeentelijke sportbudgetten. Ze moeten daarom betaalbaar zijn. Zowel voor de gebruiker als voor de gemeente zelf. Een lage kostprijs is een cruciale hefboom voor de toename van de sportieve participatie. Ook multifunctionaliteit en bereikbaarheid van de accommodaties zijn van groot belang. Veilige en goede accommodaties zorgen er voor dat mensen komen en blijven sporten. Voor de leefbaarheid van de samenleving is het van groot belang dat sport in het ruimtelijke beleid wordt geïntegreerd.
- De gemeente kan grote leegstaande opslag- of fabrieksruimtes huren en tijdelijk inricht als sportloods, waar jongeren kunnen sporten zonder dat ze de juiste sportschoenen of –tenue moeten hebben.
- De sportinfrastructuur moet duurzaam vernieuwd en onderhouden worden. Duurzaamheids-, milieu- en mobiliteitseffecten moeten meer aandacht krijgen, zowel bij sportmanifestaties als bij de planning en het beheer van infrastructuur. Uitgangspunt is het maximaal beperken van de totale milieu-impact, zowel van deelnemers als van toeschouwers.
- In samenspraak met scholen kan de gemeente de bouw van sportaccommodatie maximaal ondersteunen die geschikt zijn voor het schoolgebruik overdag en het gebruik door de sport 's avonds en in het weekend. Dezelfde constructie is denkbaar met bedrijven die een actief sportbeleid voor medewerkers voeren. De gemeente moet daarbij centraal gelegen, veilige en aantrekkelijk vormgegeven sportaccommodaties stimuleren en voorkom dat sportplekken naar de randen van de steden verdwijnen. Sport moet ook fysiek bereikbaar blijven

2. Sportverenigingen: vrijwilligers ondersteunen

- Vrijwilligers vormen de slagader van de sportvereniging. Soms wordt van een vrijwilliger verwacht dat hij of zij jurist, econoom, pedagoog en erkend restaurateur tegelijk is om aan alle regels te voldoen en alle kansen te grijpen. Professionele ondersteuning vanuit de gemeente kan verenigingen echter helpen bij tijdrovende en lastige vraagstukken. Daarom ondersteunt een gemeentelijk sportbeleid maximaal het vrijwilligerswerk, met prioritaire aandacht voor de jeugdwerking. Door middel van verenigingsondersteuning, b.v. door een tussenkomst in de opleiding van jeugdtrainers, kunnen verenigingen op het pad gezet worden van professionalisering en zelfstandigheid. De gemeente verlaagt ook de administratieve lastendruk voor vrijwilligers, b.v. door een vrijwilligerstoets te hanteren.

3. Onderwijs: sportactieve scholen die samenwerken met de sportvereniging

- Sport- en bewegingsonderwijs is essentieel voor het tegengaan van bewegingsarmoede en het bereiken van levenslange sportbeoefening. Leerkrachten lichamelijke opvoeding vervullen daarvoor in een cruciale rol. Sport draagt onmiskenbaar bij aan de opvoeding van kinderen, dat blijkt uit wetenschap én praktijk. Sport kan helpen bij het terugdringen van schooluitval. Sportactieve scholen zijn bovendien interessante scholen en trekken meer leerlingen aan. Samenwerking tussen de sport en de school biedt enorme kansen voor de ontwikkeling van het kind. De gemeente moet deze samenwerking registreren.

4. Maatschappelijke binding: sterke verenigingen in achterstandswijken

- Buurtgerichte activiteiten moeten meer aandacht krijgen. Ter preventie van isolement en verveling en de daaruit voortvloeiende problemen kan sport een aangrijpingspunt zijn voor beleid. Kwetsbare jongeren kunnen via sport relatief eenvoudig worden bereikt. Sport biedt een gezonde uitlaatklep. Sportdeelname kan hun leven een meer zinvolle invulling geven, ontwikkelt het zelfrespect en respect voor anderen, en het levert positieve rolmodellen op. Gemeenten hebben de taak om sportverenigingen te ondersteunen om terug op die plekken te gaan waar dat het meeste nodig is. Voetbalveldjes, basketbalveldjes, of grotere accommodaties zijn noodzakelijk om de sociale infrastructuur op peil te brengen. Groen! vraagt dat de gemeente aansprekende sportactiviteiten of sportdagen in de eigen buurt van de jongeren organiseert. Zelforganisatie en jeugdparticipatie zijn daarbij sleutelwoorden. Door de invoering van een jeugdsportpas kan de gemeente de financiële drempel voor lidmaatschap van een sportvereniging verlagen maar ook jongeren de kans geven om te proeven van verschillende sportdisciplines.

5. Topsport: talenten ontplooien

- Topsport staat voor prestatie, innovatie en zinnenprikkende kwaliteit. Investeren in sporttalenten straalt uit naar andere jongeren. Topsporters dienen als rolmodellen voor de jeugd en de topclub bindt mensen aan de identiteit van de stad. Topsport is zinvol, maar mag niet overheerst worden door (semi)-commerciële motieven en handelswijzen. Zorg voor inbedding in het maatschappelijk weefsel van de gemeente is cruciaal, bijvoorbeeld door een jeugdwerking die ook oog heeft voor kansarmen en minder getalenteerde sporters. Zo neemt topsport ook ten volle haar maatschappelijke rol op.

Jeugd

Groen! vertrekt vanuit een positief beeld van onze jongeren. Nog al te vaak wordt er in clichés over jongeren gesproken. Om die clichés de wereld uit te helpen, kiezen we voor echte betrokkenheid van kinderen en jongeren. Jeugdbeleid mag zich niet beperken tot de voor de hand liggende terreinen zoals vrije tijd. Groen! wil een geïntegreerd jeugdbeleid, ook op lokaal vlak.

Kinderen en jongeren krijgen nog steeds veel te weinig ruimte. Ze worden weggejaagd op straat (cfr. straatverbod), spelende kinderen worden als overlast beschouwd, Ook aan fysieke ruimte blijft er een groot tekort: gebrek aan speelruimte, te weinig fuifplaatsen, tekort aan repetitieruimtes, ...

Jongeren en kinderen moeten hun 'ding kunnen doen'. Groen! blijft ijveren voor ruimte voor kinderen en jongeren, zowel fysieke als psychische ruimte.

Groen! blijft ook kiezen voor het traditionele jeugdwerk. Dat traditionele jeugdwerk is een zeer belangrijke lokale speler. Het zorgt voor een lokale dynamiek. Naast het traditionele jeugdwerk wil Groen! ook alle kansen geven aan andere initiatieven (uitingen van jongerencultuur, allochtone zelforganisaties, experimenteel jeugdwerk, ...) van, door en met jongeren.

Voorstellen

1. Ruimte voor jongeren en kinderen

- Groen! pleit voor een jeugd- en kindvriendelijk ruimtelijk beleid. Jongeren moeten de kans krijgen om hun plaats in de openbare ruimte te veroveren.
- Kinderen hebben het recht op ontspanning en spel in hun buurt. Minimaal 3 procent van de openbare ruimte is voortaan bestemd voor buitenspeelruimte. Kinderen mogen hierbij lawaai maken. De tolerantie ten aanzien van spelende kinderen moet verhogen.
- Ook jongeren hebben recht op mobiliteit. Daarom wordt niet alleen geïnvesteerd in een jeugd vriendelijke herinrichting van het openbaar domein, maar ook in creatieve oplossingen zoals nachtbussen, carpooling in het uitgangleven en vlotte fiets-, bus- en treinverbindingen. Verkeersborden worden zo opgesteld dat ze duidelijk zijn voor kinderen, voor schoolgaande jongeren zijn er gratis fietscontroles bij het begin van het schooljaar en in de steden investeert men in een city-bike-project waarbij fietsen en fietsstoeltjes gratis ter beschikking gesteld worden, tegen betaling van een waarborg. Tenslotte pleit Groen! voor kindlinten (veilige routes op kindermaat) van en naar school.
- Groen! kiest voor een doordacht en doorgedreven fuifbeleid. In veel gemeenten zijn er geen goedgekeurde, kleine fuifzalen meer. Jongeren moeten daardoor naar het dure, commerciële circuit, meestal met de auto. Voor Groen! is een degelijke fuifzaal in elke gemeente een 'must'. De fuifzaal wordt het best gekoppeld aan een jeugdhuis of een andere ontmoetingsruimte.
- Daarnaast werkt de gemeente aan een actief fuifbeleid met oog voor diversiteit. Groen! pleit voor een transparante integrale regelgeving. Waar mogelijk wordt een fuifloket geopend waar alle informatie kan worden gevonden en alle aanvragen op één plaats kunnen gebeuren.
- Groen! wil kansen geven aan alle uitingen van jongerencultuur. Zeker grotere steden moeten investeren in ruimte voor subculturen en stedelijke collectieven van jongeren. Groen! kiest ervoor om jongeren hun ding te laten doen en wil jongeren een zo groot mogelijke psychologische ruimte geven.
- Groen! wil meer aandacht voor de muziekbeleving bij jongeren. Om te vermijden dat jongeren enkel terechtkunnen in het commerciële circuit kan ondersteuning gegeven worden door: het creëren van podiumkansen voor beginnende (pop, klassiek, jazz, ...) artiesten en - groepen, het creëren van voldoende repetitielokalen waar muzikanten

en groepen kunnen repeteren, het zoeken naar mogelijkheden voor het opnemen van een CD of demo buiten het (onbetaalbare) commerciële circuit.

- Groen! pleit voor een inhaaloperatie inzake jeugdinfrastructuur. Daarbij is er niet enkel aandacht voor nieuwe ruimten, maar ook voor regularisatie of herinvulling van bestaande ruimten. De voorkeur gaat naar multifunctioneel gebruik van ruimten en terreinen. Dit veronderstelt samenwerking met onderwijsinstellingen, culturele, sport en ouderencentra. Groen! pleit er ook voor dat de gemeenten hun grotere culturele huizen gedurende enkele dagen per jaar ten dienste stellen van jongeren- en vrije tijdsorganisaties. De gemeente neemt hiervoor het initiatief. Dit wordt als voorwaarde ingeschreven bij de toekenning van cultuursubsidies vanuit de gemeentelijke overheid.
- In de verkommerde stedelijke gebieden keren stedelijke functies terug in de wijken: dit betekent een aangename en veilige omgeving, met interessante initiatieven met een welzijnsneutraal karakter zoals jeugdcafés, boeiend jeugdwerk, ...
- In deze wijken wil Groen! kansen geven aan zelforganisaties om zich verder te ontwikkelen en boeiende processen op te zetten.

2. Participatie, communicatie en informatie

- De gemeente geeft jeugdleden alle ruimte. Zo kunnen deze open en dynamisch werken en kunnen ze de participatie van de jongeren op een eigenzinnige manier invullen. Groen! wil dat gemeentebesturen effectief rekening houden met adviezen die gegeven worden rond jeugdwerkbeleidsplan, jaarplan,.... Bovendien wil Groen! dat gemeentebesturen jeugdleden inspraak geven rond alle jeugdgerelateerde thema's, zoals bijvoorbeeld mobiliteit.
- De gemeente hanteert een diversiteit aan inspraak- en beslissingsmethoden om zoveel mogelijk (diverse) jongeren te kunnen bereiken. De taal dient geënt te zijn op de jeugdcultu(r)(en) en -stijl(en). Hierbij wordt erover gewaakt dat de gebruikte methoden de kloof tussen hoog- en laagopgeleide jongeren niet verder vergroten.
- De gemeente maakt werk van een kwaliteitsvol informatiebeleid.
- De gemeente stimuleert wisselwerking tussen jeugdculturen en de culturen van andere generaties. Jeugdcentra staan open voor alle generaties, jeugdcultuur komt aan bod in het gehele gemeentelijke veld (bibliotheek, musea, culturele centra), tussen de jeugd en de kunstwereld worden bruggetjes gelegd.

3. Jeugdwerk ten volle blijven ondersteunen

- Groen! wil dat de gemeenten de jeugdverenigingen veel meer op maat gaan subsidiëren.
- Groen! ondersteunt de eis van het jeugdwerk voor een betere aansprakelijkheidsregeling voor jeugdverenigingen. Om de vrijwilligerswerking van lokale jeugdwerkinitiatieven te kunnen vrijwaren, is het noodzakelijk om groepen via een collectieve aanvullende verzekering te beschermen tegen financiële risico's van een eventuele schadeclaim.
- Groen wil maatregelen ter begeleiding van het jeugdwerk in de afhandeling van de nieuwe administratieve verplichtingen zoals de nieuwe vzw wetgeving van 1 juli 2003 en de fiscale aftrekbaarheid van jeugdwerk. Eerder dan hen te sanctioneren, wil Groen een eenduidige en ook meer jeugd vriendelijke interpretatie van de vzw wetgeving, waarbij jeugdverenigingen die niet in orde zijn in de eerste plaats een actieve voorlichting en begeleiding krijgen en pas daarna gesanctioneerd worden. Daarnaast wil Groen! dat de fiscale aftrekbaarheid van het jeugdwerk herbekeken wordt. Groen! wil dat de sociale rol van het jeugdwerk terug ligt waar ze hoort te liggen: in het organiseren van een degelijk en laagdrempelig aanbod voor alle kinderen en jongeren... in plaats van in het regelen van papierwerk.
- Groen! pleit voor een brede invulling van vormingskansen in het jeugdwerk. Ook individuele jongeren, los van elk vast verenigingsverband, moeten kansen krijgen om een boeiend vormingspakket uit het jeugdwerk mee te pikken.
- Groen! pleit voor het blijvend ondersteunen van verenigingen die zich richten op maatschappelijke achtergestelde kinderen en jongeren. Ondersteuning van zelforganisaties en de integratie van doelgroepen in bestaande verenigingen zijn niet tegengesteld, maar vullen elkaar aan.

4. Van jeugdwerkbeleid naar een lokaal jeugdbeleid

- Het jeugdwerkbeleidsplan moet evolueren naar een echt jeugdbeleidsplan, ook op lokaal vlak. Ook lokaal spelen jongeren op diverse domeinen: tewerkstelling, cultuur, sport, onderwijs, ...
- Elke gemeente heeft minstens een voltijdse jeugdconsulent in dienst. Deze bereidt het jeugdbeleid voor en staat in voor de beleidsuitvoering en de communicatie met kinderen en jongeren. De gemeentelijke jeugddienst wordt een vlot toegankelijk jeugdloket waar kinderen en jongeren en jongerenorganisaties terecht kunnen voor ondersteuning, informatie en overleg.
- Een jongerenparagraaf geeft aan welke effecten beleidsmaatregelen hebben op de jeugd. Dit vereist geen logge procedure en zwaar onderzoek, wel een belangrijke rol voor de jeugdraad.

Veilig wonen in onze gemeenten

Groen! wil dat iedereen in onze Vlaamse en Brusselse gemeenten veilig kan wonen. Indien we werkelijk veilige gemeenten willen, hanteren we best een brede visie op veiligheid. Veiligheid is allerm minst een zaak van politie en justitie alleen. De beste manier om iemand uit de criminaliteit weg te houden, is ervoor zorgen dat hij een gepaste opleiding geniet, een job heeft en kan wonen in een leefbare omgeving. Een groene lokale politiek voor een veiliger samenleving krijgt vorm in een veiligheidsdriehoek politie – stadswachters – lokaal preventienetwerk. De politie verbaliseert en sanctioneert, met een belangrijke rol voor de wijkagenten. Wanneer criminaliteit zich voordoet wordt er doelgericht en efficiënt opgetreden. Gemeentelijke administratieve sancties zijn in principe een goed instrument, weliswaar onder een aantal voorwaarden. De stadswachters treden preventief op en signaleren, terwijl het lokale preventienetwerk het probleem bij de wortels aanpakt. Kortom, een heldere taakverdeling, met ruimte voor zowel preventie als handhaving.

Voorstellen

1. Dweilen met de kraan toe

- Zorgen voor een leefbare omgeving is de kern van een groen lokaal beleid: comfortabele huisvesting voor iedereen, weinig leegstand en verkrotting, groen in de wijk, nette straten, voldoende ontspanningsmogelijkheden en ontmoetingsplaatsen, aangepaste straatverlichting en veilig verkeer.
- Alle gemeentelijke beslissingen nemen de impact op de veiligheid en het veiligheidsgevoel in rekening. Dit geldt zeker voor alle ingrepen van ruimtelijke ordening, zoals de straatinrichting of de aanleg van pleinen en parken.
- Vaker dan autochtonen bevinden allochtonen zich in sociaal kwetsbare situaties. Als we de criminaliteit bij allochtonen willen oplossen, moeten we ons des te harder concentreren op de achtergrond- en omgevingsfactoren die bij allochtonen sterk meespelen.

2. Betrokken bij veiligheid

- Groen! wil de bewoners niet alleen informeren over beslissingen en keuzes, maar wil de bewoners ook de kans geven om zelf suggesties aan te brengen of om zelf de handen uit de mouwen te steken, bijvoorbeeld op het vlak van de ruimtelijke ordening in de wijk.
- We willen het de mensen makkelijker maken om samen te komen in vrijetijdsverenigingen, gemeentelijke adviesraden, sportclubs, buurthuizen en bibliotheken. Een gemeentebestuur kan initiatieven nemen om de openings- en werkingsuren uit te breiden, om de financiële drempel zo laag mogelijk te houden en om de werking en activiteiten zo ruim mogelijk bij de bewoners bekend te maken.
- Het veiligheidsbeleid dient door de gemeenteraad te worden gecontroleerd. De politiechef kan worden uitgenodigd op de gemeenteraad om het zonaal politiebeleid toe te lichten. Een grondige democratische controle op het lokale veiligheidsbeleid blijft noodzakelijk.
- Burenbemiddeling kan conflicten voorkomen of oplossen. Doel is te bemiddelen tussen burens bij conflicten die meestal met overlast te maken hebben, zoals nachtlawaai, zwerfvuil of overlast door kinderen. Een professioneel systeem van burenbemiddeling kan door de gemeente worden opgestart.
- Sensibilisering over onveiligheid en criminaliteitspreventie heeft zijn nut, denken we maar aan de succesvolle campagnes tegen auto-inbraak. Op geregelde tijdstippen kan de lokale overheid investeren in dergelijke publiekscampagnes over lokaal gebonden fenomenen van criminaliteit of overlast.

3. Een lokaal preventienetwerk

- Alle lokale actoren die een rol spelen inzake preventie werken samen in het lokale preventienetwerk: wijkagenten, stadswachters, hulpverleners, buurt- en speelpleintoezichters, straathoekwerkers en wijkcomité's. Evenwel telkens met respect voor de verschillende functies en opdrachten. Zo vervult het straathoekwerk een onmisbare maatschappelijke rol, die niet zomaar tot criminaliteitspreventie herleid kan worden.
- De lokale preventieambtenaar vervult een sleutelfunctie in het lokale preventienetwerk. Hij of zij coördineert de doorverwijzing.
- Preventief informeren, bijvoorbeeld over verkeersveiligheid of drugs, is geen taak van de politie, maar hoort thuis in het onderwijs, het vormingswerk of het jeugdwerk. Een overzicht van de preventieprojecten wordt gegeven in het lokale preventieplan. Dit preventieplan wordt opgesteld door de preventieraad, waarin de vertegenwoordigers van het College, de gemeentediensten, de politiediensten, de procureur, sectoren van het onderwijs en het welzijnswerk zetelen.
- De gemeente moedigt preventieve maatregelen zoals technische onderzoeken voor inbraakbeveiliging bij mensen thuis en het graveren van fietsen aan.
- Groen! is geen voorstander van permanente (of 'permanent verplaatsbare') veiligheidscamera's. Ze zorgen voor een verplaatsing van de overlast. Het is veel zinvoller om te investeren in aanspreekbare mensen op het terrein.

4. Een moderne wijkpolitie, dicht bij de bewoners

- Voor Groen! is de wijkpolitie de steunpilaar van een modern lokaal veiligheidsbeleid. De wijkagent heeft een belangrijke preventieve signaalfunctie, richt zich op kleine verkeersproblemen en overlast. Verder doet hij of zij interventies, b.v. bij handtassenroof, huiselijk geweld, plotse straat- of caféconflicten.
- Het lokale politiebeleidsplan bevat niet enkel de prioriteiten, maar ook de verdeling van mensen en middelen. Op die manier wordt duidelijk in welke mate de politie op straat aanwezig is.
- Groen! wil minder administratie voor de wijkpolitie. Dat wijkagenten instaan voor woonst- en vermogensvaststellingen, minnelijke schikkingen en andere administratieve zaken, is een verspilling van mensen en middelen.
- Groen! wil wijkagenten die aanspreekbaar zijn. Wijkagenten te voet of op de fiets vangen vaak de eerste signalen op van nakende spanningen of conflicten.
- Groen! wil wijkagenten die herkenbaar zijn. Er wordt gestreefd naar enkele vaste 'gezichten' per wijk.
- Regelmatige opendeurdagen in de wijkkantoren van de politie vergroten de bekendheid van de wijkagenten bij de wijkbewoners.
- Waar opereert de wijkpolitie? Voor Groen! is het ontoelaatbaar dat de politie uit de 'moeilijke' wijken wegblijft. De politie moet daar zijn waar ze nodig is, en dat kan zowel in middenklassewijken en commerciële buurten als in 'moeilijke' buurten zijn.
- Wanneer patrouilleert de wijkpolitie? Meestal ziet hij of zij zich begrensd door een 'nine to five'-uurschema, terwijl het net buiten de kantooruren is dat blauw op straat het meest noodzakelijk is (weekend, avond en nacht).
- Groen! pleit voor een gediversifieerd politiekorps, met voldoende vrouwen en allochtonen. Een actieve integratie van vrouwen en allochtonen in alle politiediensten moet het streefdoel zijn, dus ook in de interventieploegen.
- Alle willekeurige identiteitscontroles, zonder enige concrete aanleiding, worden afgeschaft.

5. Stadswachters en buurttoezichters in dienst tegen overlast

- Ter ondersteuning van de wijkagenten wil Groen! een gevoelige uitbreiding van het systeem van de stadswachters en buurttoezichters.
- Stadswachters en buurttoezichters worden ingezet voor een algemeen toezicht op de veiligheid en problemen van overlast, gaande van vandalisme, burenruzies, nachtlawaai en zwerfafval. Ze kunnen instaan voor de bewaking van fietsstallingen en parkings, kunnen een oogje in het zeil houden bij sport- en andere evenementen of aan schoolpoorten, en fungeren als aanspreekpunt in de wijk.

- Stadswachters en buurttoezichters opereren naast de politie, maar hebben zelf geen politionele bevoegdheid. Zij zijn aanwezig waar en wanneer het moet, hebben een preventieve rol en proberen zelf bemiddelend op te treden.
- De functioneringscriteria die gelden voor de wijkagent, zijn bij uitstek van toepassing op de stadswachters en buurttoezichters. Een goede vorming en ondersteuning zijn van cruciaal belang.

6. Naar een verhoogde interventiecapaciteit

- Criminaliteit moet efficiënt bestreden worden wanneer ze zich voordoet. Bij een interventie zijn drie elementen cruciaal: de interventiesnelheid, het onderzoek ter plaatse en goede slachtofferhulp.

7. Veilig ondernemen

- Rampaaltjes zijn een lokale bevoegdheid, maar de Vlaamse overheid dient zo snel mogelijk een positief en stimulerend signaal naar de gemeenten te sturen. In afwachting dient er te worden gewaakt over het coherente gebruik van rampaaltjes in een gemeente. Dit betekent onder andere dat een ruime vrije doorgang voor voetgangers (ook voor rolstoelen en kinderwagens) altijd gegarandeerd moet zijn.
- Gemengd wonen en werken bevordert de sociale controle en de levendigheid in een wijk. Het wonen boven handelszaken financieel aantrekkelijk maken door middel van premies, is voor elke lokale overheid een verstandige beleidskeuze.
- De gemeente benut ten volle haar bevoegdheden in de strijd tegen fraude en witteboordencriminaliteit. Bij het toekennen van bouw- en andere vergunningen is dit altijd een aandachtspunt. Een efficiënt functioneren van de bouwpolitie is een absolute voorwaarde.

8. Voorzichtig omspringen met gemeentelijke sancties

- De gemeentelijke administratieve sancties willen kleine vormen van overlast (zoals nachtlawaai, sluikestorten of hondenpoep) niet langer onbestraft laten. Dit is een goed uitgangspunt, maar de uitwerking van dit principe kan heel wat beter. Zelfs na de opeenvolgende wijzigingen aan de wet (de laatste wijziging dateert van juli 2005), maakt Groen! zich de volgende bedenkingen. Ten eerste wordt de werklast van gerecht naar gemeente verschoven zonder bijkomende middelen voor de gemeente. Ten tweede worden bij de gemeentelijke administratieve sancties de bemiddelingsprocedures bemoeilijkt (o.a. door de korte termijnen). Ten derde rijzen er heel wat vragen over de bescherming van de privacy door de gemeente. Ten vierde vragen wij ons af wat het uithaalt om minderjarigen een boete op te leggen, wanneer die toch door de ouders moet worden betaald. Ten slotte is het niet duidelijk welke bevoegdheden de vaststellende ambtenaren mogen uitoefenen, wanneer zij geen (hulp)agenten zijn. Groen! wil ook niet dat administratieve sancties zo ruim – repressief – ingevuld worden dat ze fundamentele burgerrechten op de helling zetten, zoals bijvoorbeeld bij een straatverbod. Groen! vraagt dat de lokale invoering van de GAS rekening houdt met deze overwegingen. In de gemeenten die de GAS al hebben ingevoerd, pleit Groen! voor een voorzichtige aanpak en een grondige evaluatie na 1 jaar toepassing.

Globaal denken, lokaal beleid voeren

Geen eiland in de wereld

Een lokale gemeenschap is geen eiland in de wereld. Of je stad of gemeente in het Noorden of in het Zuiden ligt, in veel opzichten is iedereen met elkaar verbonden. De globalisering is een realiteit. De keuzes die we hier maken, b.v. op het vlak van klimaatbeleid, hebben invloed aan de andere kant van de wereld. Lokale gemeenschappen kunnen een tegengewicht vormen tegen een anonieme of eenzijdige globalisering. Het kunnen broedplaatsen worden voor een andere globalisering. De voorbije jaren hebben heel wat steden en gemeenten geïnvesteerd in een duurzame samenwerking met een gemeenschap in het Zuiden, onder meer via een stedenband.

In de toekomst zou het gewicht in de Noord-Zuid-samenwerking in een aantal opzichten meer naar het Noorden moeten verschuiven. Als we een zinvolle bijdrage willen leveren aan een rechtvaardige ontwikkeling van lokale gemeenschappen in het Zuiden, dan moeten we misschien niet zozeer de ander 'helpen', maar wel onszelf veranderen. Maatregelen om de ecologische voetafdruk van lokale gemeenschappen in het Noorden te verkleinen zijn dan ook een belangrijke vorm van Noord-Zuid-samenwerking. Daarnaast zou het goed zijn in de samenwerking ook eens de richting om te draaien, en projecten van Zuid-Noord-samenwerking op te zetten.

Voorstellen

1. Een Noord-Zuidbeleid met visie en middelen

- Noord-Zuidbeleid is meer dan het uitdelen van geld. Het vertrekt van duidelijke visies en beleidskeuzes op lange termijn, bewaakt door een bevoegde schepen, maar gedragen door het hele bestuur.
- Tegelijk vraagt een Noord-Zuidbeleid voldoende middelen, zowel personeel als financieel. De gemeente verhoogt haar middelen om naar verhouding bij te dragen aan de 0,7%-norm (of beter nog: de 1%) van het Bruto Nationaal Inkomen voor ontwikkelingssamenwerking.

2. Betrokkenheid bevorderen

- De gemeente erkent en ondersteunt een officiële adviesraad voor Noord-Zuidbeleid. Samen met het lokale middenveld betreft zij ook de hele bevolking zo sterk mogelijk bij het beleid. Jaarlijks worden daarvoor minstens enkele acties opgezet.
- Informereren en sensibiliseren zijn de kerntaak van het lokale Noord-Zuidbeleid. De gemeente werkt hiervoor samen met het lokale middenveld en biedt ondersteuning.
- Om dit te realiseren, stapt de gemeente in in het convenant gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking.

3. Samenwerking met het Zuiden

Naast informatie en sensibilisering kan de gemeente ook actief aan samenwerking met het Zuiden doen. Cruciaal is dat deze samenwerking kadert in de globale beleidsvisie van de gemeente, met nadruk op structurele hulp, en dat de kwaliteit van de projecten gewaarborgd wordt, onder andere door samenwerking met professionele organisaties.

- Investeren in langdurige projecten van duurzame samenwerking tussen lokale gemeenschappen in Noord en Zuid, onder meer via stedenbanden.
- Opzetten van proefprojecten waarbij partners uit het Zuiden in de gemeenschap in het Noorden hun kennis (b.v. over recyclage, energie- of landbouwtechnieken, natuurbeheer, ...) komen toelichten en aanleren.

4. Duurzame ontwikkeling, geen holle slogan

Noord-Zuidbeleid past in een breder kader van duurzame ontwikkeling. De gemeente kiest consequent voor eerlijke handel, een grondig klimaatbeleid en ethisch beleggen

- Duurzaamheidsbeleid in eigen stad of gemeente kaderen in mondiaal perspectief. Dat kan bijvoorbeeld door een gelijktijdige vermindering van het energiegebruik (in de eigen overheidsgebouwen, bij bouwprojecten, ...) en een investering in een project van duurzame energie in de partnergemeenschap in het Zuiden.
- Aankoopbeleid verduurzamen, door producten van Fair Trade en hout met FSC-label
- De titel halen van FairTradeGemeente.
- De dienstkleding die aangekocht wordt bestaat alleen nog uit 'schone kleren'.
- De lokale overheid ondertekent het Manifest voor het Klimaatverbond. Daarbij engageert zij zich om de hoeveelheid CO₂ op haar grondgebied drastisch te verminderen en tegelijk de Amazone-indianen te steunen bij het behoud van het tropisch regenwoud.
- Kiezen voor ethisch en duurzaam sparen en beleggen.
- Een deel van de gemeentelijke beleggingen investeren in microkredieten in het Zuiden.

5. Een lokaal vredesbeleid

Werken aan vrede, zowel de 'kleine' vrede (binnen de gemeente : gezin, school, verenigingen...) als de 'grote' (nationaal en mondiaal niveau), verdient ook een plaats in het gemeentelijk beleid, parallel met dat voor Noord-Zuid. Beide zijn nauw verwant, omdat veel problemen in het Zuiden wortelen in geweld dat hier zijn oorsprong vindt.

- De eerste taak van een lokaal vredesbeleid is informatie en sensibilisering van de bevolking. De gemeente zelf kan zich actief aansluiten bij bestaande campagnes van de vredesbeweging en voor haar burgers de persoonlijke deelname eraan faciliteren. De gemeente neemt deel aan de jaarlijkse Vlaamse Vredesweek als 'vredesgemeente', aan vredesinitiatieven zoals Mayors for Peace (kernontwapening), kan vervoer organiseren naar vredesmanifestaties, kan actuele gemeenteraadsmoties op voorstel van vredesorganisaties steunen, als gemeente mét de bevolking reageren op belangrijke politieke crisismomenten (zoals uitbreken Irak-oorlog). De gemeente besteedt in haar publicatie aandacht aan de vredesthematiek (zowel "kleine" als "grote" vrede). In kleinere gemeenten kan men een ambtenaar (deeltijds) de taak van vredesambtenaar toevertrouwen, in grote steden kan men streven naar een echt een vredeshuis met personeel dat dit vredesbeleid in al zijn aspecten coördineert;
- In het kader van sensibilisering is ook een link mogelijk met cultuur: lokale feesten (braderij, aardbei, druiven,...) ook eens in het teken van vrede zetten; vredesmonument; 11.11.11-herdenking 'her-denken'; nieuwe straten noemen naar Nobelprijswinnaars Vrede.
- De gemeente zorgt, in samenwerking met het middenveld, mee voor een educatief aanbod, bijvoorbeeld via lessenreeksen, educatief materiaal, info-avonden, toneel, reizende tentoonstellingen, boeken en tijdschriften in bibliotheek, bezoek aan educatieve activiteiten buiten de gemeentegrenzen... Dat alles voor individuele inwoners en voor scholen, jeugdverenigingen, sociaalculturele en sportverenigingen. Vredeseducatie is ook nuttig en nodig op persoonlijk vlak: technieken en modellen van geweldloze weerbaarheid, geweldloze opvoeding, geweldloze conflictoplossing e.d. kunnen een efficiëntere en aangename uitweg bieden voor problemen van pesten, burensruzie, racisme, onveiligheidsgevoel in de wijk...
- Vredesbeleid wordt ook doorgetrokken naar het financieel en economisch beleid: niet enkel via aandacht voor het ethisch beleggen en aanspreken van banken over hun investeringspolitiek, maar ook door maximaal te streven naar ethisch duurzame bedrijven in de gemeente.

Lokale financiën en fiscaliteit: instrumenten voor duurzame ontwikkeling

Een evenwichtig lokaal financieel beleid vrijwaart de toekomst. Gemeenten mogen de toekomstige beleidsruimte niet helemaal opsouperen, maar ook wie nu te weinig investeert of teveel vervuult, legt een hypotheek op de toekomst. Groen! wil een volwaardige gemeentelijke dienstverlening waarborgen, nu en in de toekomst. Naast de noodzakelijke subsidies en fondsen door hogere overheden, geeft een lokale fiscaliteit die berust op rechtvaardigheid en solidariteit gemeenten de middelen om die uitdaging waar te maken. Bovendien kan slimme fiscaliteit duurzaam gedrag aanmoedigen.

Voorstellen

1. Een rechtvaardige en heldere fiscaliteit

- De gemeentelijke fiscaliteit is transparant.
- De aanvullende belasting op de personenbelasting en de opcentiemen op de onroerende voorheffing zijn de belangrijkste financierende belastingen. Een gezond evenwicht tussen beide belastingen is nodig om te voorkomen dat sommige gezinnen onrechtvaardig zwaar belast worden.
- Om ieder naar draagkracht te belasten, kunnen andere financieringsbelastingen worden ingezet, zoals de belasting op de tweede verblijven, op bank- en financieringsinstellingen,... Voor de eenvoud en de duidelijkheid worden de financierende belastingen met een marginale opbrengst afgeschaft.
- Gemeenten kunnen retributies opleggen als vergoeding voor reëel gemaakte kosten. Retributies voor diensten waar een burger verplicht en niet uit vrije keuze gebruik van maken (b.v. afgifte van identiteitskaarten), worden afgeschaft.

2. Duurzaamheid bevorderen

- De gemeente stimuleert via subsidies en retributies duurzaam gedrag: premies voor energie- en wateraudit en energie- en waterbesparende investeringen, een groene mobiliteitskaart voor autodelers en niet-autobezitters,... Subsidies zijn helder en eenvoudig aan te vragen.
- Retributies zijn bij voorkeur gericht op het vermijden van niet-duurzaam gedrag. Milieubelastingen moeten door duurzaam gedrag te vermijden zijn. Groen! wil ook geen belastingen op openbare bals, muziekinstrumenten, vertoningen,... die het sociale leven ontmoedigen.
- Forfaitaire belastingen als de algemene huisvuilbelasting worden afgeschaft. Zij zijn onrechtvaardig en niet-ecologisch, omdat zij iedereen even zwaar treffen, ongeacht inkomen of verbruik.
- In het afvalbeleid wordt gekozen voor gedifferentieerd tarifiëring, met een vrijstelling voor niet-vermijdbare hoeveelheid afval.
- De lokale fiscaliteit stimuleert zuinig ruimtegebruik en gaat leegstand en verkrotting tegen. Groen! wil gebruik maken van de bestaande gemeentelijke fiscale instrumenten om leegstand te bestrijden en onbebouwde percelen binnen bestaande verkavelingen op de markt te krijgen:
 - de belasting op niet-bebouwde percelen en gronden, gelegen in een niet-vervallen verkaveling / gebieden bestemd voor wonen. Groen! kiest voor een progressieve heffing, die stijgt naarmate de grond langer onbebouwd wordt aangehouden.
 - de belasting op leegstand en/of verwaarlozing van gebouwen en of woningen
- De belasting op drijfkracht wordt vervangen door een belasting die aanzet tot zuinig energiegebruik en een lagere uitstoot van broeikasgassen.

- Groen! is tegen verhoging van rioolheffingen zonder resultaatsverbintenis. Het is geen evidentie dat de rioolheffingen stijgen zolang we geen garanties hebben dat het water wel degelijk gezuiverd wordt.
- Parkeerbeleid is in de eerste plaats een fundamenteel onderdeel van het gemeentelijk mobiliteitsbeleid, geen financieringsinstrument. Het parkeerbeleid mag zeker niet gestuurd worden door de financiële logica van een (commercieel) parkeerbedrijf.

3. Ethisch sparen en beleggen

- Gemeenten kiezen voor ethisch sparen en beleggen.

Inhoudstafel

Inleiding: groene steden en gemeenten: duurzaam, leefbaar, solidair en democratisch.....	3
Ecologische duurzaamheid als groene draad	5
1. Een overkoepelend duurzaamheidsbeleid	5
2. Duurzame gemeenten betrekken burgers.....	5
3. Groen in je buurt	5
4. Gemeenten waar het gezond leven is.....	6
5. Gemeenten zonder afval, lokale productpolitiek.....	7
6. Blauwe aders in je gemeente	8
7. Een groene energierevolutie.....	8
8. Duurzaam bouwen.....	10
9. Dierenwelzijn.....	10
10. Leefkwaliteit	10
Ruimte en wonen: een kwalitatieve woonomgeving.....	11
1. Red de open ruimte	11
2. Duurzaam platteland	12
3. Reclaim the streets: publieke ruimte heroveren	12
4. Maximumfactuur voor huur	13
5. Duurzaam wonen – duurzaam bouwen - duurzaam verbruiken.....	15
6. Terug investeren in sociale wijkvernieuwing	15
7. Veelzijdig wonen in de wijk: nieuwe woonvormen duurzaam integreren.....	16
Een duurzaam lokaal economisch en werkgelegenheidsbeleid	18
1. Duurzame bedrijven.....	18
2. Lokaal winkelen.....	19
3. Landbouw als volwaardige economische sector	20
4. Lokaal aan het werk	21
5. De gemeente regisseert het beleid en betreft alle belanghebbenden	22
Duurzaam mobiel: geef de straat terug aan de bewoners	24
1. Nabijheid is de beste basismobiliteit	24
2. Geef de straat terug aan de bewoners.....	24
3. Voetganger en fietser op de eerste plaats.....	26
4. Ruim baan voor openbaar vervoer.....	27
5. Schone en veilige auto's	28
6. Verkeersveiligheid? Een evidentie	28
Solidaire steden en gemeenten: burgers betrekken bij elkaar en bij hun buurt.....	29
1. Sociale grondrechten voor iedereen garanderen	29
2. Zorgen voor zorg.....	32
3. Een gemeente die betrokken is bij alle bevolkingsgroepen.....	33
Betrokkenheid stimuleren in steden en gemeenten	37
1. Lokale democratie meer dan goed management	37
2. Betrokken burgers als co-producenten van het lokale beleid	37
3. Van eenmalige inspraak naar blijvende dialoog, buurtcontracten en wijkbudgetten.....	38
4. Betrokkenheid vraagt een actief informatiebeleid	38
5. Adviesraden waarderen, maar ook herbekijken en dynamiseren.....	39
6. Het middenveld speelt mee.....	39
7. Versterking van de gemeenteraad.....	40
8. Lokale referenda	40
Onderwijs.....	41
1. Gemeenten als regisseurs van een lokaal onderwijsbeleid	41
2. Scholen ingebed in wijken.....	41
3. Meer betrokkenheid dankzij een versterkt onderwijsopbouwwerk	42
4. Kleurrijke scholen.....	42
5. Duurzame en verkeersveilige scholen	42
Cultuur doet steden en gemeenten bruisen	43
1. Een waaier aan cultuur bevorderen	43
2. Culturele participatie verbreden	44
3. Cultuur op straat en in het straatbeeld.....	44
Sport is maatschappelijk goud waard	45
1. Sportaccommodaties en ruimte: bereikbaar, multifunctioneel en betaalbaar.....	45
2. Sportverenigingen: vrijwilligers ondersteunen	45
3. Onderwijs: sportactieve scholen die samenwerken met de sportvereniging.....	45

4. Maatschappelijke binding: sterke verenigingen in achterstandswijken.....	46
5. Topsport: talenten ontplooien	46
Jeugd	47
1. Ruimte voor jongeren en kinderen	47
2. Participatie, communicatie en informatie	48
3. Jeugdwerk ten volle blijven ondersteunen.....	48
4. Van jeugdwerkbeleid naar een lokaal jeugdbeleid.....	49
Veilig wonen in onze gemeenten.....	50
1. Dweilen met de kraan toe.....	50
2. Betrokken bij veiligheid	50
3. Een lokaal preventienetwerk.....	50
4. Een moderne wijkpolitie, dicht bij de bewoners.....	51
5. Stadswachters en buurttoezichters in dienst tegen overlast	51
6. Naar een verhoogde interventiecapaciteit	52
7. Veilig ondernemen.....	52
8. Voorzichtig omspringen met gemeentelijke sancties.....	52
Globaal denken, lokaal beleid voeren.....	53
1. Een Noord-Zuidbeleid met visie en middelen	53
2. Betrokkenheid bevorderen.....	53
3. Samenwerking met het Zuiden	53
4. Duurzame ontwikkeling, geen holle slogan.....	53
5. Een lokaal vredesbeleid	54
Lokale financiën en fiscaliteit: instrumenten voor duurzame ontwikkeling.....	55
1. Een rechtvaardige en heldere fiscaliteit.....	55
2. Duurzaamheid bevorderen.....	55
3. Ethisch sparen en beleggen.....	56